حق دے کھوجی اِک مُسلمان دے یسوع مسیح دی موت دے بارے وچ دو سوال:

کیہ او صلیب اُتے مریا سی ؟(ایہدا جواب اسی پہلاں والے حصے دے وچ ویکھیا سی)

میں ویکھدا پیا آں پئی مسیحی ایسٹر دیاں تیاریاں کردے پئے نے تے مینوں میریاں یاراں توں ایہہ پتہ لگیا اے پئی صلیب دے اُتے مرن والا اصل وچ مسیح ای سی۔ پر میریاں مُسلمان یاراں تے اسلامی تعلیمات دے مُطابق او کوئی ہور بندہ سی۔ پر میں ایہہ آکھدا آں پئی جے بائبل مُقدس دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے تے فیر ایہہ ایویں ای ہوئے گا تے ایہہ ای سچ اے۔

اصل وچ اسلامی تعلیم دے وچ مسیح دی موت دے بارے دے وچ وکھریاں وکھریاں کہانیاں پائیاں جاندیاں نے۔ پر لوڑ ایہہ ہے پئی اصلیت نوں جانیا جاوئے۔ ہوسکدا اے پئی ایہنوں ہور چنگی طرح دے نال جانن دے لئی مینوں ایہنوں فیر پڑھن دی لوڑ اے۔ پر ایہہ بہت ای ضروری اے پئی میں ایہہ جاناں پئی مسیح یسوع صلیب دے اُتے کیوں مریا سی۔ کیوں جے اوہدئ وچ اینی صلاحیت سی پئی او اپنے آپ نوں اپنیاں ویریاں توں بچا سکے۔ تے فیر اوہنے کیوں اوہناں نوں ایویں کرن دتا سی؟ پئی او اوہنوں مارن تے فیر اوہنوں صلیب وی دیون؟

پہلے حصے دی بحث توں اسی ایہہ نتیجہ اخذ کیتا اے پئی قُرآن تاریخی لحاظ دے نال یسوع مسیح نوں صلیب دِتے جاون دا انکار نہیں کردا اے۔ پر او ایس گل دا انکار ضرور کردا اے پئی

اوہدے ویری اپنیاں دعویاں دے وچ ٹھیک سن۔ تے ایویں اوہناں نے خُدا دے رسول یعنی یسوع مسیح نوں نہیں ماریا سی۔ قُرآن یسوع مسیح دی موت دے بارے دے وچ کوئی وی تاریخی واقعہ بیان نہیں کردا اے۔ ایہہ گل خُدا دی نظر دے وچ بہت ای اہم سی۔

قُرآن اوہدی موت دے بارے دے وچ کوئی وضاحت نہیں کردا اے تے اوہنوں دوجیاں شہیداں تے نبیاں دی موت دے نال نہیں ملاوندا اے۔ پر تاں وی سانوں ایس گل نوں سمجھن دے لئی قُرآن توں پہلاں ایہہ جانن دی لوڑ اے پئی خُدا کیہ آکھدا اے؟ جیویں پئی عبرانی کلام، بائبل مُقدس تے انجیل وغیرہ۔

دوجے حصے دے وچ اسی ایس گل دا مُطالعہ کیتا سی پئی یسوع مسیح نے کیوں دوجیاں نوں ایس گل دی اجازت دِتی سی پئی او اوہنوں مارن تے قتل کرن؟

یسوع مسیح نے بار بار ایس گل دی پیشن گوئی کیتی سی پئی او دُکھ اُٹھائے گا تے اپنیاں مخالفاں دے حوالے کیتا جاوئے گا تے او اوہناں مار دیون گے۔ تے فیر او مُردیاں وچوں جیوندہ ہو کے سرفراز کیتا جاوئے گا۔

یاد رکھو پئی یسوع مسیح اوہناں دا شکار نہیں ہویا سی کیوں جے اوہناں اپنی قسمت اُتے پُورا پُورا اختیار سی۔ او خُدا دی فرمانبرداری دے وچ سی تے کِسی نے اپنی مرضی دے نال اوہنوں قتل نہیں کیتا سی(بھاویں جے اوہناں نے ایویں سوچیا تے سی)۔ انجیل مُقدس توں ایہہ گل واضح ہوجاندی اے پئی او کسے دا شکار نہیں ہویا سی۔ سگوں او اپنی شرمناک موت دے بارے دے

وچ پہلاں توں جاندا سی تے اوہنے اپنی آزاد مرضی دے نال اپنی جان دتی سی۔ کسے نے وی اوہنوں اوہدی مرضی دے خلاف صلیب نہیں دِتی سی۔ کیوں جے ایہہ ای تے اوہدی حیاتی دا مقصد سی۔ ایہہ سچ اے پئی او اپنی بے پناہ قوت دے نال اپنیاں ویریاں نوں نیست و نابود کرسکدا سی۔ پر اسی ویکھدے آں پئی کیہ اوہنے ایویں کیتا؟ نہیں اوہنے ایویں نہیں کیتا سی۔ کیوں جے خُدا دی مرضی ای یسوع مسیح دی مرضی سی۔ اوہدے وچ خُدا دا وڈا مقصد لُکیا ہویا سی۔

یسوع مسیح واضح طور تے خُدا دی مرضی دے وچ دُکھ تے موت دے راستے نوں پچھاندا سی جہدے نال ایس گل دی تصدیق ہوجاندی اے پئی خُدا اپنیاں مُقرر کیتیاں واقعیاں دے وقوع پذیر کرن دا پابند اے۔ ایہدے وچ یسوع مسیح دے صلوب ہون دا واقعہ وی شامل اے۔
یسوع مسیح نے سختی دے نال ایہہ آکھیا سی پئی اوہنوں دوجیاں دے حوالے ہون دو تے دُکھ چکن دو۔ کیوں جے ایہہ ای تے خُدا دی مرضی سی تے یسوع مسیح دی مُنادی دا مرکزی نقطہ وی ایہہ ای سی۔ ایس گل نوں واضح طور تے انجیل دے وچ بیان کیتا گیا اے۔
یسوع مسیح اپنیاں ویریاں دے ہتھوں ظُلم و ستم تے شرمناک موت نوں قبول کر چُکیا سی۔ تے ایویں ایہہ خُدا دے اگے اوہدی فرمانبرداری سی تے ایویں یسوع مسیح خُدا دے منصوبے دا اہم حصہ سی۔ یسوع خُدا دی مرضی نوں اپنیاں دُکھاں تے صلیبی موت دے وچ قبول کرکے مُسلسل پُورا کردا رہیا سی۔ خُدا دی عظیم فرمانبرداری دے وچ اوہنے اپنی آزاد مرضی دے نال

ایہہ سارا کُجھ قبول کیتا سی۔ او مکمل طور تے خُدا دی مرضی دے اگے جُھک گیا سی۔ اوہنوں ایہدے لئی بہت وڈی قیمت چُکانا پئی سی۔

اسرائیلی نبیاں دے صحیفے تے الہامی کتاباں ایس گل دیاں گواہ نے۔ خُدا دی مرضی نوں پُورا کرن توں مُراد مکمل طور تے خُدا دے اگے جُھک جانا اے۔

قُرآنی الہام توں پہلاں پُرانا تے نواں عہد نامہ ہُن تیکر اپنی اختیاری حیثیت نوں قائم رکھے ہوئے اے۔ قُرآن مجید توں پہلاں خاص طور تے عبرانی بائبل تے نواں عہد نامہ خُدا دیاں کماں اوہدی مرضی تے علم دے قابلِ اعتبار ذرائع نے۔

یسوع مسیح دا خُدا دی مرضی نوں پُورا کرن دا بیان بہت ای رنجیدہ تے غمناک اصطلاحاں دے وچ اے۔ جیویں پئی موت دے پیالے دا ہٹانا۔ دُکھ دی گھڑی، ڈاہڈی پریشانی، دلسوزی، ایویں ایہہ کوئی پُرسکون موت نہیں سی سگوں ایہہ تے بہت ای خوفناک موت سی۔ اوہنے ایویں دی موت نوں پیالہ آکھیا سی کیوں جے خُدا باپ نے اوہنوں ایہہ پیالہ پین نوں آکھیا سی۔ ایہہ دُکھاں دا پیالہ سی جیہڑا خُدا دے غضب تے اوہدی سزا دی علامت سی۔ یسوع مسیح ایہدا سزاوار نہیں سی پر تاں وی اوہنوں ایہہ پیالہ پین نوں دِتا گیا سی۔ اوہناں ایہہ اوہدے ذاتی گُناہ دے عوض نہیں دِتا گیا سی۔ ایس گل دا اعتراف بائبل مُقدس تے اسلامی تعلیمات تے روایاتاں دے وچ کیتا گیا اے پئی یسوع مسیح معصوم تے بے گُناہ اے۔

یسوع مسیح بار بار اپنی موت تے آزاد مرضی دے نال خُدا دی فرمانبرداری دے وچ جان دے دیون دے بارے دے وچ بیان کردا رہیا سی۔ اپنی موت دے بارے دے وچ بیان کرنا کِنی ہیبت ناک گل اے۔ ایویں دوجے حصے دے سوال دا جواب بہت ای سِدھا سی۔

یسوع مسیح نے اپنیاں ویریاں نوں اپنے نال ایہہ جیہڑا سلوک کرن دِتا سی۔ اوہنوں اپنے مقصد دے نال ڈُہنگی وابستگی سی۔ تے اوہنوں ہر حال دے وچ خُدا دی مرضی نوں پُورا کرنا سی ایس گل دا ذکر نبیاں دیاں صحیفیاں پُرانے تے نوے عہد نامے دے وچ وی کیتا گیا اے۔ مُردیاں دے وچوں جی اُٹھن دے نال یسوع اپنے مسیح ہون دے ول نوں اشارہ کردا اے۔

لوقا ۲۴ باب ۱۳ توں ۲۷ آیت:

تے ویکھو اوس دن اوہناں وچوں دو بندے اوس پنڈ دے ول نو جاندے پئے سن جہدا ناں اماؤس سی۔ تے او یروشلیم توں ۷ میل دُور سی۔ تے او اوہناں ساریاں گلاں دے بارے دے وچ جیہڑیاں واقع ہوئیاں سن اِک دوجے دے نال گل بات کردے پئے سن۔ جدوں او گل بات تے پُچھ پاچھ کردے پئے سن تے ایویں ہویا پئی یسوع مسیح آپ کول آکے اوہناں دے نال ہوگیا۔ پر اوہناں دیاں اکھیاں بند کر دِتیاں گیئیاں سن تاں پئی اوہناں نہ پچھانن۔ اوہنے اوہناں نوں آکھیا پئی ایہہ کیہ گلاں نے جو تُسی چلدے چلدے اِک دوجے دے نال کردے پئے او؟ او غمگین جیے کھلو گئے سن۔ تے فیر اِک نے جہدا ناں کُلپیاس سی جواب دے وچ اوہنوں آکھیا پئی تُو یروشلیم دے وچ کلا ای مُسافر ایں جیہڑا نہیں جاندا پئی اوہدے وچ کیہ ہویا اے؟

اوہنے اوہناں نوں آکھیا پئی کیہ ہویا اے ؟ اوہناں نے اوہنوں آکھیا پئی یسوع ناصری دا ماجرہ جیہڑا خُدا تے ساری اُمت دے کول کم تے کلام دے وچ قُدرت والا نبی اے تے سردار کاہناں تے ساڈیاں حاکماں نے اوہنوں پھڑوا دِتا تاں پئی اوہدے اُتے قتل دا حُکم دِتا جاوئے تے اوہنوں مصلوب کیتا جاوئے۔ پر سانوں اُمید سی پئی اسرائیل نوں مخلصی او ای دیوئے گا۔ تے ایہناں گلاں دے علاوہ ایس ماجرے نوں اج تیجا دن اے۔ تے ساڈے وچوں کُجھ عورتاں نے وی سانوں حیران کر دِتا اے جیہڑیاں سویرے ای قبر اُتے گئیاں سن تے جدوں اوہدی لاش نہ پائی تے ایہہ آکھدیاں ہوئیاں آئیاں پئی اسی رویا دے وچ فرشتیاں نوں ویکھیا اے، اوہناں نے آکھیا اے پئی او جیوندہ اے۔ تے ساڈیاں نال دیاں بندیاں وچوں کُجھ قبر اُتے گئے تے جیویں عورتاں نے آکھیا سی اویں ای پایا پر اوہنوں نہ ویکھیا۔ اوہنے اوہناں نوں آکھیا پئی اے نادانوں تے نبیاں دیا ساریاں گلاں نوں منن وچ سُست اعتقادو کیہ مسیح نوں ایہہ دُکھ چُک کے اپنے جلال دے وچ داخل ہونا ضرور نہیں سی؟ تے موسیٰ تے ساریاں نبیاں توں شروع کر کے ساریاں نوشتیاں دے وچ جِنیاں گلاں اوہدے بارے دے وچ لِکھیاں ہوئیاں نے او اوہناں نوں سمجھ دِتیاں۔

ہُن ایس سلسلے دے ایس مضمون دے وچ آون والے مسیح دے بارے پیشنگوئیاں نوں ویکھاں گے۔ قُرآن مجید تے اسلامی روایات دے وچ یسوع مسیح نوں یہودی مسیح دے حوالے دے نال پچھانیا جاندا اے۔ جے اسرائیل دے مُطابق یسوع مسیح نوں دُکھ اُٹھانا سی تے فیر اسی قُرآن

توں پہلاں بائبل مُقدس تے پُرانے عہد نامے وچوں ویکھاں گے پئی مسیح نوں کیوں دُکھ اُٹھانا سی۔

فیر اسی ایس سلسلے دے اخیری مضمون دے وچ صلیب دتے جاون دے نتیجیاں نوں ویکھاں گے تے اوہناں دی وضاحت کراں گے۔

ایس گل نوں یسوع مسیح نے اپنیاں شاگرداں دے اُتے واضح کر دِتا سی۔ (انجیل مُقدس دے وچ)

پہلی گل: آؤ یسوع عیسیٰ المسیح دے بارے دے وچ قُرآنی حوالیاں نوں ویکھو۔ المسیح یسوع نوں مسیح دا خطاب مِلدا اے۔ ایس خطاب المسیح دا ذکر گیارہویں تے بارہویں سورت دے وچوں مِلدا اے جیہڑیاں پئی مدنی سورتاں نے۔

3:40/45, 4:156/157,41: 69/171, 4:170/172, 5:17/19, 5:76/72 , 5:79/75, 9:30, 9:31

سورہ 3:40/45 دے وچ یسوع مسیح دی پیدائش دے حوالے دے نال اعلان کیتا گیا اے پئی اوہدا ناں مسیح ہوئے گا۔ مسیح ابنِ مریم، یسوع ایس ناں نوں ذاتی طور تے ورتدا اے۔

جیویں پئی پنجویں سورت دے وچ آیا اے پئی :

مسیح مریم دا پُتر، تے مسیح نے تے ایہہ آکھیا سی پئی اے بنی اسرائیل اللہ دی بندگی کرو۔۔۔

مسیح دے حوالے دے نال ایہدی مزید کوئی وضاحت نہیں مِلدی اے۔ مسیح نوں اپنی پیدائش توں ای سر فرازی مِلدی اے تے حیاتی دیاں ساریاں دوراں دے اُتے اوہدا اطلاق ہُندا اے۔

اے کتاب والیو اپنے دین دے وچ زیادتی نہ کرو تے اللہ اُتے نہ آکھو پر سچ اے پئی مسیح مریم دا پُتر اللہ دا رسول اے۔ (قُرآن ۱۷۱:۴)

دوجی گل: آؤ ایہدے اُتے دھیان کریئے پئی کلمہ (یسوع) اسلام توں پہلاں ای تسلیم کرلیا گیا سی۔ ایس کلمے دی ابتدا یہودیت توں ہُندی اے۔ ایہدا مطلب ایہہ ہے پئی ایس گل دا علم اسلام دے ظہور توں پہلاں عرب دے شمال تے جنوب دے وچ سی۔ یہودیت (عبرانیاں) دے وچ مسح (میسح) یعنی تیل دے نال مسح کیتا جانا بادشاہاں، بُزرگاں تے وعدہ کیتے ہوئے نجات دہندہ دے لئی ورتیا جاندا سی۔

سپٹواجنٹ دا ترجمہ کرسٹاؤس نے کیتا سی۔ الزمخشاری تے البداوی ایس غیر عرب کلمے نوں تسلیم کردے نے۔ ایس سلسلے دے وچ الفیروز آبادی بیان کردا اے پئی ایہدیاں پنجاہ وکھریاں وکھریاں تفصیراں نے۔ قُرآن مجید دے وچ کلمے توں مُراد مسیح (یسوع) عیسیٰ ای اے۔

تیجی گل: مُسلمان مُفسراں نے ایس لفظ کلمے دیاں وکھریاں وضاحتاں کیتیاں نے۔ یاد رہوے پئی نبیاں تے اسلامی مشاہیراں دے لئی ایس اعلیٰ تے مُنفرد لقب نوں نہیں ورتیا گیا اے۔

فیروز آبادی نے عربی لُغت دے وچ ایہہ بیان کیتا اے مسیح دے بارے دے وچ ۵۰ توں بہتیاں وضاحتاں بیان کیتیاں گئیاں نے۔

الزمخشاری تے بیدوی نے ایس گل نوں تسلیم کیتا اے پئی ایہہ لفظ غیر عربی اے تے باہجوں ایہدے اُتے اظہارِ خیال کیتا اے۔ مسیح یسوع عیسیٰ دا لقب اے جیویں پئی حضرت ابوبکر دا لقب صدیق اے جیہڑا پئی اوہناں دی سچائی دی وجہ توں مشہور ہویا سی۔

اسرائیل دیاں بادشاہاں نوں مُقرر کرن یعنی مسح کرن دے لئی عبرانی اصل میسح ورتیا جاندا سی۔ مُسلمان مُفسرین وی ایس آون والے مسیحا توں آگاہ سن۔ تے او وی ایہہ جاندے سن پئی میسح یسوع نوں ایس لحاظ دے نال مُقرر کیتا گیا اے۔۔۔اسی چرب زبانی دی بجائے علم دے نال ایہدی وضاحت کیتی اے۔

تاں وی ایس گل دے اُتے غور کرن دی لوڑ اے پئی میسح یسوع دیاں جیہڑیاں صفتاں بیان کیتیاں گئیاں نے کیہ او دوجیاں نبیاں دے نال میل کھاندیاں نے۔ قُرآن مجید دے وچ صرف یسوع نوں ای میسح آکھیا گیا اے۔ ایہدا مطلب ایہہ ہے پئی قُرآن دا الہام پاون والے اصل وچ میسح دی عظمت نوں جاندے نے۔ تے میسح نوں جیہڑی عظمت مسیحی دیندے نے او واقعی ای عملی اے۔

چوتھی گل: المسیح دی اصطلاح حدیثاں دے وچ بہت ای عُمدگی دے نال ورتی گئی اے۔ خاص طور تے میسح دی دوجی آمد دے بارے دے وچ ایہنوں بہت ای خُوبصورتی دے نال بیان کیتا گیا اے۔ ایہہ گل بہت ای مضحکہ خیز اے پئی بہت سارے ایویں دے مسیحی وی نے جیہڑے میسح نوں بطور عیسیٰ منندے نے۔

حدیثاں دے تعلُق دے نال اسی عیسیٰ المسیح نوں تِن صورتاں دے وچ ویکھدے آں۔

الف) حضرت مُحمد نوں خواب آیا تے اوہنے ویکھیا پئی خانہ کعبہ دے وچ اِک بھوری رنگت والا خُوبصورت بندہ کھلوتا اے۔ اوہدیاں لٹاں بہت ای سوہنیاں سن تے او دو بندیاں دے وچکار ٹُردا پیا سی۔ تُسی سوال کیتا پئی ایہہ بندی کون سی؟ جواب مِلیا پئی مسیح ابنِ مریم۔ (البخاری، لباس، باب۶۸طبیر ۱۱ مُسلم امام ۳۰۲)

ب) مسیح دے واپس آون دے بارے دے وچ

ج) یومِ قیامت دے وچ مسیحیاں نوں پچُھیا جاوئے گا پئی تُسی کِنوں منندے او؟ تے او جواب دیون گے پئی اسی مسیح ابنِ خُدا نوں منندے آں۔ تے ایس لئی اوہناں نوں دوزخ دے وچ پا دِتا جاوئے گا۔

اگلا) ایہہ بہت ای پئی مُسلم ابد دے وچ مسیح نوں عیسیٰ آکھیا جاندا اے۔او اصل وچ ایس اصطلاح توں بے خبر نے پئی ایہدے معنی کیہ نے۔ قُرآں مجید دے وچ تے حدیثاں دے وچ کدی وی ایس اصطلاح دی وضاحت نہیں کیتی گئی اے۔ ہُن اسی قُرآنی ادب دے حوالے دے نال ایہنوں سمجھنے دی کوشش کیتی اے۔ جیویں پئی عباس محمود ال اقدس دیاں لکھایاں دے وچ اسی قُرآنی ادب توں پہلاں عیسیٰ (مسیح) دی اہمیت نوں سمجھن دی کوشش کیتی اے۔ حضرت داوُد جیہڑے اِک بادشاہ وی سن اوہناں دے دورِ حکومت توں لے کے ہیکل دی پہلی بربادی دے بعد سب توں بہتی جیہڑی آزادی دی توقع کیتی گئی سی او المسیح سی۔ اسرائیلیاں

دیاں اپنے باپ دادے تے نبیاں دیاں گلاں تے پیشنگوئیاں دے نال اُمیداں لگیاں ہوئیاں سن۔ اوہناں دے وچوں اِک شہزادہ پیدا ہوئے گا جیہڑا اوہناں نوں غیر قوماں دے ہتھوں نجات دِوائے گا۔ فیر ایس ایمان دی افزائز مسیحا دے طور تے ہوئی۔ ایہدے وچ بادشاہ والیاں یا شاہانہ خُوبیاں نہیں سن۔ ہُن عقیدہ ایہہ سی پئی ایہہ چُنیا تے وعدہ کیتا ہویا سی جیہڑا لوکاں نوں راہ وکھائے گا تے راستبازی نوں قائم کرے گا۔ مسیح دے بارے دے وچ ایہہ تشکیل وکھریاں وکھریاں نبیاں خاص طور تے یسعیاہ نبی دے وچ نقطہ عروج نوں پہنچ گئی سی۔

ایہدے وچ مسیح دی شاہانہ صورت جہدے وچ قوت تے اختیار، شرافت، قُربانی، صبرو تحمل (تحقیر تے تذلیل دی حد تیکر) بیان کیتا گیا اے۔ ایہدے وچ ایہہ ہے پئی او انصاف نوں قائم کرے گا تے لوکاں نوں بشارت دیوئے گا۔ یسعیاہ ۵۳ باب دے مُطابق ایس بشارت دیون والے پیغمبر دیاں صفتاں ایویں دیاں نے پئی او بندیاں دے وچوں حقیر و مردود، مردِ غمناک تے رنج دا آشنا سی۔ ذکریاہ ۹ باب دے وچ بیان کیتا گیا اے پئی او صادق اے تے نجات اوہدے ہتھ دے وچ اے۔ او حلیم اے تے کھوتے تے سوار اے سگوں جوان کھوتے تے۔

بہت ساریاں پیغاماں دے وچ ایہہ وی اے پئی اوہدے توں پہلاں اوہدا راہ تیار کرن والا وی آوئے گا۔ ایہہ ایلیاہ نبی ہوئے گا جیہڑا مُردیاں دے وچوں جیوندہ کیتا جاوئے گا۔

ہُن سانوں عملی سطح تے قُرآن مجید توں پہلاں دے کلام نوں سمجھن دی لوڑ اے۔ تے اوہدا اطلاق یسوع مسیح دے اُتے کرنا ہوئے گا پئی او کیوں ساڈے لئی مریا؟

یہودیاں دی مسیح دے بارے دے وچ کیہ توقع سی ایہدا سُراغ سانوں پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل دے وچوں مِلدا اے۔ تے ایہہ نوے عہد نامے یعنی انجیل دے ول نوں رجوع دواندا اے۔

جیویں پئی عربی (مُسلم) مُفسرین اصطلاح مسیح دی وضاحت کردے نے پئی ایہدا مطلب مسح کیتا ہویا اے یا مُقرر کیتا ہویا۔ عبرانی بائبل یعنی پُرانے عہد نامے دے وچ ایہنوں بہت ساریاں نبیاں، کانہاں تے بادشاہواں دے لئی ورتیا گیا اے۔ پُرانے عہد نامے دے وچ ایس کردار تے ایہدے مُعاون مسیحانہ شخصیتاں دی وہڈی فہرست دِتی گئی اے۔

جیویں پئی یسوع تے اوہدے حواری اوہدی مُنادی تے بشارت نوں پُورا کردے نے۔

اسلامی عقیدہ اے پئی عیسیٰ (مسیح یسوع) نے اپنی پہلی آمد دے وچ اپنے تبلیغی کم نوں پُورا کیتا اے جہنوں نوے عہد نامے یعنی انجیلاں دے وچ بیان کیتا گیا اے۔ تے مستقبل دے وچ ایہہ ای یسوع فیر زمین اُتے آوئے گا۔ تے ایہہ گل نوے عہد نامے دیاں پیشنگوئیاں دے بالکُل مُطابق اے۔ پہلی پیشنگوئی یسوع مسیح دی زمینی زندگی دے وچ ای پُوری ہوئے گی۔ تے دوجیاں پیشنگوئیاں اوہدی دوجی آمد تے پُوریاں ہون گئیاں۔ ایس لئی اسی پہلاں پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل دے وچ ویکھاں گے تے فیر مُستقبل دیاں پیشنگوئیاں (جہناں لوکاں نوں خُدا نے شروع دے وچ اسرائیل دے وچ بھیجیا)۔یسوع مسیح نے اوہناں بندیاں دا آپ وی حوالہ دِتا اے۔ اوہناں دے بارے دے وچ بہت سارے کئی دوجے حوالے وی پائے

جاندے نے۔ میں اوہناں دے وچوں کُجھ نوں بیان کراں گا۔ ایہدے نال ساڈے اُتے ایہہ گل واضح ہوجائے گی پئی یسوع مسیح صلیب اُتے کیوں مریا سی؟

اسی ایہدے توں پہلاں مضمون دے وچ وی ایہدے بارے دے وچ پُرانے عہد نامے دے وچوں حوالیاں نوں پیش کیتا سی پئی لوکاں نوں اوہنوں رد کیتا سی۔ تے ہُن اسی ایہہ ویکھاں گے پئی یسوع مسیح کیوں مریا سی؟

ایہدے بارے دے وچ دو وہڈے حوالے پائے جاندے نے۔

یسعیاہ دے مُطابق دُکھ اُٹھاون والا خادم تے نویں عہد نامے دا یرمیاہ

یسوع مسیح مرقس ۱۰ باب دی ۴۵ آیت دے وچ اپنے آپ نوں دُکھ چُکن والے خادم دے طور تے بیان کردا اے۔ جہدا ذکر پُرانے عہد نامے دے وچ یسعیاہ ۵۲ تے ۵۳ باب دے وچ کیتا گیا اے۔ ایویں ایہہ او حوالہ اے جہدا ذکر یسوع مسیح نے اپنی مُبارک زبان دے نال کیتا سی۔ متی تے مرقس دیاں انجیلاں دے وچ ایہدا ذکر پایا جاندا اے۔

کیوں جے ابنِ آدم ایس لئی نہیں آیا اے پئی خدمت لیوئے سگوں ایس لئی پئی خدمت کرے تے اپنی جان نوں بہتیریاں دے بدلے دے وچ فدیے دے وچ دیوئے۔

مرقس ۱۰ باب دی ۴۵ آیت

پر یسوع نے اوہناں نوں کول سد کے آکھیا پئی تُسی جاندے او پئی غیر قوماں دے سردار اوہناں دے اُتے حُکم چلاوندے نے تے امیر اوہناں دے اُتے اختیار جتاندے نے۔ تہاڈے

وچ ایویں نہ ہوئے سگوں جیہڑا تُہاڈے وچوں وڈا ہونا چاہئے او تُہاڈا خادم بنے۔ تے جیہڑا تُہاڈے وچوں اول ہونا چاہوئے او تُہاڈا غُلام بنے۔ تے ابنِ آدم ایس لئی نہیں آیا اے پئی خدمت لیوئے سگوں ایس لئی پئی خدمت کرے تے اپنی جان نوں بتیریاں دے بدلے دے وچ فدیے دے وچ دیوئے۔ متی ۲۰ باب دی ۲۵ توں ۲۸ آیت

جہناں لوکاں نے ایہناں حوالیاں نوں پڑھیا اے او چنگی طرح دے نال جاندے نے پئی ایہہ یسعیاہ ۵۳ باب دے ول نوں اشارہ اے۔ او اپنے آپ نوں خادم آکھدا اے تے اپنے مقصد نوں پُورا کرن دے لئی اپنی جان نوں فدیے دے طور تے دیندا اے۔ یسوع مسیح حقیقی طور تے یسعیاہ نبی دے ۵۳ باب دا خدمت کرن والا خادم اے۔

یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۰ توں ۱۲ آیت

بھاویں جے خادم دے مقصد نوں کُلی طور تے اسرائیل نوں دس دِتا گیا سی۔

(یسعیاہ ۴۱:۸، ۴۳:۱۰، ۴۴:۲، ۴۹:۳)

ساریاں انسانی تصوراں نظریاں دے اُلٹ اسی ایس گل دی عظمت نوں یسوع مسیح دے وچ ویکھدے آں پئی او خدمت کروان دے لئی نہیں آیا سی سگوں او خدمت کرن دے لئی آیا سی۔ ایس عظمت دا راز اوس ویلے عیاں ہُندا اے جدوں ابنِ آدم ایس دُنیا دے وچ آیا تے خدمت کردا اے(۱۳:۸، ۱۳:۲۶، ۲۶:۱۴ دے حوالے دے وچ) تے اپنی جان دیندیاں ہوئیاں خُدا دی مرضی نوں پُورا کردا اے۔ (بحوالہ فلپیوں ۲ باب ۶ توں ۸ آیت)

مرقس ۱۰ باب دی ۴۵ آیت اصل وچ ۴۳ تے ۴۴ آیت دے وچ ایہدا ابتدائی حصہ پایا جاندا اے۔ ایہدے وچ مسیح یسوع دی موت نوں اِک خدمت دے طور تے پیش کیتا گیا اے جیہڑی سانوں گناہاں توں چھڑاوندی اے۔ اِک راستباز دی موت بہت ساریاں گُناہگاراں نوں چھڑاوندی اے۔ ابنِ آدم آیا۔۔۔۔۔

ایہہ آیت مُکمل طور تے مسیحائی مقصد نوں ظاہر کردی اے۔ مسیح دی خدمت اوس ویلے پُوری ہُندی اے جدوں او دوجیاں دے لئی اپنی جان دے نذرانے نوں پیش کردا اے۔ یہودیت دے وچ ایویں دی موت صرف شہیداں دے لئی مخصوص اے۔

ایس سیاق و سباق دے وچ آزادانہ مرضی دا ظہور ہُندا اے۔ یسوع مسیح دی موت ذاتی طور تے قُربانی دیون دی مثال اے۔ او خُدا دی مرضی نوں پُورا کردیاں ہوئیاں اوہدی فرمانبرداری دے وچ اپنی جان نوں نذر کردا اے۔ اوہدی قُربانی دی قیمت لامحدود اے۔ او نہ صرف اِک شہید دی موت سگوں ابنِ انسان توں وی وہد ہو کے مریا سی۔ فدیے دے اندر ای ایہدا مقصد وی لُکیا ہویا اے پئی یسوع مسیح نے کیوں اپنی جان نوں دوجیاں دے لئی دے دِتا اے۔ ایس تشبیہ دے پِچھے جیہڑا خیال اے او سراسر خدمت دے زمرے دے وچ آوندا اے۔ جیویں جنگی قیدیاں تے غُلاماں دے لئی تاوان دِتا جاندا اے اویں ای کسے دی خاطر جان دا فدیہ وی دِتا جاندا اے۔ پُرانے عہد نامے دے وچ نجات دے حوالے دے نال ایہہ نظریئے مربوط نے۔ کسے نوں نجات دیون دے لئی خدمت کرنا یا کسے جنگی قیدی نوں نجاے دِواون دے لئی

آپ قید ہوجانا ہُندا اے۔ ایس ای ۴۵ویں آیت دے پہلے حصے دے وچ ابنِ انسان دے خدمت دے بارے دے وچ بیان کیتا گیا اے۔ اوہنے گناہگاراں دے لئی اپنی جان نوں فدیے دے وچ دے دِتا سی۔ ایس فدیے دے بارے دے وچ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۰ آیت دے وچ ایہہ آکھیا گیا اے پئی اوہدی جان گناہ دی قُربانی دے لئی گُزرانی جائے گی۔ یسوع مسیحائی خادم دے طور تے اپنے آپ نوں تقصیر دی قُربانی دے لئی پیش کردا اے۔ احبار ۱۴:۵، ۷:۶، ۱:۷ گنتی ۵:۵ تے ۸ آیت دے وچ لوکاں دیاں گُناہاں دے فدیے دے لئی یسوع مسیح نے اپنے آپ نوں قُربان کیتا سی۔ ایس نجات دا اثر ایہہ ہُندا اے پئی انسان تے خُدا دے وچ دُوری تے بے گانگی ختم ہوجاندی اے۔ لوکاں نوں جیہڑا قرض خُدا نوں دینا سی او یسوع مسیح نے فدیہ دیندیاں ہوئیاں ادا کر دِتا اے۔ تے ایہہ فدیہ اِک دے لئی نہیں اے سگوں ایہہ بہتیریاں دے لئی اے۔ ابنِ آدم نے بہتیریاں دے بدلے دے وچ اپنی جان نوں فدیے دے طور تے دے دِتا اے۔

بہت سارے سن جیہڑے اپنیاں جاناں توں محروم سن تے یسوع مسیح نے اوہناں دی تھاں اپنی جان نوں فدیے دے وچ دے دِتا سی۔ اوہناں دی نجات دے لئی جیہڑی قیمت رکھی گئی سی مسیح نے اپنی جان دیندیاں ہوئیاں اوس قیمت نوں چُکا دِتا اے۔

اپنی جان دا دُکھ چکدیاں ہوئیاں او اوہنوں ویکھے گا تے رجے گا۔ اپنے ای عرفان دے نال میرا صادق خادم بہتیاں نوں راستباز ٹھہرائے گا۔ کیوں جے او اوہناں دی بدکرداری آپ چُک لیوئے گا۔ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۱ آیت

ربیاں دے ادب تے قُرآن مجید دے وچ بہتیاں دی خاص تکنیکی اصطلاح اے۔ ایہدا مقصد مخصوص کمیونٹی تے خُدا دے او لوک نے جیہڑے جُرم دی سزا پاوندے پئے نے۔ ایتھے ہر اِک انسان دا تعلُق اوہناں لوکاں دے نال اے۔ یسوع مسیح دی موت دے نال سزا پاون والیاں نوں بچایا جاندا اے۔ کیوں جے یسوع مسیح دی موت اِک بے گُناہ دی موت سی۔ اوہنے اپنی آزاد مرضی دے نال خُدا دی مرضی نوں پُورا کیتا سی۔ ایہہ گل یسعیاہ ۵۳ باب دا خُلاصہ اے۔ تے ایویں یسوع دا مطلب تقصیر دی قُربانی نوں پیش کرنا تے اپنی جان نوں فدیے دے وچ دے دینا اے۔ ایس گل نوں انجیل مُقدس دے وچ اوہدی حیاتی، موت، مُردیاں دے وچوں جیوندہ ہون دے حوالے دے نال جانیا جاندا اے۔ مرقس دی انجیل دے وچ فدیہ دین تے یسوع مسیح دی موت دے حوالے دے نال مکمل ہم آہنگی پائی جاندی اے۔ کیوں جے یسوع مسیح دی مرضی تے خُدا دی مرضی اِک ای ویلے دے وچ اِک ای سی پئی یسوع لوکاں دی خاطر اپنی جان نوں دیوئے۔ یسوع مسیح دے صلیب اُتے اپنی جان نوں دیون توں میری مُراد ایہہ ای اے پئی اوہنے بہتیریاں دے لئی اپنی جان نوں فدیے دے وچ دِتا اے۔ ابنِ انسان دی المناک پر شاندار موت دا مقصد انسان تے خُدا دے وچ پائی جاون والی موت دا

مقصد خُدا تے انسان دے وچ پائی جاون والی دُوری نوں مُکاونا سی جیہڑی گُناہ دی وجہ توں پیدا ہوگئی سی۔ خُدا دا خادم ہون دی وجہ ےوں اوہدا ایہہ کم تے سدا اوہدیاں حواریاں دے لئی اِک مثال سی۔ اوہناں نوں ایہہ حُکم دِتا گیا سی تے بھیجیا گیا سی پئی او ابنِ آدم دی حلیمی تے اوہدی فروتنی دی پیروی کرن۔ یسوع مسیح دی قُربانی حیاتی دی تجدید تے فرمانبرداری دا اِک نمونہ سی۔ اوہدیاں حواریاں نوں اپنے آپ دے وچ اوہدی موت دا تجربہ کرنا سی۔ زبدی دا پُتر یوحنا یسوع مسیح دیاں ارادیاں نوں چنگی طرح دے نال جاندا سی۔ ایس لئی او پہلاں ای یوحنا ۳ باب دی ۱۶ آیت دے وچ ایہدے بارے دے وچ بیان کردا اے۔

تے فیر ایویں وی لِکھیا ہویا اے پئی اوہنے ساڈے لئی اپنی جان دِتی تے سانوں وی بھائیاں دی خاطر اپنی جان دینا فرض اے۔

عبرانی بائبل دے وچ یسعیاہ ۵۳ باب نوں دھیان دے نال پڑھو

ساڈے پیغام دے اُتے کون ایمان لیایا؟ تے خُداوند دا بازو کِدے اُتے ظاہر ہویا؟ پر او اوہدے اگے کونپل دی طرح سُکی زمین توں جڑ دی طرح پُھٹ نکلیا۔ نہ اوہدی کوئی شکل و صورت اے نہ کوئی خوبصورتی تے جدوں اسی اوہدے اُتے دھیان کردے آں تے کُجھ حُسن و جمال نہیں پئی اسی اوہدے مُشتاق ہوئیے۔

او بندیاں دے وچ حقیر و مردود، مردِ غمناک تے رنج دا آشنا سی۔ لوک جیویں اوہدے توں لُک گئے۔اوہدی تحقیر کیتی گئی تے اسی اوہدی کُجھ قدر نہ جانی۔

تاں وی اوہنے ساڈیاں مُشقتاں چُک لیاں تے ساڈیاں غماں نوں برداشت کیتا۔ پر اسی اوہنوں خُدا دا ماریا ہویا تے ستایا ہویا سمجھیا۔ حالانکہ او ساڈیاں خطاواں دے سببوں گھائل کیتا گیا تے ساڈی بدکرداری دے باعث کُچلیا گیا۔ ساڈی ای سلامتی دے لئی اوہدے اُتے سیاست ہوئی پئی اوہدے مار کھاون دے نال اسی شفا پائیے۔اسی سارے بھیڈاں دی طرح بھٹک گئے ساڈے وچوں ہر اِک اپنی راہ نوں پھریا پر خُداوند نے ساڈی ساریاں دی بدکرداری اوہدے اُتے لد دِتی۔

او ستایا گیا تاں وی اوہنے برداشت کیتی تے مُنہ نہ کھولیا۔ جیویں برہ جہنوں ذبح کرن نوں لے جاندے نے۔ تے جیویں بھیڈ اپنے بال کُترن والیاں دے سامنے بے زبان اے او اویں ای چُپ رہیا۔ او ظُلم کر کے تے فتویٰ لگا کے اوہنوں لے گئے۔ پر اوہدے زمانے دیاں لوکاں دے وچوں کنے خیال کیتا پئی او جیوندیاں دی زمین توں کٹ دِتا گیا اے؟ میریاں لوکاں دی خطاواں دے سببوں اوہدے اُتے مار پئی۔ اوہدی قبر شریراں دے وچکار ٹھہرائی گئی تے او اپنی موت وچ دولتمنداں دے نال ہویا۔ حالانکہ اوہنے کسے وی طرح دا ظُلم نہیں کیتا سی تے اوہدے مُنہ دے وچ ہرگز چھل نہیں سی۔

پر خُداوند نوں پسند آیا پئی اوہنوں کُچلے اوہنے اوہنوں غمگین کیتا۔ جدوں اوہدی جان گُناہ دی قُربانی دے لئی گُذرانی جاوئے گی۔ او اپنی نسل نوں ویکھے گا اوہدی عُمر دراز ہوئے گی تے خُداوند دی مرضی اوہدے ہتھ دی رائیں پُوری ہوئے گی۔ اپنی ای جان دا دُکھ اُٹھا کے او اوہنوں ویکھے

گا تے سیر ہوئے گا۔ اپنے عرفان دے نال میرا صادق کادم کئیاں نوں راستباز ٹھہرائے گا کیوں جے او اوہناں دی بدکرداری آپ اُٹھائے گا۔ ایس لئی میں اوہنوں بزرگاں دے نال حصہ دیواں گا تے او لُٹ دا مال زور آوراں دے نال ونڈھ لیوئے گا۔ کیوں جے اوہنے اپنی جان موت دے لئی اُنڈیل دِتی تے او خطاکاراں دے نال شُمار کیتا گیا۔ تاں وی اوہنے کئیاں دے گناہ چُک لئے تے خطاکاراں دی شفاعت کیتی۔

ایس حوالے دے وچ دُکھ اُٹھاون والے خادم دی واضح تصویر کشی کیتی گئی اے۔ جہنے دوجیاں دی سزا نوں اپنے اُتے چُک لیا سی۔ تے موت دے ایس قرض نوں اپنی جان دیندیاں ہوئیاں اُتاریا اے۔

او ساڈیاں خطاواں دے سببوں گھائل کیتا گیا اُتے تبصرہ کردیاں ہوئیاں اِک مُفسر ایویں بیان کردا اے پئی ایہہ تشدد دی اِک ڈاہڈی اصطلاح اے تے ایہنوں ادھموا وی آکھدے نے۔ روندنا ایہدے توں کُجھ ڈاہڈی حالت اے۔ ایہدے وچ کسے شے نوں پیراں ہیٹھاں روندیاں ہوئیاں ریزہ ریزہ کیتا جاندا اے جیویں پئی ایوب ۹:۲۲، یرمیاہ ۱۰:۴۴، زبور ۳:۹۰ دے وچ بیان کیتا گیا اے۔ جیویں مٹی دیاں ڈھیلیاں نوں ریزہ ریزہ کیتا جاندا اے تے فیر ایہہ خاک بن جاندے نے۔ ایہدے توں اسی اندازہ لگا سکدے آں پئی دُکھ اُٹھاون والے خادم دے نال کیہ بیتی ہوئے گی۔ تے ایہدے بدلے دے وچ خُدا نے ساڈی کج روی تے سرکشی نوں لے لیا۔ اسی اپنیاں مُشکلاں دی وضاحت دے لئی ایویں دیاں لفظاں نوں چُنندے آں جہناں دے

نال دوجیاں نوں چنگی طرح دے نال ایہناں دی سمجھ آسکے۔ پر یاد رکھو پئی ایہہ مُشکلاں خُدا دی نظر دے وچ کوئی حیثیت نہیں رکھدیاں نے۔ انساناں دا اپنے خالق خُدا دے اگے جُھکن توں انکار ، اپنے بنائے ہوئے اخلاقی قانون جیہڑے بدکرداری، ناپاک ارادیاں تے نفس پرستی دے نال بھرے ہوئے نے۔ خُدا دی نظر دے وچ صرف مُصیبتاں تے تقصیراں نہیں سگوں بربادی تے موت دا سامان اے۔ اوس ویلے تیکر کوئی وی ایس گل نوں سمجھ نہیں سکدا اے جدوں تیکر کوئی اپنے آپ نوں ایس تھاں تے کھڑا کر کے نہیں ویکھدا اے۔ فیر او سانوں تلوار دے اُتے ٹنگا ہویا ویکھدے نے، ایہہ سارا کُجھ ساڈا ای کرتا دھرتا اے۔

پر اسی ویکھدے آں پئی یسوع نے سانوں ایس پیہڑی حالت دے وچ ویکھیا اے۔ اوہنے ساڈی سرکشی دیاں نتیجیاں نوں ویکھیا اے جدوں پئی سانوں بادشاہی دیاں چابیاں دِتیاں گئیاں نے۔

(۲ کرنتھیوں ۱۲:۵، ۹:۸، ۱پطرس ۲:۲۴)

یسوع مسیح دیاں لفظاں دے وچ فدیے دا تصور چوپان دے حوالے دے نال اے۔ جیویں ایالی اپنیاں بھیڈاں دے لئی اپنی جان دے دیندا اے۔ اویں ای یسوع مسیح وی اپنی موت نوں فدیے دے طور تے بیان کردا اے۔ نویں عہد نامے دے وچ کوئی وی ایویں دا لفظ بیان نہیں کیتا گیا اے جیہرا ایہناں معنیاں دے وچ لیا گیا اے۔ پہلا تیمتھیس ۲:۵ دے وچ ایویں بیان کیتا گیا اے پئی مسیح یسوع جیہڑا انسان اے جہنے اپنے آپ نوں ساریاں دے بدلے دے وچ فدیے دے وچ دے دِتا تاں پئی مناسب ویلیاں تے اوہدی گواہی دِتی جاوئے۔

بائبل مُقدس دے علاوہ دوجے ذرائع دے وچ فدیے توں مُراد غُلاماں نوں آزاد کرن دے لئی قیمت ادا کرنا اے۔ ایویں دے معنی ایتھے وی پائے جاندے نے، بھاویں جے ایہناں نوں استعاراتی معنیاں دے وچ لیا گیا اے۔ کُجھ سکالراں دا خیال اے پئی جدوں اسی ایہنوں خُدا دے حوالے دے نال ویکھدے آں تے ایہدے توں عمومی طور تے مُراد نجات اے۔ ایہدے وچ کوئی قیمت ادا نہیں کیتی جاندی اے۔ ایویں اسی ایہہ آکھ سکدے آں پئی جدوں ایہناں معنیاں دے وچ فدیہ آوئے گا تے ایہدے وچ قیمت دی ادائیگی نہیں اے۔ ایہہ خاص طور تے نجات دیاں وسیلیاں نوں مُقرر کردا اے۔ ایہدے وچ ہمیشہ قیمت دے تصور نوں شامل کیتا جاندا اے۔ جدوں ایہنوں استعاراتی معنیاں دے وچ ورتیا جاندا اے تے ایہدے وچ قیمت دی ادائیگی نوں شامل کرن دی لوڑ نہیں ہُندی اے جیہڑی کِسی خاص بندے نوں دِتی جاوئے۔

نویں عہد نامے دے وچ نجات دے بارے حوالیاں دے وچ کدی وی اوہناں دا ذکر نہیں مِلدا اے پئی کِسے نوں قیمت دِتی جاندی پئی اے۔ ایس مُعاملے دے وچ ایس گل دے اُتے زور دِتا جاندا اے پئی بہت وڈی قیمت ادا کیتی گئی اے مطلب ایہہ پئی ابنِ انسان دی موت دی قیمت۔ جے قیمت دا تعلُق فدیے دے نال اے تے ایہہ لفظ صرف یسوع مسیح دے لئی ورتیا گیا ہوئے گا۔ کیوں جے گُناہ توں نجات دا مُتبادل اوہدی موت دے نال ہُندا اے۔ ایہدے

نال مُتبادل دے تصور نوں ہور تقویت مِلدی اے۔ جے اسی یسعیاہ ۵۳ باب دے حوالے دے نال گل بات کردے آں جتھے دُکھ اُٹھاون والے خادم دی تصویر کشی کیتی گئی اے۔ تے ایس مُعاملے دےوچ کُجھ شک پائے جاندے نے کیوں مُشیراں نے ایہناں اصطلاحاں نوں مُتبادل دیاں معنیاں دے وچ لیا اے۔ ایویں سوال پیدا ہُندا اے پئی بندہ اپنی جان دے بدلے دے وچ کیہ دیوئے؟ متی ۱۶:۲۶، مرقس ۸:۳۷ جدوں یسوع اپنیاں حواریاں نوں لیندا اے تے اپنے دُکھاں دے بارے دے وچ پہلی پیشن گوئی کردا اے۔ایہدی گونج سانوں زبور ۴۹ دی ۷ توں ۹ آیت دے وچ وکھالی دیندی اے۔ پئی او لوکی جیہڑی ہمیشہ دی حیاتی توں محروم نے اوہناں نوں او دوبارہ نہیں خرید سکدے سن۔ جیویں پئی یسوع مسیح دا دعوٰی اے پئی اوہنے دوجیاں دے لئی فِدیہ دِتا اے جدوں پئی دوجے نہ صرف دوجیاں دے لئی سگوں اپنے لئی وی کُجھ وی نہیں کرسکدے نے۔

مُتبادل دے نظریے دے وچ فدیے دے اُلٹ ایس قضیے نوں ورتیا گیا اے۔ ایہہ قضیہ عام طور تے برابری یا مُتبادل دے ول نوں اشارہ کردا اے۔ ایہدے وچ کئی تھاواں تے فدیہ دیون دی بجائے صرف فدیہ ورتیا گیا اے۔ یسوع مسیح دا دوجیاں دی تھاں تے فدیہ دیون دے اثر بہت دُور تیکر پائے جاندے نے۔ ایتھے پایا جاون والا لفظ بہتیریاں ایس گل دے ول نوں اشارہ کردا اے۔

ایویں ای یسوع مسیح ایہہ وضاحت کردا اے پئی اوہنوں حیاتی توں محروم کر دِتا جاوئے گا، مار دِتا جاوئے گا تے تے ایویں دوجے اوہدی وجہ توں موت توں آزاد ہوجاون گے۔ (گُناہ دی عدالت توں)

دوجا حوالہ جہدی وضاحت نویں عہد نامے دے وچ کیتی گئی اے۔ یسوع مسیح دی زمینی حیاتی دے اخیری عشائیے دے حوالے اِک دوجے دے نال رلدے مِلدے نے۔

جدوں او کھاندے پئے سن تے یسوع نے روٹی لئی تے برکت دے کے توڑی تے شاگرداں نوں دے کے آکھیا لو کھاؤ ایہہ میرا بدن اے۔ پھیر پیالہ لے کے شُکر کیتا تے اوہناں نوں دے کے آکھیا پئی تُسی سارے ایہدے وچوں پیو کیوں جے ایہہ میرا او عہد دا لہو اے جیہڑا بہتیریاں دے لئی گُناہاں دی مُعافی دے واسطے وگایا جاندا اے۔ میں تُہانوں ایہہ آکھدا آں پئی انگور دا شیرہ پھیر کدی پیاں گا اوس دن تیکر پئی تُہاڈے نال اپنے باپ دی بادشاہی دے وچ نواں نی پیاں۔ متی: ۲۶: ۲۶ سے ۲۹

تے کھاندے پئے سن تے اوہنے روٹی لئی برکت دے کے توڑی تے اوہناں نوں دے کے آکھیا پئی لو ایہہ میرا بدن اے۔ فیر اوہنے پیالہ لے کے شُکر کیتا تے اوہناں نوں دِتا تے اوہناں ساریاں نے اوہدے وچوں پیتا تے اوہنے اوہناں نوں آکھیا پئی ایہہ میرا عہد دا لہو اے جیہڑا بہتیریاں دے لئی وگایا جاوئے گا۔

مرقس ۱۴: ۲۲ سے ۲۴

فیر اوہنے روٹی لئی تے شُکر کر کے توڑی تے ایہہ آکھ کے اوہناں نوں دِتی پئی ایہہ میرا بدن اے جیہڑا تُہاڈے واسطے دِتا جاندا اے میری یادگاری دے لئی ایہہ ای کریا کرو۔ تے ایویں کھانے دے بعد پیالہ ایہہ آکھدیاں ہویا دِتا پئی ایہہ پیالہ میرے اوس لہو دے وچ نواں عہد اے جیہڑا تُہاڈے واسطے وگایا جاندا اے۔

لوقا ۲۲باب: ۱۹ اور ۲۰ آیت

ایہدے وچ کُجھ نکات نے جہناں نوں اسی ویکھ سکدے آں۔

0) اوہدا لہو بہتیریاں دے لئی وگایا گیا

1) اوہدا لہو بہتیریاں دیاں گُناہاں دے لئی وگایا گیا

2) اوہدا لہو نویں عہد نامے دا لہو سی

مُفسراں نے ایہدی تفسیر ایویں کیتی اے۔

یسوع نے ایس غیر معمولی خیال نوں، ایہناں تِن جُملیاں نوں بہت سوہنے پیرے دے وچ بیان کیتا اے پئی اوہدی موت دے نال گُناہگاراں نوں نجات مِلے گی۔

عہد دا لہو، ایہدی بلاوسطہ گُونج سانوں خروج ۸ باب دی ۲۴ آیت دے وچوں مِلدی اے۔ ایہدے مُطابق لہو لے کے چھڑکیا گیا سی۔ ایہدے وچ اسرائیل دی بُنیادی حیاتی نوں یاد کیتا جاندا اے پئی او خُدا دے خاص لوک نے، اوہناں دے نال عہد بنھے جان دا ذکر پایا جاند اے۔ ایویں ایہہ یرمیاہ نبی دی نبوت نوں یاد دواندی اے۔

(یرمیاہ ۳۱باب کی ۳۱ سے ۳۴ آیت)

۔۔۔۔نواں عہد بنھاں گا۔۔۔میں اپنی شریعت اوہناں دے باطن دے وچ رکھاں گا تے اوہناں دے دل دے اُتے لِکھاں گا۔

او اوہناں دیاں گُناہاں نوں مُعاف کرے گا تے بھُل جاوئے گا۔

بہتاں دے لئی جان اُنڈیلنا یسعیاہ ۵۳ باب دیاں ۱۱ تے ۱۲ آیتاں دے وچ بہتاں دا لفظ بار بار آیا اے۔ دوجیاں دے فائدے دے لئی دُکھ اُٹھاون والا خادم جان دیوئے گا۔

قُرآن ۲۸:۲۰ دے وچ اسی پہلے نبی نوں جاندے آں اوتھے ایہدا تعلُق یسوع مسیح مقصد دے نال اے۔ ایتھے عیسیٰ ۵۳ دے وچ جان اُنڈیلن نوں استعراتی طور تے ورتیا گیا اے۔

ج)اخیری حصہ گُناہاں دی مُعافی دے لئی

ایہہ نہ صرف دُکھ اُٹھاون والے خادم دی یاد دواندا اے جہنے لوکاں دے لئی جان قُربان کیتی سگوں ایہدا تعلُق یرمیامہ دی نویں عہد نامے دی نبوت دے نال وی بن جاندا اے جہدی بُنیاد دے نال اِک نواں تعلق پیدا ہُندا اے۔۔۔جیویں پئی

میں (خُدا) اوہناں دی بدکرداری نوں بخش دیواں گا تے اوہناں دیاں گُناہاں نوں یاد نہ کراں گا۔

خروج ۸ باب دی ۲۴ آیت لہو دی یاد نوں تازہ کردی اے جتھے اسی ویکھدے آں پئی موسی نے ادھا لہو لے کے باسناں دے وچ رکھیا سی تے ادھا قُربان گاہ اُتے چھڑکیا سی۔ پھر اوہنے عہد

نامہ لیا تے لوکاں دے اُتے چھڑکیا تے اوہناں نے آکھیا پئی جو کُجھ خُداوند نے فرمایا اے اوس سب کُجھ نوں اسی کراں گے تے تابع رہواں گے۔ تے فیر موسیٰ نے اوس لہو نوں لے کے اوہناں لوکاں دے اُتے چھڑکیا تے آکھیا پئی ویکھو ایہہ اوس عہد دا لہو اے جیہڑا خُداوند خُدا نے اوہناں ساریاں گلاں دے بارے دے وچ تُہاڈے نال بنھیا اے۔

جیہڑا لہو مُشترکہ طور تے لوکاں تے قُربان گاہ دے اُتے چھڑکیا گیا سی او خُدا تے لوکاں نوں اِک عہد دے وچ بنھدا اے تے لوک خُدا دی پاکیزگی دے دائرے دے وچ آجاندے نے۔

خروج ۲۴ باب دی ۸ آیت دی طرح دی اِک بازگشت زکریاہ ۹ باب دی ۱۱ آیت دے وچ سُنن نوں مِلدی اے۔

خُداوند ایویں آکھدا اے پئی تیری بابت ایویں ہے پئی تیرے عہد دے لہو دے سببوں میں تیریاں اسیراں نوں انھے کوئیں دے وچوں کڈھ لیایا آں۔

ایس عہد دی بنا تے جیہڑا خُدا نے کوہ سینا دے اُتے بنھیا اے پئی او اوہناں نوں رہائی دیوئے گا۔ زکریاہ دی کتاب دے وچ اسیراں نوں انھے کھوہ دے وچوں کڈھ لیاون دی بازگشت متی دی کتاب دے وچوں وی سُنن نوں مِلدی اے۔ جیہڑی پئی ایس گل دا ثبوت اے پئی خُدا نے اپنیاں لوکاں نوں بچاون دا وعدہ کیتا اے۔ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۰ آیت دے وچ دُکھ اُٹھاون والے خادم دی موت اصل وچ تقصیر دے بدلے دے وچ سی۔ مکابیاں دی چوتھی کتاب ۶:۲۹ ، میرے لہو دے نال اوہناں نوں پاک کرو۔ ایتھے جیہڑی زبان مستعار لئی گئی اے او عہد

دے لہو والی ای اے۔ ایتھے ایہہ ایہناں لوکاں دے اُتے ایس لئی آئی سی پئی کیوں جے او ہیکل تے اوہدیاں شیواں دی بے حُرمتی نہیں ہون دیندے سن۔ تے ایویں او آپ شہید ہو جاندے سن تے آکھدے سن۔۔ساڈے لہو دے نال اوہنوں پاک کرو۔ عہد دے شروع توں فیر آغاز دا فیر توں شُکریہ تے نبی تقصیراں دے نال وابسہ ہوجاندے سن۔ جیویں پئی حزقی ایل دی کتاب وچ بیان اے جیویں پئی: جدوں پئی میں (خُدا) سارا کُجھ جیہڑا تُو کیتا اے مُعاف کر دیواں گا خُداوند خُدا ایویں آکھدا اے۔

یرمیاہ ۳۴: ۳۱ ۔۔۔میں اوہناں دی بدکرداری نوں بخش دیواں گا تے اوہناں دیاں گُناہاں نوں یاد نہ کراں گا۔ روٹی تے پیالے دی علامت صرف اوس ویلے پُوری ہُندی اے جدوں ہر اِک شاگرد یسوع مسیح دی موت دے وچ شریک ہوجاندا اے تے فیر اوہدے وچ کاملیت آوندی اے۔ تے اسی ویکھدے آں پئی آیت ۲۶ دے وچ یسوع دے بدن دے حوالے دے نال۔۔۔جدوں او آکھدا اے پئی ایہہ میرا بدن اے تے شیرہ یعنی مے اوہدے لہو دی عملامت اے۔ شیرہ ہین دے نال اسی یسوع مسیح دے بدن دے وچ شریک ہوجاندے آں۔ ایہدے نال کفارے دے اثرات پیدا ہُندے نے۔ ایویں ایہہ گل تِناں جُملیاں دی سُوجھ بُوجھ دے نال واضح ہوجاندی اے۔

پہلی گل ایہہ ہے پئی لہو نوں عہد دے طور تے لیا گیا اے۔ ایہہ جُملہ پُرانے عہد نامے توں بیان کیتا گیا اے (خروج ۸:۲۴، زکریاہ۱۱:۹ تے عبرانیوں ۱۸:۹)۔

پر ایہدے نال ای نویں عہد نامے دا شروع ہُندا اے۔

جُملہ عہد دا لہو اسم صفت دے بغیر اے۔ جدوں اسی ایہدے نال نواں لفظ لگاوندے آں تے ایہہ مسیح دا لہو بن جاندا اے۔ ایہدی توجیع سانوں عبرانیوں ۱۰ باب دی ۲۹ آیت دے وچوں مِلدی اے۔

دوجی گل ایہہ ہے پئی لہو دے بارے دے وچ ایویں بیان کیتا گیا اے پئی ایہہ بہتاں دے لئی وگایا جاوئے گا۔ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۲ آیت

لہوں نوں اُنڈیلنا نوں تلمیع دے طور تے ورتیا گیا اے جہدے توں مُراد کفارے دی قُربانی اے۔ ایہدی رسم ہیکل دے وچ ادا کیتی جاندی سی۔ جیویں پئی

احبار ۳۴،۳۰،۲۵،۸،۷:۴۔

ایتھے لہو نوں استعاراتی طور تے ورتیا گیا اے تے ایہدے توں مُراد مسیح دی موت اے۔

تیجی گل ایہہ ہے پئی لہو (ایہدے لئی لہو نوں اُنڈیلنا بہتا مُناسب اے) ایہدے توں مُراد اے پئی ایہہ گُناہاں دی مُعافی دے لئی وگایا گیا اے۔ ایس لہو دا تعلُق مسیح دی موت دے نال اے۔ ایہدا حوالہ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۲ آیت دے وچ وی بیان کیتا گیا اے۔ پئی او دُکھاں نوں چکّن والا خادم ہوئے گا۔ نویں عہد دی پیشنگوئی یرمیاہ نے کیتی اے۔ اخیری ایہدا مقصد آون والے مسیح دے بارے دے وچ اے۔

پُرانے عہد نامے دے وِچ اِک ہور اہم تلمیع ورتی گئی اے۔ جیویں پئی ۲۰ باب دی ۲۸ آیت دے وِچ یسوع مسیح اپنے آپ نوں دُکھ اُٹھاون خادم دے طور تے بیان کردا اے۔ ایہدی بُنیاد تِناں گلاں دے اُتے ہے۔

ا۔ میرے عہد دا لہو۔۔۔ایس گل نوں یاد دواندا اے پئی دُکھ اُٹھاون والا خادم دوسری واری پیش کیتا جاندا اے تاں پئی دوجیاں دے لئی عہد بنے۔

یسعیاہ ۴۲ باب دی ۶ آیت دے وِچ

میں خُداوند نے تینوں صداقت دے نال سدیا اے میں ای تیرا ہتھ پھڑاں گا تے تیری حفاظت کراں گا تے لوکاں دے عہد تے قوماں دے نُور دے لئی تینوں دیواں گا۔

یسعیاہ ۴۹ باب دی ۸ آیت

خُداوند ایویں آکھدا اے پئی میں قبولیت دے ویلے تیری سُنی تے نجات دے دن تیری مدد کیتی میں تے میں تیری حفاظت کراں گا تے لوکاں دے لئی تینوں اِک عہد ٹھہراواں گا۔ تاں پئی مُلک نوں بحال کرے تے ویران میراث وارثاں نوں دیویں تاں پئی تُو قیدیاں نوں آکھیں پئی نکل جاؤ تے اوہناں نوں جیہڑے ہنیرے دے وِچ نے اوہناں نوں اپنا آپ وکھاؤ۔ جیویں پئی او اپنا عہد فیر بنھے گا

ج۔ ہوسکدا اے پئی اُنڈیلنا دا اثر یسعیاہ ۵۳ باب دی ۱۲ آیت دے اُتے ہوئے جِتھے ایویں لِکھیا ہویا اے پئی:

میں اوہنوں بُزرگاں دے نال حصہ دیوں گا تے او لُٹ دا مال زور آوراں دے نال ونڈھ لیوئے گا۔ کیوں جے اوہنے اپنی جان موت دے لئی اُنڈیل دِتی تے او خطاکاراں دے نال گِنیا گیا۔

۳۔بہتاں دے لئی ، ایہہ فیر سانوں دُکھ اُٹھاون والے خادم دی یاد دواندا اے۔ جہدا ذکر یسعیاہ ۵۲ باب دی ۱۳ تے ۵۳ باب دی ۱۲ آیت دے وچ پایا جاندا اے۔[اوہنے بہتیاں دے گُناہ چُک لئے تے خطاکاراں دی شفاعت کیتی]

ایہہ چار حوالے مسیح دے لہو تے اوہدے عہد دے نال اِک رشتہ قائم کردے نے۔ متی تے مرقس دے مُطابق یسوع ایہہ آکھدا اے پئی میرے عہد دا لہو۔ ایویں ایس گل دے نال فیر ساڈا خیال خروج ۲۴ باب دی ۸ آیت دے ول نوں چلا جاندا اے۔

ایہدی اہمیت ۱۷ باب دی ۱۱ آیت دے وچ ہور واضح ہوجاندی اے تے عبرانیوں ۹ باب دی ۲۲ آیت دے مُطابق ایہہ پئی بغیر لہو وگائے مُعافی نہیں اے۔افسیوں ۱ باب دی ۱۷ آیت دے حوالے دے نال۔ ایس لئی خُدا تے انساناں دے وچکار خاص دوستی دا تعلُق تے عہد نہیں اے۔ خُدا دے نال ملاپ دا تقاضا لہو اے تے کفارہ دِتا جاوئے گا۔ انسان دے وچ اجہی صلاحیت نہیں اے پئی او قُربانی دے سکے۔ ایس لئی ایمان دا تقاضا ایہہ ای اے۔(یسعیاہ ۵۳باب کی ۱۰،۸،۶ سے ۱۲ آیت تے متی ۲۰ باب کی ۲۸ آیت، مرقس ۱۰ باب کی ۴۵ آیت، یوحنا ۳ باب کی ۱۶ آیت، ۶ باب کی ۵۱ آیت، رومیوں ۴ باب کی ۱۹ آیت، ۸ باب کی ۲۲

آیت، ۲ کرنتھیوں ۵ باب کی ۲۰ تے ۲۱ آیت، گلتیوں ۲ باب کی ۲۰ آیت ۳ باب کی ۱۳ آیت

اپطرس ۲ باب کی ۲۴ آیت)

پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل دے حوالے ایہناں نکاتاں دا حوالہ دیندے نے۔

تے اوہنے موسی نوں آکھیا پئی تُو ہارون تے ندب تے ابیہود تے بنی اسرائیل دیاں ستر بُزرگاں نوں لے کے خُداوند دے کول اُتے آ تے تُسی دُوروں ای سجدہ کرنا۔

تے موسی کلا ای خُداوند دے کول آئے پر او کول نہ آون تے لوک اوہدے نال اُتے نہ آون۔

تے موسی نے لوکاں دے کول جا کے خُداوند دے سارے حُکم اوہناں نوں دس دِتے۔ تے ساریاں لوکاں نے ہم آواز ہو کے جواب دِتا پئی جِنیاں گلاں خُداوند نے فرمائیاں نے اسی اوہناں ساریاں نوں مناں گے۔ تے موسی نے خُداوند دیاں ساریاں گلاں نوں لِکھ لیا تے صُبح نوں پہاڑ دے ہیٹھاں اِک قُربان گاہ تے بنی اسرائیل دیاں بارہ قبیلیاں دے حساب دے نال بارہ تھم بنائے۔ تے اوہنے بنی اسرائیل دیاں جواناں نوں بھیجیا جنہاں نے سوختنیاں قُربانیاں پیش کیتیاں تے ڈگیاں نوں ذبح کر کے سلامتی دیاں ذبحے خُداوند دے لئی گُذرانے۔ تے موسی نے ادھا لہو لے کے باسناں دے وِچ رکھیا تے ادھا قُربان گاہ دے اُتے چھڑک دِتا۔ فیر اوہنے عہد نامہ لیا تے لوکاں نوں پڑھ کے سُنایا۔ اوہناں نے آکھیا پئی جو کُجھ خُداوند آکھدا اے اوس سب نوں اسی کراں گے تے تابع رہواں گے۔ فیر موسی نے اوس لہو نوں لوکاں دے اُتے

چھڑکیا تے آکھیا پئی ویکھو ایہہ اوس عہد دا لہو اے جیہڑا خُداوند خُدا نے ایہناں ساریاں گلاں دے بارے دے وچ تُہاڈے نال بنھیا اے۔ (خروج ۲۴ باب کی ا سے ۸ آیت)

کیوں جے جسم دی جان لہو دے وچ اے تے میں مذبح دے اُتے تُہاڈیاں جاناں دے کفارے دے لئی اوہنوں تُہانوں دِتا اے پئی اوہدے نال جاناں دے لئی کفارہ ہوئے کیوں جے جان رکھن ای دے سببوں لہو کفارہ دیندا اے۔ (احبار ا باب کی ۱۱ آیت)

ویکھ او دن آوندے نے خُداوند فرماوندا اے جدوں میں اسرائیل دے گھرانے تے یہوداہ دے گھرسانے دے نال اِک عہد بنھاں گا۔ اوس عہد دے مُطابق نہیں جیہڑا میں اوہناں دے باپ دادے دے نال کیتا سی پئی جدوں میں اوہناں دی دستگیری کیتی تاں پئی اوہناں نوں مصر دے مُلک دے وچوں کڈھ لیاواں۔ تے اوہناں نے میرے اوس عہد نوں توڑیا بھاویں جے میں اوہناں دا مالک سی۔ خُداوند فرماوندا اے سگوں ایہہ او عہد اے جیہڑا میں اوہناں دے بعد اسرائیل دے گھرانے دے نال بنھاں گا۔ خُداوند آکھدا اے پئی میں اپنی شریعت نوں اوہناں دے باطن دے وچ رکھاں گا تے اوہناں تے اوہناں دے دل دے اُتے لِکھاں گا تے میں اوہناں دا خُدا ہواں گا تے او میرے لوک ہون گے۔ تے فیر اپنے اپنے گوانڈی تے اپنے اپنے بھائی نوں ایہہ آکھدیاں ہوئیاں تعلیم نہیں دیون گے پئی خُداوند نوں پچھانو۔ کیوں جے نکے توں وڈے تیکر او سارے مینوں پچھانن گے۔ خُداوند فرماوندا اے ایس لئی میں اوہناں دی

بدکرداری نوں بخش دیواں گا تے اوہناں دیاں گُناہاں نوں یاد نہ کراں گا۔ یرمیاہ ۳۱ باب دی ۳۱ توں ۳۴آیت

ایہہ گل سمجھنا بہت ای ضروری اے پئی کوئی وی مذہب جیہڑا پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل نوں خُدا دا الہام مندا اے او پُرانے عہد نامے دیاں قُربانیاں نوں اہم سمجھدا اے۔ تے صلیب اُتے یسوع مسیح دی موت نوں ایہدی کُنجی سمجھدا اے۔

بابل دے وچ جلاوطنی توں واپسی دے بعد ہیکلِ ثانی دی تعمیر ہوئی سی۔ موسوی شریعت دے مُطابق یروشلیم دے وچ قربانیاں دوبارہ شروع ہوئیاں سن، بھاویں جے ایہدی بہت حد تیکر مخالفت وی ہوئی سی۔ یسوع مسیح دی زمینی زندگی دے وچ ایہناں قُربانیاں دا سلسلہ جاری رہیا سی۔ اسی ویکھدے آں پئی یسوع مسیح نے وی قُربانی دِتی سی پر اوہنے ایہہ قُربانی اپنے آپ دی دِتی سی۔ بچپن دے وچ اوہنوں ہیکل دے وچ نذر کیتا گیا سی۔ اپنے اخیری فسح تے اوہنے اپنے آپ نوں پیش کر دِتا سی تے اسی ایہہ وی جاندے آں پئی او تہواراں تے ہیکل دے وچ وی جاندا ہُندا سی۔

اپنی موت تے مویاں وچوں جیوندیاں ہون دے بعد اوہدے رسول تے پولوس وی ہیکل دے وچ جاندے تے پینتیکوست دی عید نوں مناوندے تے دوجیاں کئی موقعیاں تے قُربانیاں کردے سن۔ جہناں دے وچ گُناہ، تقصیر تے خطا دیاں قُربانیاں شامل ہُندیاں سن۔ (اعمال ۱۸:۱۸، ۲۱: ۲۳ توں ۲۶) تے گنتی دی کتاب نوں وی پڑھو۔

نویں عہد نامے دے دور دے بیرونی تسلسل دے باوجود ایویں لگدا اے پئی ہر شے بدل گئی اے۔ ہُن قُربانیاں دا مرکز ہیکل نہیں اے سگوں ایہہ مسیح دی کفارے دی قُربانی تے مسیحیاں دیاں روحانی قُربانیاں نے۔ اصول دے مُطابق ہُن موسوی قُربانیاں ضروری سن۔ یہودی نسل دیاں مسیحیاں نے ایہناں قُربانیاں نوں ایویں ادا کیتا سی۔ پر سن ۷۰ دے وچ رومیاں نے ہیکل نوں مسمار کر دِتا سی تاں یہودیاں دی بغاوت نوں کُچلیا جاوئے۔ تے ایویں ہیکل دے وچ قُربانیاں دیون دا رواج مُک گیا سی۔

جدوں توں یرمیاہ نے نویں عہد نامے دا اعلان کیتا سی تے کوہ سینیائی قُربانیاں پُرانیاں ہوگئیاں سن۔ جدوں اوہنے نواں عہد آکھیا تے اوہنے پہلے نوں پُرانا ٹھہرایا تے جیہڑی پُرانی ہوجاندی اے او مٹن والی ہُندی اے۔ عبرانیوں ۱۳:۸
مسیح دے ایس دُنیا دے وچ آون دے نال ایہہ کم پُورا ہوگیا سی۔ پُرانے عہد نامے دیاں ساریاں قُربانیاں سارا ذکر نویں عہد نامے دے وچ عبرانیوں دے خط دے وچ پایا جاندا اے۔(عبرانیوں ۱۱ باب ۴، ۱۷ سے ۱۹ اور ۲۸ آیت)

پر سب تو اہم گل ایہہ ہے پئی ایہدی موزنیت نوں تلاش کیتا جاوئے۔ ایس لئی بہتر ایہہ ای اے پئی مسیحی حقائق توں پہلاں اوہناں نوں پڑھیا جاوئے۔ حقیقت ایہہ ہے پئی اسی القدُس دے وچ انسان نوں شامل نہیں کرسکدے آں۔ اصل وچ اوہناں دا موقف اے پئی او انسانی گُناہ توں آزاد اے۔ ایس لئی اوہناں دا قُربانیاں دا ایہہ سلسلہ اوس ویلے تیکر رہیا۔ (عبرانیوں

۹ باب کی ٦ سے ۱۰ آیت) ایویں بُرائی دیاں ایہہ قوتاں مسیح دی موت دے نال ٹوٹے ٹوٹے ہو گئیاں۔

(مرقس ۱۵باب دی ۳۷ تے ۳۸ آیت، عبرانیوں ۱۰ باب دی ۲۰ آیت)

کفارے دی قُربانی دی نااہلی دی اِک صورت ایہہ ہے پئی ایہہ اصل وچ جانوراں دیاں قُربانیاں توں حاصل نہیں ہُندا اے۔ (عبرانیوں ۱۰:۴) تے اوہناں دے بار بار دوہراون دی حقیقت توں۔۔ (عبرانیوں ۱:۱۰ تے ۲ آیت) تے ایہہ اوہناں گُناہاں دے علاج دے لئی کافی نہیں سن (۱۰:۳)۔ پُرانے عہد نامے دے وچ ایہہ نہ صرف مسیح دی قُربانی دا ابتدائی عکس سی سگوں ایہدی پیشنگوئی وی کیتی گئی سی۔ نویں عہد نامے دے وچ یسوع مسیح دی شناخت پُرانے عہد نامے دے وچ دُکھ اُٹھاون والے خادم دے طور تے وی ہُندی اے۔(یسعیاہ ۵۲ تے ۵۳ باب) او ای ایس گل دا اہل سی پئی ایہناں گُناہاں دی قُربانی دے سکے۔ (یسعیاہ ۵۳ باب ۱۰ آیت) تے نبی آپ وی ایس ای کشمکش دے وچ سی پئی دُکھ اُٹھاون والا ایہہ خادم کون اے جہنوں استعاراتی طور تے پیش کیتا گیا اے۔ جیویں پئی مسیح دی پیشنگوئی دے وچ کفارے دی قُربانی دا تصور تے قائم مُقام دی سزا نوں مِلا دِتا گیا اے۔ موسیٰ دی شریعت دے مُطابق قُربانی تے سزا دا باہمی تے قریبی رشتہ اے۔

احبار ۱۶:۶ تے گنتی ۳۵ باب دی ۳۳ تے ۳۴ آیت دے موازنے دے نال ایہہ گل واضح ہوجاندی اے پئی یسعیاہ ۵۲ تے ۵۳ باب دے وچ سزا پاون والے خطاکار یا گُناہ گار نوں دوجے وی قبول کردے نے۔

تے ساڈے لئی خُدا دی محبت۔۔۔تے ساڈیاں گُناہاں توں آزادی بخشنا تے مُفت مُعافی دیون دی بُنیاد مسیح دی قُربانی اے۔ تے ساڈا ایمان وی ایس ای گل دے اُتے ہے۔ بائبل مُقدس تے علمِ الٰہیات دے ماہرین ایہنوں کفارہ آکھدے نے مطلب ایہہ پئی خُدا دے نال رستباز ہونا۔ ہمیشہ ایہہ ویکھیا گیا اے پئی خُدا انسان دی نجات دے وچ پہل کردا اے۔ ایویں اسی ایہہ آکھ سکدے آں پئی کفارے دا کم خُدا دا ای اے۔ جہدے نال ایہہ گل مُمکن ہوجاندی اے پئی انسان مُعافی دا فضل حاصل کرے۔ گُناہگار جیہڑا خُدا تیکر نہیں پہنچ سکدا اے، تے خُدا تے انسان دے وچ پائی جاون والی خلیج نوں مُکاون دے لئی پُل نہیں بنا سکدے نے۔ اوہناں ساریاں دے لئی حیاتی دا راہ کھُلیا اے۔

کفارے دی لوڑ اوہناں ساریاں لوکاں نوں اے جیہڑے گُناہ دی دلدل دے وچ پھسے ہوئے نے۔ ساریاں الہامی کتاباں اوہناں دیاں گُناہاں دی خطرناک حالت دے ول نوں اشارہ کردیاں نے۔ یسعیاہ نبی ایس گل دی تصدیق کردا اے۔ یسعیاہ ۵۳ باب دی ۶ آیت دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے پئی اسی سارے بھیڈاں دی طرح بھٹک گئے۔

تے فیر یرمیاہ ۱۷ باب دی ۶ آیت دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے:

دل ساریاں شیواں توں بھتا حیلہ باز تے لاعلاج اے اوہنوں کون دریافت کرسکدا اے۔

داؤد ایہدے بارے دے وچ ایویں بیان کردا اے:

کوئی وی نیکوکار نہیں اے اِک وی نہیں

پولوس رسول ایویں بیان کردا اے انسان دی پستی دا سبب اوہدی شہوت پرستی، حسد، خونریزی، مکاری تے بُغض نے۔(بحوالہ رومیوں ۱ باب دی ۱۸ توں ۳۲ آیت)

ہُن پولوس رسول ایہناں دا خُلاصہ ایویں بیان کردا اے:

ایس لئی پئی ساریاں نے گُناہ کیتا اے تے خُدا دے جلال توں محروم نے۔ (رومیوں ۳ باب دی ۲۳ آیت)

اِک ہور تھاں تے پولوس انسان نوں خُدا دا ویری بیان کردا اے۔ (رومیوں ۵ باب دی ۱۰ آیت)

جسمانی نیت نوں خُدا دے نال دُشمنی اے (رومیوں ۷:۸)۔

آدم دی نسل آدم دی ای طرح اے، رومیوں ۵ باب دی ۱۱ آیت دے وچ ایویں لکھیا ہویا اے:

اِک بندے دے سببوں گُناہ دُنیا دے وچ آیا تے گناہ دی وجہ توں موت آئی تے ایویں موت ساریاں انساناں دے وچ پھیل گئی ایس لئی پئی ساریاں نے ای گُناہ کیتا تے خُدا دے جلال توں محروم نے۔

خُدا اینا پاک اے پئی او گُناہ نوں ویکھ نہیں سکدا اے۔

یسعیاہ نے پاک خُدا نوں ہیکل دے وچ ویکھیا تے او پچھے مُڑ گیا کیونکہ پاک نہیں سی۔ (یسعیاہ ۶ باب دی پہلی ۵ آیات)

انسان گُنہگار اے جدوں پئی خُدا سراسر پاک اے۔ ایہدا نتیجہ ایہہ ہے پئی انسان خُدا توں خائف اے۔ تے انسان حالات نوں بدلن دے لئی اپنے آپ کُجھ وی نہیں کرسکدا اے۔ او گوچیا ہویا تے بے یارو مددگار خُدا دی غضب دی عدالت دے ہیٹھاں کھلوتا ہویا اے۔ او اپنیاں ذاتی خُوبیاں تے صفتاں دے نال خُدا دے اگے کامل نہیں ٹھہر سکدا اے۔ ایس لئی ایس کفارے دا انحصار صرف خُدا دے اُتے ای اے۔ کفارے دی نوعیت نوں پاک کلام دے وچ بیان کیتا گیا اے۔ ایہدے وچ بیک وقت خُدا تے انسان دی فطرت دیاں دعویاں دی تصدیق ہوجاندی اے۔

پُرانے عہد نامے دے وچ لفظ کفارہ ورتیا گیا اے۔ ایہہ عربی لفظ کُفر توں نکلیا اے تے بُنیادی طور تے ایہدے توں مُراد ڈھنکنا اے۔ ایہدا مطلب صاف کرنا یا مُکاونا وی اے۔ ایہدے توں مُراد عوضانہ دے کے مُطمئن کرنا اے۔ ایہدے توں علاوہ کفارہ دیون توں مُراد نقصان نوں پُورا کرنا وی اے۔

ایہدے توں مُراد مُعاف کرنا تے ملاپ کرنا وی اے۔ پُرانے عہد نامے دے وچ کفارے توں مُراد کسے دی خاطر قُربانی پیش کرنا اے تاں پئی اوہدیاں گناہاں تے خطاواں نوں ختم کیتا جاوئے۔ ایس گل نوں سمجھنا بہت ای ضروری اے پئی خُدا ایس قُربانی دے لئی برہ آپ ای

مُہیا کردا اے جدوں پئی انسان صرف رسماں نوں ای ادا کردا اے۔ انسان دے بارے دے وچ ایہہ رائے ہے پئی او اپنی مرضی دے نال مُعافی نوں حاصل نہیں کرسکدا اے۔ قُربانی دے لئی وی پہل خُدا نے ای کیتی سی۔ انسان دیاں گُناہاں دے بدلے دے وچ خُدا نے فضل کیتا سی۔

اجبار ۱۷ باب دی ۱۱ آیت دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے:

میں(خُدا) نے مذبح دے اُتے تُہاڈیاں جاناں دے کفارے دے لئی اوہنوں تُہانوں دے دِتا اے پئی اوہدے نال تُہاڈیاں جاناں دے لئی کفارہ ہوئے۔

ابرہام دی کہانی دے وچ اسی ویکھدے آں اوہنے اضحاق دی قُربانی نوں آزاد مرضی دے نال دِتا سی۔ پیدائش دی کتاب دے ۱۵ باب دی ۱۷ توں ۲۱ آیت دے وچ خُدا نے ابرہام نوں عہد دی قُربانی دے لئی سدیا سی تاں پئی انسان خُدا نوں مُطمئن کرسکے۔ اصل وچ قُربانی خُدا دا ای کم اے جیہڑا او انسان دے لئی کردا اے۔ تے یاد رکھو پئی قُربانی دے وچ اہم تے مرکزی کم خُون نوں اُنڈیلنا اے۔ کیوں جے لِکھیا ہویا اے پئی لہو دے وچ ای حیاتی اے۔ لہو نوں ڈھولدیاں ہوئیاں حیاتی دا خاتمہ ہوجاندا اے تے ایویں موت واقع ہوجاندی اے۔ ہر تھاں تے لہو نوں حیاتی دی علامت سمجھیا جاندا اے۔ پر قُربانی دے وچ مرکزی نقطہ لہو موت دی علامت اے۔

نواں عہد نامہ: پُورے نویں عہد نامے دے وچ مسیح دے کم نوں واضح کر دِتا گیا اے۔ صلیب اُتے مسیح یسوع دا جان دینا اصل وچ کفارہ سی۔ پُرانے عہد نامے دی زبان نوں نویں عہد نامے دے وچ جاری رکھیا گیا اے۔ ایتھے لہو دی اصطلاح نوں بیان کیتا گیا اے۔

ایویں ای نویں عہد نامے دے وچ ساڈے کول لہو دی اصطلاح اے۔(متی ۲۶ باب دی ۲۸ آیت)

نویں عہد دا میرا لہو (لوقا ۲۲ باب دی ۲۰ آیت)

تے ایویں ای مسیح دا لہو (افسیوں ۲ باب دی ۱۳ آیت)

صلیب اُتے وگایا گیا لہو (کُلسیوں ۱ باب دی ۲۰ آیت)

ایویں ای بہت سارے حوالے صلیب تے مسیح دے لہو دے بارے دے وچ ذکر کردے نے۔

نواں عہد نامہ اِک نواں عہد اے ایہدے اُتے یسوع مسیح نے اپنے لہو دے نال موت دے نال مہر لگائی اے۔ اوہنے اِک ای واری ساریاں انساناں دے لئی قُربانی دِتی اے۔ مسیح یسوع دی ایہہ قُربانی اوہدی انساناں دے نال محبت دا ثبوت اے۔ یوحنا رسول ایس تعلُق نوں ایویں بیان کردا اے پئی:

خُدا نے دُنیا دے نال اجہی محبت رکھی پئی اوہنے اپنا اکلوتا بیٹا بخش دِتا تاں پئی جو کوئی اوہدے اُتے ایمان لیاوئے او ہلاک نہ ہوئے۔ (یوحنا ۳ باب دی ۱۶ آیت)

پولوس رسول رومیوں ۵ باب دی ۸ آیت دے وچ ایویں بیان کردا اے پئی:

خُدا اپنی محبت دی خوبی نوں ساڈے اُتے ایویں ظاہر کردا اے پئی جدوں اسی گُناہگار ای سی تے مسیح ساڈی خاطر مویا۔

کفارے دا عمل خُدا دے فضل دا کم اے کیوں جے اوہنے او کیتا جو انسان نہیں کرسکدا سی۔ انسان دے کول ایہدا کوئی عذر نہیں سی۔ خُدا دا انصاف راست اے تے ہر طرح دا فضل خُدا توں ای صادر ہُندا اے۔ مسیح دے کارِ منصب (دُکھ اُٹھاون) دا چشمہ خُدا دی محبت تے فضل توں ای پُھٹدا اے۔

مسیح دے کفارے نوں بیان کرن دے لئی بہت ساریاں اصطلاحاں ورتیاں گئیاں نے۔ اوہدی موت خُدا دے سامنے اِک قُربانی اے۔ (افسیوں ۵ باب دی ۲آیت) گُناہاں دی اِک ای قُربانی اے۔(عبرانیوں ۱۲:۱۰ بحوالہ ۲۷،۷،۲۶:۹)

پولوس بیان کردی اے پئی ایہہ قُربانی خُدا دے غضب نوں ٹھنڈا کرن دے لئی اے۔

مسیح دی موت پُرانے عہد نامے دیاں قُربانیاں دی تکمیل اے۔ مسیح دی موت دی نوعیت نوں واضح طور تے بیان کیتا گیا اے۔ پولوس رسول مسیح یسوع نوں ساڈے لئی خُدا دا برہ بیان کردا اے۔ تے فیر پطرس ایہدے بارے دے وچ ایویں بیان کردا اے پئی:

تُہاڈی خلاصی فانی شیواں یعنی سونے، چاندی دی رائیں نہیں ہوئی اے سگوں اِک بے عیب تے بے داغ برے یعنی مسیح دے بیش قیمت لہو دے نال (پہلا پطرس ۱ باب ۱۸ اور ۱۹ آیت)۔

یوحنا رسول یسوع مسیح نوں قُربانی دے حوالے دے نال خُدا دا برہ آکھدا اے(یوحنا ا باب کی ۲۹ اور ۳۶ آیت)۔

جے اسی مسیح نوں قُربانی دے حوالے دے نال ویکھئیے تے او ساڈا نمائندہ اے۔ اوہنے ساڈی موت نوں اپنی موت دی رائیں پیش کیتا اے۔ پاک کلام دی سب توں اہم پر اوکھی گل ایہہ ہے پئی یسوع نے ساڈی خاطر قُربانی دِتی اے۔ عام طور تے ایہدے توں مُراد ایہہ ساڈے لئی اے۔

ہُن سوال ایہہ پیدا ہُندا اے پئی کیہ مسیح نے ساڈی نمائندگی کیتی؟ خاص طور تے او ساڈی خاطر قُربان ہویا۔ کُجھ آیتاں دے وچ تے واضح طور تے بیان کیتا گیا اے پئی اوہنے ساڈے نمائندگی کیتی سی۔ جیویں پئی پولوس رسول آکھدا اے:

جدوں اِک ساریاں دی خاطر مر گیا تے سارے ای مر گئے(۲ کرنتھیوں ۵ باب کی ۱۴ آیت)

جے قائم مُقام عوضی دا مطلب ایہہ ای اے تے اسی نہیں مراں گے۔ عبرانیاں دا لکھاری خُدا دے سامنے یسوع مسیح نوں سردار کاہن آکھدا اے۔

یوحنا ایس ای حوالے دے نال یسوع نوں خُدا دے حضور اپنا وکیل آکھدا اے۔

اصطلاح ساڈے واسطے دا مطلب ایہہ اے پئی او نمائندے توں کِے وہد کے اے۔ ایہدے عام معنی قائم مُقام یا عوضی دے نے۔ ایہہ تصور پُرانے عہد نامے دے وچ پایا جاندا اے۔

۲ کرنتھیوں ۵ باب دی ۲۱ آیت دے وچ بیان کیتا گیا اے:

جیہڑا گُنناہ توں واقف نہیں سی اوہنوں اوہنے ساڈے وسطے گناہ ٹھہرایا۔

فدیے دے حوالے دے نال دو گلاں نے، اوس عوضی دی تشبیہ نوں ایویں بیان کیتا گیا اے۔

مرقس ۱۰ باب دی ۴۵ آیت دے مُطابق :

ابنِ آدم ایس لئی نہیں آیا خدمت لیوئے سگوں ایس لئی پئی خدمت کرے تے اپنی جان نوں بہتریاں دے بدلے فدیے دے وچ دیوئے۔

تے فیر ۱ تیمتھیس ۲ باب دی ۶ آیت دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے:

جہنے اپنے آپ نوں ساریاں دے فدیے دے وچ دے دِتا۔

تے گلتیوں ۳ باب دی ۱۳ آیت دے وچ ایویں لِکھیا ہویا اے:

مسیح جیہڑا ساڈی خاطر لعنتی بنیا

اسی ایہہ بیان کیتا اے پئی مسیح ساڈی خاطر کفارہ بنیا۔ ایویں معقول ایمان دے نال ایہہ قائم مُقام رہندا اے، نسل انسانی کفارے دے وچ شامل نہیں اے۔ افسیوں ۲ باب دی ۸ آیت دے مُطابق ایہہ فضل پاون دے بعد ذاتی ایمان دے وچ آوندی اے۔

خُلاصہ: اسی ایہہ ویکھیا اے پئی یسوع بطور مسیح اپنی موت دے ول نوں آپ اشارہ کردا اے۔ پُرانے عہدنامے یعنی عبرانی بائبل دے وچ ایہدے تعلُق دے نال پیشنگوئیاں کیتیاں گئیاں نے پئی او ای فدیہ اے جہنے سانوں غُلامی توں خریدیا اے۔ اوہدے نتیجے دے وچ سانوں گناہاں توں خُلاصی ملی اے۔

پیشنگوئیاں دے علاوہ نویں عہد نامے دیاں قُربانیاں:

ایہناں دے وچ گُناہاں دی مُعافی تے اپنیاں دلاں نوں خُدا دے سامنے جُھکاون والیاں قُربانیاں شامل نے۔ اوس(یسوع) دی موت اِک واقعہ ای نہیں اے، نہ ای ایہہ ناکامی سی تے نہ ای ایہہ اِک انسان دی موت سی۔۔۔ایہہ خُدا دی محبت دا عملی قوت دا ثبوت سی۔ ایہہ ساڈے ساریاں دے لئی مُعافی دی بُنیاد سی۔ سانوں ضرورت ایس امر دی اے پئی اسی اوہدی صلیبی موت دے وچ مخلص تے ایماندار آں۔ سگوں مُعافی دا تحفہ مُفت حاصل کریئے تے محبت کرن والے جیوندے تے قدوس خُدا دے نال اپنے تعلُقات نوں بحال کریئے۔

ایس سلسلے دے اگلے تے اخیری حصے دے وچ اسی مسیح دی موت دی رائیں خُدا دے حیرت انگیز کماں نوں سبک رفتاری دے نال ویکھاں گے۔ اسی ویکھاں گے پئی صلیب اُتے جان دیوین دے حوالے دے نال خُدا نے یسوع مسیح دیاں رسولاں تے شاگرداں نوں کیہ سِکھایا سی۔ اوہناں نے نویں عہد نامے دیاں ایہناں گلاں نوں روح دی ہدایت دے نال لِکھیا سی۔ سانوں ایہناں نوں خُدا دیاں حیران کردیون والیاں برکتاں سمجھنا چاہیدا اے۔

حق کے مُتلاشی مُسلمان کے یسوع مسیح کی موت کے بارے میں دو سوالات:

کیا وہ صلیب پر مرا؟ (اِس سوال کا جواب ہم نے پہلے والے حصے میں دیکھا ہے)

میں دیکھ رہا ہوں کہ مسیحی ایسٹر کی تیاریوں میں مصروف ہیں۔ مُجھے میرے دوستوں سے پتہ لگا ہے کہ صلیب پر مرنے والا دراصل مسیح ہی تھا۔ لیکن میرے مُسلمان دوستوں اور اسلامی تعلیم کے مُطابق وہ کوئی اور شخص تھا۔ لیکن میں یہ کہتا ہوں کہ اگر بائبل مُقدس میں ایسا ہی لِکھا ہوا ہے تو یہ بات سچ ہے۔

دراصل اسلامی تعلیم میں مسیح کی تصلیب کے بارے میں مختلف کہانیاں پائی جاتی ہیں۔ لیکن ضرورت اِس امر کی ہے کہ حقیقت کے مُتعلق شناسائی حاصل کی جائے۔ شاید مُجھے اِس بات کی بہتر سمجھ بوجھ کے لئے اِسے دوبارہ پڑھنے کی ضرورت ہے۔ لیکن یہ بات نہایت اہم ہے کہ میں جانوکہ مسیح صلیب پر کیوں مرا تھا؟ اُس میں اتنی صلاحیت تھی کہ وہ اپنے آپ کو اپنے دُشمنوں سے بچا سکے۔ پھر اُس نے کیوں اپنے دُشمنوں کو ایسا کرنے دیا تھا کہ وہ اُسے ماریں اور صلیب دیں؟

پہلے حصے کی بحث سے ہم نے یہ نتیجہ اخذ کیا ہے کہ قُرآن تاریخی لحاظ سے یسوع مسیح کو صلیب دیئے جانے کا انکار نہیں کرتا ہے۔ لیکن اِس بات کا انکار کرتا ہے کہ اُس کے دُشمن اپنے دعوے میں ٹھیک تھے۔ اور یوں اُنھوں نے خُدا کے رسول یعنی یسوع کو نہیں مارا تھا۔ قُرآن

یسوع مسیح کی موت کے بارے میں کوئی بھی تاریخی واقعہ بیان نہیں کرتا ہے، یہ بات خُدا کی نظر میں بہت اہم تھی۔

قُرآن اُس کی موت کے بارے میں کوئی وضاحت نہیں کرتا ہے اور اُسے دوسرے شہیدوں اور انبیا کی موت سے نہیں مِلاتا ہے۔ تاہم ہمیں اِس بات کو سمجھنے کے لئے قُرآن سے پہلے یہ جاننے کی ضرورت ہے کہ خُدا کیا کہتا ہے، مثلا عبرانی کلام، بائبل مُقدس اور انجیل وغیرہ) دوسرے حصے میں ہم نے اِس بات کا مُطالعہ کیا کہ یسوع مسیح نے دوسروں کو کیوں اِس بات کی اجازت دی تھی کہ وہ اُسے ماریں یا قتل کریں؟

یسوع مسیح نے بار بار اِس بات کی پیشن گوئی کی تھی کہ وہ دُکھ اُٹھائے گا اور اپنے مُخالفوں کے حوالے کیا جائے گا اور وہ اُسے موت کے گھاٹ اُتاریں گے اور آخر کار وہ مُردوں میں سے زندہ ہو کر سر فراز کیا جائے گا۔

یسوع مسیح اُن کا شکار نہیں ہوا تھا کیونکہ اُسے اپنی قسمت پر پُورا اختیار تھا (خُدا کی فرمانبرداری میں) کِسی نے اُسے قتل نہیں کیا تھا (گو کہ اُنھوں نے ایسا سوچا تھا)۔ انجیل مُقدس سے یہ بات واضح ہوجاتی ہے کہ وہ کِسی کا شکار نہیں ہوا تھا۔ بلکہ وہ اپنی اِس شرمناک موت کے بارے میں پہلے سے ہی جانتا تھا اور اُس نے اپنی آزاد مرضی سے اپنی جان دی تھی۔ کِسی نے بھی اُسے اُس کی مرضی کے خلاف صلیب نہیں دی تھی کیونکہ یہ ہی تو اُس کا مقصدِ حیات تھا۔ یہ سچ ہے کہ وہ اپنی بے پناہ قوت سے اپنے دُشمنوں کو نیست و نابود کرسکتا

تھا۔ لیکن کیا اُس نے ایسا کیا؟ نہیں اُس نے ایسا نہیں کیا تھا۔ کیونکہ خُدا کی مرضی ہی یسوع مسیح کی مرضی تھی۔ اُس میں خُدا کا عظیم مقصد چھُپا ہوا تھا۔

یسوع مسیح واضح طور پر خُدا کی مرضی میں دُکھ اور موت کے راستے کو پہچانتا تھا جس سے اِس بات کی تصدیق ہوجاتی ہے کہ خُدا اپنے مُتعین کئے ہوئے واقعات کے وقوع پذیر ہونے کا پابند ہے۔ اِس میں یسوع مسیح کے مصلوب ہونے کا واقعہ بھی شامل ہے۔ یسوع مسیح نے سختی سے کہا تھا کہ اُسے دوسروں کے حوالے ہونے اور دُکھ اُٹھانے دو کیونکہ یہ ہی تو خُدا کی مرضی تھی اور یسوع مسیح کی مُنادی کا مرکزی نقطہ بھی یہی تھا۔ اِس بات کو واضح طور پر انجیل میں بیان کیا گیا ہے۔

یسوع مسیح اپنے دُشمنوں کے ہاتھوں ظُلم و ستم اور شرمناک موت کو قبول کر چُکا تھا۔ یہ خُدا کے سامنے اُس کی عظیم فرمانبرداری تھی اور یوں یسوع مسیح خدا کے منصوبے کا حصہ تھا۔

یسوع خُدا باپ کی مرضی کو اپنے دُکھوں اور صلیبی موت میں قبول کرکے مُسلسل پُورا کرتا رہا۔ خُدا کی عظیم فرمانبرداری میں اُس نے آزاد مرضی سے یہ سب کُچھ قبول کیا۔ وہ مکمل طور پر خُدا کی مرضی کے سامنے جُھک گیا۔ اُسے اِس کے لئے بہت بڑی قیمت چُکانی پڑی۔

اسرائیلی انبیا کرام کے صحائف اور الہامی کتابیں اِس بات کی گواہی ہیں۔ خُدا کی مرضی کو پُورا کرنے سے مُراد اُس کے سامنے مکمل طور پر جُھکنا ہے۔

قُرآنی الہام سے پہلے پُرانا اور نیا عہد نامہ اور اب تک اپنی اختیاری حیثیت برقرار رکھے ہوئے ہے۔ قُرآن مجید سے پہلے خاص طور پر عبرانی بائبل اور نیا عہد نامہ خُدا کے کاموں مرضی اور علم کے مُستند ذرائع ہیں۔

یسوع کا خُدا کی مرضی کو پُورا کرنے کا بیان نہایت رنجیدہ اور غمناک اصلاحات میں ہے۔ جیسے کہ موت کے پیالے کا ہٹانا۔ دُکھ کی گھڑی سخت پریشانی، دلسوزی میں مُبتلا، یہ کوئی پُرسکون موت نہیں تھی بلکہ یہ تو بہت ہی خوفناک موت تھی۔ اُس نے اِس طرح کی موت کو پیالہ کہا کیونکہ خُدا باپ نے یہ پیالہ اُسے پینے کو کہا تھا۔ یہ پیالہ دُکھوں کا پیالہ ہے جو کہ خُدا کے غضب اور سزا کی علامت ہے۔ یسوع مسیح اِس کا سزاوار نہیں تھا تاہم اُسے یہ پیالہ پینے کو دیا گیا تھا۔ یہ یسوع کے ذاتی گُناہ کے عوض نہیں دیا گیا تھا۔ اِس بات کا اعتراف بائبل مُقدس اور اسلامی تعلیمات اور روایات میں کیا گیا ہے کہ یسوع معصوم اور بے گُناہ تھا۔

یسوع مسیح بار بار اپنی موت اور آزاد مرضی سے خُدا کی فرمانبرداری میں جان دینے کے بارے میں بیان کرتا رہا تھا۔ اپنی موت کے بارے میں بیان کرنا کِتنی ہیبت ناک بات ہے۔ پس دوسرے حصے کے سوال کا جواب بہت ہی سیدھا سادہ تھا۔

یسوع نے اپنے دشمنوں کو اپنے ساتھ بُرا سلوک کرنے دیا۔ اُس کو اپنے مقصد سے گہری وابستگی تھی اور اسے ہرحال خُدا کی مرضی کو پُورا کرنا تھا۔ اِس بات کا ذکر صحائفِ انبیا، پُرانے

اور نئے عہد ناموں میں کیا گیا ہے۔ مُردوں میں سے جی اُٹھنے سے یسوع اپنے مسیح ہونے کی طرف اشارہ کرتا ہے۔

لوقا ۲۴ باب ۱۳ سے ۲۷ آیت:

اور دیکھو اُس دن اُن میں سے دو آدمی اُس گاؤں کی طرف جارہے تھے جس کا نام اماؤس ہے۔ وہ یروشلیم سے قریب ۷ میل کے فاصلے پر ہے۔ اور وہ اُن سب باتوں کی بابت جو واقع ہوئی تھی آپس میں بات چیت کرتے جاتے تھے۔ جب وہ بات چیت اور پُوچھ پاچھ کررہے تھے تو ایسا ہوا کہ یسوع آپ نزدیک آکر اُن کے ساتھ ہولیا۔ لیکن اُن کی آنکھیں بند کی گئیں تھی کہ اُس کو نہ پہچانیں۔ اُس نے اُن سے کہا یہ کیا باتیں ہیں جو تُم چلتے چلتے آپس میں کرتے ہو۔ وہ غمگین سے کھڑے ہوگئے۔ پھر ایک نے جس کا نام کُلیپاس تھا جواب میں اُس سے کہا کیا تُو یروشلیم میں اکیلا مُسافر ہے جو نہیں جانتا کہ اِس اُس میں کیا کیا ہوا ہے؟ اُس نے اُن سے کہا کہ کیا ہوا ہے؟ اُنھوں نے اُس سے کہا یسوع ناصری کا ماجرہ جو خُدا اور ساری اُمت کے نزدیک کام اور کلام میں قُدرت والا نبی ہے اور سردار کاہنوں اور ہمارے حاکموں نے اُسے پکڑوا دیا تاکہ اُس پر قتل کا حکم دیا جائے اور اُسے مصلوب کیا۔ لیکن ہم کو اُمید تھی کہ اسرائیل کو مخلصی یہی دے گا۔ اور علاوہ اِن سب باتوں کے اِس ماجرے کو آج تیسرا دن ہوگیا۔ اور ہم میں سے چند عورتوں نے بھی ہم کو حیران کردیا جو سویرے ہی قبر پر گئیں تھیں اور جب اُس کی لاش نہ پائی تو یہ کہتی ہوئی آئیں کہ ہم نے رویا میں فرشتوں کو بھی دیکھا۔ اُنھوں

نے کہا کہ وہ زندہ ہے۔ اور بعض ہمارے ساتھیوں میں سے قبر پر گئے اور جیسا عورتوں نے کہا تھا ویسا ہی پایا مگر اُس کو نہ دیکھا۔ اُس نے اُن سے کہا اے نادانو اور نبیوں کی سب باتوں کو ماننے میں سُست اعتقادو، کیا مسیح کو یہ دُکھ اُٹھا کر اپنے جلال میں داخل ہونا ضرور نہ تھا؟ پس موسیٰ سے اور سب بنیوں سے شروع کرکے سب نوشتوں میں جتنی باتیں اُس کے حق میں لِکھی ہوئیں ہیں وہ اُن کو سمجھا دیں۔

اب اِس سلسلے کے اِس مضمون میں آنے والے مسیح کے بارے میں پیشنگوئیوں کو دیکھیں گے۔ قُرآن مجید (اور اسلامی روایات) میں یسوع مسیح کو یہودی مسیح کے حوالے سے پہچانتے ہیں۔ اگر اسرائیل کے مطابق مسیح کو دُکھ اُٹھانا تھا تو پھر ہم قُرآن سے پہلے بائبل مُقدس، پُرانا عہد نامے میں دیکھیں کہ مسیح کو کیوں دُکھ اُٹھانا تھا۔

پھر (اِس سلسلے کے آخری مضمون میں) صلیب دئیے جانے کے نتائج کی وضاحت کریں گے۔

اِس بات کو یسوع نے اپنے شاگردوں پر واضح کردیا تھا۔ (انجیل مُقدس میں)

پہلی بات: آئیں یسوع عیسیٰ المسیح کے مُتعلق قُرآنی حوالہ جات کو دیکھیں۔ المسیح یسوع کو مسیح کا خطاب ملتا ہے۔ اِس خطاب المسیح کا ذکر گیارہویں اور بارہویں سورتوں میں آیا ہے جو کہ تمام مدنی سورتیں ہیں۔

3:40/45, 4:156/157,41: 69/171, 4:170/172, 5:17/19,

5:76/72 , 5:79/75, 9:30, 9:31

سورہ 3:40/45 میں یسوع مسیح کی پیدائش کے حوالے سے اعلان کیا جاتا ہے کہ اُس کا نام مسیح ہوگا۔ مسیح ابنِ مریم ، یسوع اِس نام کو ذاتی طور پر استعمال کرتا ہے۔ جیسا کہ قُرآن میں سورہ ۵ کی آیات میں آیا ہے کہ:

مسیح مریم کا بیٹا اور مسیح نے تو یہ کہا تھا اے بنی اسرائیل اللہ کی بندگی کرو۔۔۔

مسیح کے حوالے سے اِس کی مزید کوئی وضاحت نہیں مِلتی ہے۔ مسیح کو اپنی پیدائش ہی سے سرفرازی مِلتی اور زندگی کے تمام ادوار پر اُن کا اطلاق ہوتا ہے۔

اے کتاب والو اپنے دین میں زیادتی نہ کرو اور اللہ پر نہ کہو مگر سچ مسیح عیسی مریم کا بیٹا اللہ کا رسول ہی ہے۔ (قُرآن ۱۷۱:۴)

دوسری بات: آئیں اِس بات پر غور کریں کہ کلمہ (یسوع) اسلام سے پہلے ہی تسلیم کر لیا گیا۔ اِس کلمے کی ابتدا یہودیت سے ہوتی ہے۔ اِس کا مطلب ہے کہ اِس بات کا علم اسلام کے ظہور سے پہلے عرب کے شمال و جنوب میں تھا۔ یہودیت (عبرانیوں) میں مسح (مسیح) یعنی تیل سے مسح کیا جانا بادشاہوں، بُزرگوں اور موعودہ نجات دہندہ کے لئے استعمال کیا جاتا تھا۔ سپٹو اجنٹ کا ترجمہ کرسٹاؤس نے کیا۔ الذمخشاری اور البداوی اِس غیر عرب کلمے کو تسلیم کرتے ہیں۔ اِس سلسلے میں الفیروز آبادی بیان کرتا ہے کہ اِس کی پچاس مختلف تفصیریں ہیں۔ قُرآن مجید میں کلمے سے مُراد مسیح (یسوع) عیسیٰ ہی ہے۔

تیسری بات: مُسلمان مُفسرین نے اِس لفظ کلمے کی مختلف وضاحتیں کی ہیں۔ یاد رہے کہ نبیوں میں سے اور اسلامی مشاہیر کے لئے یہ اعلیٰ اور مُنفرد لقب استعمال نہیں کیا گیا ہے۔

فیروز آبادی نے عربی لُغت میں بیان کیا ہے کہ مسیح کی پچاس سے زیادہ وضاحتیں ہیں۔

الزمخشاری اور بیدوی نے اِس بات کو تسلیم کیا ہے کہ یہ لفظ غیر عربی ہے۔ اور بعد میں اِس پر اظہارِ خیال کیا۔ مسیح یسوع عیسیٰ کا لقب ہے۔ جیسے کہ حضرت ابو بکر کا لقب صدیق ہے جو کہ اُن کی سچائی کی وجہ سے مشہور ہوا تھا۔

اسرائیل کے بادشاہوں کو مُقرر کرنے (مسح کرنے) لئے عبرانی اصل مسیح استعمال کیا جاتا تھا۔ مسُلمان مُفسرین بھی آنے والے مسیحا (مسیح) سے آگاہ تھے۔ وہ یہ بھی جانتے تھے کہ مسیح یسوع اِس لحاظ سے مسیح (مُقرر) کیا گیا تھا۔ ۔۔۔ہم نے چرب زبانی کی بجائے علم سے اِس کی وضاحت کی ہے۔

تاہم اِس بات پر غور کرنے کی ضرورت ہے کہ مسیح یسوع کی جو خصوصیات بیان کی گئی ہیں کیا یہ دوسرے نبیوں سے میل کھاتی ہیں۔ قُرآن مجید میں صرف یسوع کو ہی المسیح کہا گیا ہے۔ اِس کا مطلب یہ ہے کہ قرآن کا الہام پانے والے مسیح کی عظمت کو جانتے تھے اور مسیح کو جو عظمت مسیحی دیتے ہیں وہ عملی ہے۔

چوتھی بات: المسیح کی اصطلاح احادیث میں نہایت عمدگی سے استعمال کی گئی ہے۔ خاص طور پر مسیح کی آمدِ ثانی کے مُتعلق اِسے نہایت خوبصورتی سے بیان کیا گیا ہے۔ یہ بات بہت مضحکہ خیز ہے کہ بہت ایسے مسیحی بھی ہیں جو مسیح کو بطور عیسیٰ مانتے ہیں۔

حدیث کے تعلق سے ہم عیسیٰ المسیح کو تین صورتوں میں دیکھتے ہیں۔

الف) حضرت محمد کو خواب آیا کہ اُس نے دیکھا کہ خانہ کعبہ پر ایک خوبصورت بھوری رنگت والا شخص دیکھا۔ اُس کی خوبصورت لٹیں تھیں۔ وہ دو آدمیوں کے درمیان چل رہا تھا۔ آپ نے یہ سوال کیا کہ یہ آدمی کون تھا جواب مِلا کہ مسیح ابنِ مریم۔ (البخاری، لباس، باب۶۸طبیر ۱۱ مُسلم امام ۳۰۲)

ب) مسیح کے واپس آنے کے بارے میں

ج) یومِ قیامت میں مسیحیوں سے پُوچھا جائے گا کہ تُم کِس کو مانتے ہو؟ تو وہ جواب دیں گے کہ ہم المسیح ابنِ خُدا کو۔ اِس کے لئے اُنہیں دوزخ میں ڈال دیا جائے گا۔

اگلا) یہ بڑی عجیب بات ہے مُسلم ادب میں مسیح کو عیسیٰ کہا جاتا ہے۔ وہ اِس اصطلاح سے بے خبر ہیں کہ اِس کے کیا معنی ہیں۔ قُرآن مجید اور حدیث میں کبھی اِس اصطلاح کی وضاحت نہیں کی گئی ہے۔ اب ہم نے قُرآنی ادب کے حوالے سے اِس کو سمجھنے کی کوشش کی ہے۔

جیسے کہ عباس محمود ال اقدس کی تحریروں میں ہم نے قُرآنی ادب سے پہلے عیسیٰ (مسیح) کی اہمیت کو سمجھنے کی کوشش کی ہے۔ حضرت داوٗد جو ایک بادشاہ بھی تھا اُس کے دورِ حکومت

سے لے کر ہیکل کی پہلی بربادی کے بعد سب سے زیادہ جس آزادی کی توقع کی گئی وہ المسیح تھا۔ اسرائیلیوں کو اپنے آباؤ اجداد اور انبیا کرام کے اقوال اور پیشنگوئیوں سے توقعات وابستہ تھیں۔ اُن میں سے ایک شہزادہ پیدا ہوگا جو اُنہیں غیر اقوام کے ہاتھوں سے نجات بخشے گا۔ پھر اِس ایمان کی نشونما مسیحا کے طور پر ہوئی۔ اِس میں بادشاہ کی یا شاہانہ خُصوصیات نہیں تھیں۔ اب یہ عقیدہ تھا کہ یہ موعوہ اور چُنا ہوا تھا جو لوگوں کو راہ دِکھائے گا اور راستبازی کو قائم کرے گا۔ مسیح کے بارے میں یہ تشکیل مختلف نبیوں خاص طور پر یسعیاہ نبی میں نقطہ عروج کو پہنچ گئیں۔ جو پہلے والے وعدوں کی تکرار سے مختلف تھیں۔ اِس میں مسیح کی شاہانہ صورت جس میں قوت اور اختیار، شرافت، قربانی، صبر و تحمل (تحقیر وتذلیل حد تک) بیان کیا گیا۔ اِس میں یہ ہے کہ وہ انصاف قائم کرے گا اور لوگوں کو بشارت دے گا۔ یسعیاہ ۵۳ باب کے مُطابق بشارت دینے والے پیغبر کی خصوصیات اِس طرح ہیں کہ وہ آدمیوں میں حقیر و مردود ،مردِ غمناک اور رنج کا آشنا تھا۔ ذکریاہ ۹ باب میں اِس طرح سے بیان کیا گیا ہے کہ وہ صادق ہے اور نجات اُس کے ہاتھ میں۔ وہ حلیم ہے اور گدھے پر بلکہ جوان گدھے پر سوار ہے۔ بہت سے پیغامات میں یہ بھی ہے کہ اُس سے پہلے اُس کا راہ تیار کرنے والا بھی آئے گا۔ یہ ایلیاہ نبی ہوگا جو مُردوں میں سے زندہ کیا جائے گا۔

اب ہمیں عملی سطح پر قُرآن مجید سے پہلے کے کلام کو سمجھنے اور اُس کا اطلاق مسیح یسوع پر کرنا ہوگا۔ کہ وہ ہمارے لئے کیوں مرا؟

یہودیوں کی مسیح بارے میں کیا توقعات تھیں اِس کا سُراغ ہمیں پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل میں سے مِلتا ہے۔ اور یہ نئے عہد نامے یعنی انجیل کی طرف رجوع دلاتا ہے۔

جیسے کہ عربی (مُسلم) مفسرین اصطلاح مسیح کی وضاحت کرتے ہیں کہ اِس کا مطلب مسح کیا ہوا ہے یا مُقرر کیا ہوا ہے۔ عبرانی بائبل (پُرانا عہد نامہ) میں اِسے بہت سے نبیوں، کاہنوں اور بادشاہوں کے لئے استعمال کیا گیا ہے۔ پُرانے عہد نامے میں اِس کردار اور اِس کے مُعاون مسیحانہ شخصیات کی بڑی فہرست بھی دی گئی ہے۔

جیسے کہ یسوع اور اُس کے شاگرد اُس کی منادی اور بشارت کو پُورا کرتے ہیں۔

اسلامی عقیدہ ہے کہ عیسیٰ (یسوع) نے اپنی آمدِ اول میں اپنے تبلیغی کام کو سرانجام دیا (اِس دورانیے کو نئے عہد نامے یعنی اناجیل میں بیان کیا گیا ہے)۔ مُستقبل میں یسوع (عیسیٰ) دوبارہ زمین پر آئے گا۔ یہ بات نئے عہد نامے کی پیشنگوئیوں کے عین مُطابق ہے۔ پہلی پیشنگوئی یسوع مسیح کی زمینی زندگی میں ہی پُوری ہوگی۔ اور دیگر پیشنگوئیاں اُس کی آمدِ ثانی پر مکمل ہوں گی۔ اِس لئے ہم پہلے پُرانے عہد یعنی عبرانی بائبل میں دیکھیں گے اور پھر مُستقبل کی پیشنگوئیاں (اُن شخصیات کو خُدا نے شروع میں اسرائیل میں بھیجا)۔ یسوع مسیح نے اُن شخصیات کا خُود بھی حوالہ دیا ہے۔ اُن کے مُتعلق بہت سے اور کئی ایک اقتباسات ہیں۔ میں اُن میں سے کُچھ کا بیان کرونگا۔ اِس سے ہم پر یہ بات واضح ہوجائے گی یسوع صلیب پر کیوں مرا؟

ہم نے اِس سے پہلے مضمون میں بھی اِس کے بارے میں پُرانے عہد نامے میں سے اقتباسات کا حوالہ دیا ہے کہ اُسے لوگوں نے رد کیا۔ اب ہم دیکھیں گے کہ یسوع مسیح کیوں مرا؟

اِس کے بارے میں دو بہت بڑے حوالہ جات ہیں۔

یسعیاہ کے مُطابق دُکھ اُٹھانے والا خادم اور نئے عہد نامے کا یرمیاہ

یسوع مسیح مرقس ۱۰ باب کی ۴۵ آیت میں خُود کو دُکھ اُٹھانے والے خادم کے طور پر بیان کرتا ہے۔ جس کا ذکر پُرانے عہد نامے میں یسعیاہ ۵۲ اور ۵۳ باب میں کیا گیا ہے، یوں یہ وہ حوالہ ہے جس کا ذکر یسوع مسیح نے اپنی مُبارک زبان سے کیا تھا۔ مرقس اور متی کی اناجیل میں اِس کا ذکر پایا جاتا ہے۔

کیونکہ ابنِ آدم اِس لئے نہیں آیا کہ خدمت لے بلکہ اِس لئے کہ خدمت کرے اور اپنی جان بہتیروں کے بدلے فدیے میں دے۔ مرقس ۱۰ باب ۴۵ آیت

مگر یسوع نے اُنہیں پاس بُلا کر کہا کہ تُم جانتے ہو کہ غیر قوموں کے سردار اُن پر حُکم چلاتے اور امیر اُن پر اختیار جتاتے ہیں۔ تُم میں ایسا نہ ہو بلکہ جو تم میں بڑا ہونا چاہے وہ تُمہارا خادم بنے اور جو تُم میں اول ہونا چاہے وہ تُمہارا غُلام بنے۔ چُناچہ ابنِ آدم اِس لئے نہیں آیا کہ خدمت لے بلکہ اِس لئے کہ خدمت کرے اور اپنی جان بہتیروں کے بدلے فدیے میں دے۔ متی ۲۰ باب کی ۲۵ سے ۲۸ آیت

جن لوگوں نے اِن حوالا جات کا مُطالعہ کیا ہے وہ اچھی طرح سے جانتے ہیں کہ یہ یسعیاہ ۵۳ باب کی طرح ایک واضح اشارہ ہے۔ وہ خُود کو خادم کہتا ہے اور اپنے مقصد کی تکمیل کے لئے اپنی جان کو فدیے میں دیتا ہے۔ یسوع حقیقی طور پر یسعیاہ نبی کے ۵۳ باب کا خدمت کرنے والا خادم ہے۔ (بحوالہ یسعیاہ ۵۳ باب کی ۱۰ سے ۱۲ آیت)

اگرچہ خادم کا مقصد کُلی طور پر اسرائیل کو بتا دیا گیا ہے۔ (یسعیاہ ۸:۴۱، ۱۰:۴۳، ۲:۴۴، ۳:۴۹)

تمام انسانی تصورات اور نظریات کے اُلٹ ہم اِس بات کی عظمت کو یسوع مسیح میں دیکھتے ہیں کہ وہ خدمت کروانے نہیں بلکہ خدمت کرنے آیا ہے۔ اِس عظمت کا راز اُس وقت عیاں ہوتا ہے جب ابنِ آدم دُنیا میں آتا اور خدمت کرتا (بحوالہ ۸:۱۳، ۲۶:۱۳، ۲۶:۱۴) اور جان دیتا اور خُدا کی مرضی کو پُورا کرتا ہے۔ (بحوالہ فلپیوں ۲ باب ۶ سے ۸ آیت)

مرقس ۱۰ باب کی ۴۵ آیت دراصل آیت ۴۳ اور ۴۴ میں اِس کا ابتدائی حصہ پایا جاتا ہے۔ اِس میں مسیح کی موت کو ایک خدمت کے طور پر پیش کیا گیا ہے جو ہمیں گُناہوں سے چھُڑاتی ہے۔ ایک راستباز کی موت بہت سے گناہگاروں کو چھُڑاتی ہے۔ ابنِ آدم آیا۔۔۔۔ یہ آیت مُکمل طور پر مسیحائی مقصد کی غمازی کرتی ہے۔ مسیح کی خدمت اُس وقت مُکمل ہوتی ہے جب وہ دوسروں کے لئے جان کا نذرانہ پیش کرتا ہے۔ یہودیت میں اِس طرح کی موت شہیدوں کے لئے مخصوص ہے۔

اِس سیاق و سباق میں آزادانہ مرضی کا ظہور ہوتا ہے۔ یسوع مسیح کی موت ذاتی طور پر قُربانی دینے کی مثال ہے۔ وہ خُدا کی فرمانبرداری کرتے ہوئے اپنی جان کا نذرانہ پیش کرتا ہے۔ اُس کی قُربانی کی قیمت لامحدود ہے۔ وہ نہ صرف ایک شہید کی موت بلکہ ابنِ انسان سے ماورا ہو کر بھی مرا۔ فدیہ کے اندر ہی اِس کا مقصد چھُپا ہے کہ یسوع نے کیوں اپنی جان دوسروں کے لئے دی۔ اِس تشبیہ کے پیچھے جو خیال ہے وہ سراسر خدمت کے زمرے میں آتا ہے۔ جس طرح جنگی قیدیوں اور غُلاموں کے لئے تاوان دیا جاتا ہے اُسی طرح کِسی کی خاطر جان کا فدیہ بھی دیا جاتا ہے۔ پُرانے عہد نامے میں نجات کے حوالے یہ نظریات مربوط عناصر ہیں۔ کِسی کو نجات دینے کے لئے خدمت کرنا یا کِسی قیدی کو نجات دینے کے لئے خُود قید ہوجانا ہوتا ہے۔ اِسی آیت ۴۵ کے پہلے حصے میں ابنِ انسان کے خدمت کی بابت بات کی گئی ہے۔ اُس نے گناہگاروں کے لئے اپنی جان فدیہ میں دے دی۔ فدیے کے حوالے سے یسعیاہ ۵۳ کی ۱۰ آیت میں یہ کہا گیا ہے کہ اُس کی جان گُناہ کی قُربانی کے لئے گُزرانی جائے گی۔ یسوع بطور مسیحائی خادم خُود کو تقصیر کی قُربانی کے لئے پیش کرتا ہے۔ احبار ۱۴: ۵، ۶: ۷، ۱: ۷ گنتی ۵: ۵ اور ۸ آیت میں لوگوں کے گُناہوں کی خاطر مُعاوضہ یا تاوان کے طور پر یسوع مسیح خُود کو قُربان کرتا ہے۔ اِس نجات کا اثر یہ ہوتا کہ انسان اور خُدا میں دُوری اور بیگانگی ختم ہوجاتی ہے۔ لوگوں کو جو قرض خُدا کو دینا تھا یسوع کی موت اُس قرض کو بھی ادا کرتی ہے۔ یہ فدیہ

ایک کے لئے نہیں بلکہ بہتیروں کے لئے ہے۔ ابنِ انسان بہتیروں کے مُتبادل اپنی جان فدیے میں دیتا ہے۔

بہت سے لوگ جو اپنی جانوں سے محروم تھے یسوع نے اُن کی جگہ اپنی جان بدلے میں دے دی۔ اُن کو نجات دینے کے لئے جو قیمت رکھی گئی تھی مسیح اپنی جان دے کر اُس قیمت کو چُکاتا ہے۔

اپنی جان کا دُکھ اُٹھا کر وہ (مسیح) اُسے دیکھے گا اور سیر ہوگا۔ اپنے ہی عرفان سے میرا صادق خادم بہتوں کو راستباز ٹھہرائے گا۔ کیونکہ وہ اُن کی بدکرداری خُود اُٹھائے گا۔ یسعیاہ ۵۳ :۱۱ ربیوں کے ادب اور قُرآن مجید میں بہتوں کی خاص تکنیکی اصطلاح ہے۔ اِس کا مطلب مخصوص کیمونٹی، خُدا کے وہ لوگ جو جُرم کی سزا پا رہے ہیں۔ یہاں ہر ابنِ انسان کا تعلُق اُن لوگوں سے ہے۔ یسوع مسیح کی موت سے سزا پانے والے کو بچایا جاتا ہے۔ کیونکہ یسوع کی موت ایک بے گناہ کی موت تھی اُس نے آزاد مرضی سے خُدا کی مرضی کو پُورا کیا۔ یہ بات یسعیاہ ۵۳ باب کا خُلاصہ ہے۔ اور یوں یسوع کا مطلب تقصیر کی قُربانی چڑھانا اور اپنی جان فدیے میں دینا تھا۔ اِس بات کو انجیل مُقدس میں اُس کی زندگی، موت، مُردوں میں سے زندہ ہونے کے حوالے سے جانا جاسکتا ہے۔ مرقس کی انجیل میں فدیہ دینے اور یسوع مسیح کی موت میں مُکمل مطابقت پائی جاتی ہے۔ چُونکہ یسوع مسیح کی مرضی خُدا کی مرضی بیک وقت ایک تھی کہ یسوع لوگوں کی خاطر مرے۔ یسوع کے صلیب پر جان دینے سے میری مُراد یہ

ہی ہے کہ اُس نے بہتیروں کی خاطر اپنی جان فدیے میں دی۔ ابنِ انسان کی الم ناک مگر شاندار موت کا مقصد انسان اور خُدا کے درمیان حائل ہوئی خلیج کو دُور کرنا جو گُناہ کی وجہ سے پیدا ہوچکی تھی۔ بطور خُدا کے خادم اُس کا یہ کام اور بلاہٹ اُن بارہ شاگردوں کے لئے نمونہ تھا۔ اُن کو حُکم دیا گیا اور بھیجا گیا کہ وہ ابنِ انسان کی حلیمی اور فروتنی کی پیروی کریں۔ یسوع کی قُربانی تجدیدِ حیات اور فرمانبرداری کا ایک نمونہ تھی۔ شاگردوں کو اپنے آپ میں اُس کی موت کی قوت کا تجربہ کرنا تھا۔ زبدی کا بیٹا یوحنا یسوع مسیح کے ارادے کو اچھی طرح سے بھانپ گیا۔ وہ پہلا یوحنا ۳ باب کی ۱۶ آیت میں بیان کرتا ہے۔

اُس نے ہمارے واسطے اپنی جان دے دی اور ہم پر بھی بھائیوں کی واسطے جان دینا فرض ہے۔

عبرانی بائبل میں یسعیاہ ۵۳ (اُردو ترجمہ) مُلاحظہ فرمائیں۔

ہمارے پیغام پر کون ایمان لایا؟ اور خُداوند کا بازو کِس پر ظاہر ہوا؟ پر وہ اُس کے آگے کونپل کی طرح خُشک زمین سے جڑ کی مانند پھُوٹ نکلا۔ نہ اُس کی کوئی شکل و صورت ہے اور نہ خُوبصورتی اور جب ہم اُس پر نگاہ کریں تو کچھ حُسن و جمال نہیں کہ ہم اُس کے مُشتاق ہوئے۔ وہ آدمیوں میں حقیر و مردود، مردِ غمناک اور رنج کا آشنا تھا۔ لوگ اُس سے گویا رُوپوش تھے۔ اُس کی تحقیر کی گئی اور ہم نے اُس کی کُچھ قدر نہ جانی۔

تو بھی اُس نے ہماری مُشقتیں اُٹھائیں اور ہمارے غموں کو برداشت کیا۔ پر ہم نے اُسے خُدا کا مارا ہوا اور ستایا سمجھا۔ حالانکہ وہ ہماری خطاؤں کے سبب سے گھائل کیا گیا۔ اور ہماری

بدکرداری کے باعث کُچلا گیا، ہماری ہی سلامتی کے لئے اُس پر سیاست ہوئی کہ اُسکے مار کھانے سے ہم شفا پائیں۔ ہم سب بھیڑوں کی مانند بھٹک گئے۔ ہم میں سے ہر ایک اپنی راہ کو پھرا۔ پر خُداوند نے ہم سب کی بدکرداری اُس پر لاد دی۔

وہ ستایا گیا تو بھی اُس نے برداشت کی اور مُنہ نہ کھولا، جس طرح برہ جِسے ذبح کرنے کو لے جاتے ہیں اور جِس طرح بھیڑ اپنے بال کترنے والوں کے سامنے بے زبان ہے وہ اُسی طرح خاموش رہا۔ وہ ظُلم کرکے اور فتویٰ لگا کر اُسے لے گئے۔ پر اُس کے زمانے کے لوگوں میں سے کِس نے خیال کیا کہ وہ زندوں کی زمین سے کاٹ ڈالا گیا؟ میرے لوگوں کی خطاوں کے سبب سے اُس پر مار پڑی اُس کی قبر شریروں کے درمیان ٹھہرائی گئی اور وہ اپنی موت میں دولتمندوں کے ساتھ ہوا۔ حالانکہ اُس نے کِسی طرح کا ظُلم نہ کیا اور اُس کے مُنہ ہرگز چھل نہ تھا۔

لیکن خُداوند کو پسند آیا کہ اُسے کُچلے اُس نے اُسے غمگین کیا جب اُس کی جان گناہ کی قُربانی کے لئے گُزرانی جائے گی۔ وہ اپنی نسل کو دیکھے گا، اُس کی عُمر دراز ہوگی اور خُداوند کی مرضی اُس کے ہاتھ کے وسیلہ سے پُوری ہوگی۔ اپنی جان ہی کا دُکھ اُٹھا کر وہ اُسے دیکھے گا اور سیر ہوگا۔ اپنے عرفان سے میرا صادق خادم بہتوں کو راستباز ٹھہرائے گا کیونکہ وہ اُن کی بدکرداری خُود اُٹھائے گا۔ اِس لئے میں اُسے بُزرگوں کے ساتھ حصہ دونگا اور وہ لُوٹ کا مال زور آوروں کے

ساتھ بانٹ لیگا۔ کیونکہ اُس نے اپنی جان موت کے لئے اُنڈیل دی اور وہ خطاکاروں کے ساتھ شُمار کیا گیا۔ تو بھی اُس نے بہتیروں کے گُناہ اُٹھائے اور خطاکاروں کی شفاعت کی۔

اِس اقتباس میں دُکھ اُٹھانے والے خادم کی واضح تصویر کشی کی گئی ہے۔ جس نے دوسروں کی سزا کو اپنے کندھوں پر اُٹھا لیا تھا اور موت کے اِس قرض کو اپنی جان دیتے ہوئے اُتارا ہے۔ وہ ہماری خطاؤں کے سبب سے گھائل کیا گیا پر تبصرہ کرتے ہوئے ایک مُفسر یوں وضاحت کرتا ہے کہ گھائل تشدد کی سخت اصطلاح ہے، اِسے ادھموا بھی کہتے ہیں۔ روندنا اُس سے سخت تر حالت ہے۔ اِس میں کِسی چیز کو پاؤں تلے مسل کر ریزہ ریزہ کیا جاتا ہے جیسے کہ ایوب ۹ :۲۲، یرمیاہ ۱۰: ۴۴، زبور ۳ :۹۰ میں بیان کیا گیا جس طرح مٹّی کے ڈھیلوں کو ریزہ ریزہ کیا جاتا ہے اور پھر یہ پِس کر خاک بن جاتے ہیں۔ اِس سے ہم اندازہ لگا سکتے ہیں کہ دُکھ اُٹھانے والے خادم کے ساتھ کیا بیتی ہوگی۔ اور اِس کے بدلے میں خُدا نے ہماری سرکشی اور کج روی کو لے لیا۔ ہم اپنی مُشکلات کی وضاحت کرنے کے لئے ایسے الفاظ چُنتے ہیں تاکہ دوسروں کو اچھی سمجھ آسکے لیکن یہ مُشکلات خُدا کی نظر میں کوئی حیثیت نہیں رکھتی ہیں۔ انسانوں کا اپنے خالق حُکمران کے سامنے جُھکنے اور سجدے سے انکار، اپنے بنائے ہوئے اخلاقی قوانین جو بدکرداری، ناپاک ارادوں اور نفس پرستی سے بھرے ہوئے ہیں۔ خُدا کی نظر میں محض مُصیبتیں اور تقصیریں نہیں بلکہ بربادی اور موت کا سامان ہیں۔ اُس وقت تک کوئی اِس بات کو نہیں سمجھ سکتا جب تک وہ اِس مُقام پر کھڑا ہو کر نہ دیکھے۔ پھر وہ ہمیں

تلوار پر ٹنگا ہوا دیکھیں گے۔ یہ سب کُچھ ہمارا ہی کرتا دھرتا ہوتا ہے۔ لیکن کِسی (یسوع) نے ہمیں اِس کسمپرسی کی حالت میں دیکھا ہے۔ کِسی نے ہماری سرکشی کے نتائج دیکھے ہیں۔ جبکہ ہمیں بادشاہی کی چابیاں دی گئیں ہیں۔

(۲ کرنتھیوں ۱۲:۵، ۹:۸، اپطرس ۲۴:۲)

یسوع مسیح کے الفاظ میں فدیہ کا تصور چوپان(چرواہا) کے حوالے سے ہے۔ جس طرح چرواہا اپنی بھیڑوں کے لئے اپنی جان قُربان کرتا ہے۔ یسوع اپنی موت کو فدیے کے طور پر بیان کرتا ہے۔ نئے عہد نامے میں کہیں بھی ایسا لفظ نہیں جو اس معنی میں لیا گیا ہو۔ پہلا تیمتھیس ۲:۵ میں یوں بیان ہے کہ مسیح یسوع جو انسان ہے جس نے اپنے آپ کو سب کے فدیے میں دے دیا۔ تاکہ مناسب وقتوں پر اُس کی گواہی دی جائے۔

بائبل مُقدس کے علاوہ دیگر ذرائع میں فدیے سے مُراد غُلاموں کو آزاد کرنے کے لئے قیمت ادا کرنا ہے۔ اِس طرح کے معنی یہاں پر بھی ہیں۔ گو کہ اِس کو استعاراتی معنوں میں لیا گیا ہے۔ کُچھ سکالروں کا خیال ہے کہ جب ہم اِسے خُدا کے حوالے سے دیکھتے ہیں تو اِس کا مطلب عمومی نجات ہے۔ اِ س میں کوئی قیمت ادا نہیں کی جاتی ہے۔ اِس طرح ہم کہہ سکتے ہیں کہ فدیہ جب اِس معنوں میں آئے گا تو اِس میں قیمت کی ادائیگی نہیں ہوگی۔ یہ خاص طور پر نجات کے ذریعُے کو مُتعین کرتا ہے۔ اور اِس میں ہمیشہ قیمت کے تصور کو شامل کیا جاتا

ہے۔ جب اِس کو استعارتی طور پر استعمال کرتے ہیں تو اِس میں قیمت کی ادائیگی کو شامل کرنے کی ضرورت نہیں ہوتی ہے جو کِسی خاص فرد کو دی جائے۔

نئے عہد نامے میں نجات کے مُتعلق حوالا جات میں کبھی اُن کا ذکر نہیں ہوتا کہ کِسی کو قیمت ادا کی جا رہی ہے۔ اِس مُعاملے میں اِس بات پر زور دیا جاتا ہے کہ بہت بڑی قیمت ادا کی گئی یعنی ابنِ انسان کی موت کی قیمت۔ اگر قیمت کا تعلُق فدیے سے ہے تو یہ لفظ صرف یسوع مسیح کے لئے استعمال ہوگا۔ کیونکہ گُناہ سے نجات کا مُتبادل اُس کی موت سے ہوتا ہے۔ متبادل کے تصور کو مزید تقویت مِلتی ہے۔ اگر ہم جب یسعیاہ ۵۳ باب کے حوالے سے بات کریں جہاں دُکھ اٹھانے والے خادم کی تصویر کشی کی گئی ہے۔ اِس مُعاملے میں کُچھ شکوک ہیں کہ مُشیران نے اِن اصطلاحات کو مُتبادل کے معنوں میں لیا ہے۔ اِس طرح سوال پیدا ہوتا ہے کہ آدمی اپنی جان کے بدلے میں کیا دے؟ متی ۱۶:۲۶، مرقس ۸:۳۷ جب یسوع اپنے شاگردوں کو لیتا ہے تو اپنے دُکھوں کے بارے میں پہلی پیشنگوئی کرتا ہے۔ اِس کی گُونج ہمیں زبور ۴۹ کی ۷ سے ۹ آیت میں سُنائی دیتی ہے۔ کہ وہ لوگ جو ابدی زندگی سے محروم سے اُنہیں وہ دوبارہ نہیں خرید سکتے تھے۔ جیسا کہ یسوع کا دعویٰ ہے کہ اُس نے دوسروں کے لئے فدیہ دیا جبکہ دوسرے نہ صرف اپنے لئے بلکہ دوسروں کے لئے بھی کُچھ بھی نہیں کر سکتے تھے۔۔۔

مُتبادل کے نظریے میں فدیے کے اُلٹ اِس قضیہ کو استعمال کیا جاتا ہے۔ یہ قضیہ عام طور پر برابری یا مُتبادل کی طرف اشارہ کرتا ہے۔ اِس میں اکثر کسی جگہ پر فدیہ دینے کی بجائے صرف فدیہ استعمال کیا جاتا ہے۔ یسوع کا دوسروں کی جگہ دینے کے دُور رس اثرات ہیں۔

یہاں لفظ بہتیروں اِس بات کا اشارہ ہے۔

اِسی طرح یسوع وضاحت کرتا ہے کہ اُس کو زندگی سے محروم کردیا، مار دیا جائے گا اور اِس طرح دوسرے موت سے آزاد ہوجائیں گے۔ (گناہ کی عدالت سے)

دوسرا بڑا اقتباس جس کی وضاحت نئے عہد نامے میں کی جاتی ہے۔ یسوع کی زمینی زندگی کے آخری عشائیے کی حوالے جات ایک دوسرے سے مِلتے ہیں۔

جب وہ کھا رہے تو یسوع نے روٹی لی اور برکت دے کر توڑی اور شاگردوں دے کر کہا لو کھاؤ یہ میرا بدن ہے۔ پھر پیالہ لے کر شُکر کیا اور پھر اُن کو دے کر کہا کہ تُم سب اِس میں سے پیو۔ کیونکہ یہ میرا وہ عہد کا خُون ہے جو بہتیروں کے لئے گناہوں کی مُعافی کے واسطے بہایا جاتا ہے۔ میں تُم سے کہتا ہوں کہ انگور کا شیرہ پھر کبھی نہ پیو گا اُس دن تک کہ تُمہارے ساتھ اپنے باپ کی بادشاہی میں نیا نہ پیوں۔ متی: ۲۶: ۲۶ سے ۲۹

اور وہ کھا رہے تھے کہ اُس نے روٹی لی برکت دے کر توڑی اور اُن کو دی اور کہا لو یہ میرا بدن ہے۔ پھر اُس نے پیالہ لے کر شُکر کیا اور اُن کو دیا اور اُس سبھوں نے اُس میں سے پیا اور اُس نے اُن سے کہا یہ میرا وہ عہد کا خُون ہے جو بہتیروں کے لئے بہایا جائے گا۔

مرقس ۱۴: ۲۲ سے ۲۴

پھر اُس نے روٹی لی اور شُکر کر کے توڑی اور یہ کہہ کر اُن کو دی کہ یہ میرا بدن ہے جو تُمھارے واسطے دیا جاتا ہے۔ میری یادگاری کے لئے یہ ہی کیا کرو۔ اور اِس طرح کھانے کے بعد پیالہ یہ کہہ کر دیا کہ یہ پیالہ میرے اُس خُون میں نیا عہد ہے جو تُمھارے واسطے بہایا جاتا ہے۔

لوقا ۲۲باب: ۱۹ اور ۲۰ آیت

اِس میں چند ایک نکات دیکھ سکتے ہیں۔

0) اُس کا خُون بہتیروں کے لئے بہایا گیا

1) اُس کا خُون بہتیروں کے گناہوں کی مُعافی کے لئے بہایا گیا

2) اُس کا خُون نئے عہد نامے کا خُون تھا

مُفسرین نے اُن کی تفسیر اِن طرح کی ہے:

یسوع مسیح نے اِس غیر معمولی خیال کو، اِن تین جُملوں کو نہایت خُوبصورت پیرے میں بیان کیا ہے کہ اُس کی موت سے گُناہگاروں کو نجات مِلے گی۔

اَ) عہد کا خُون، اِس کی بلاواسطہ گُونج ہمیں خروج ۸:۲۴ میں سے مِلتی ہے

خروج کے مُطابق خُون لے کر چھڑکا گیا۔ اِس میں اسرائیل کی بُنیادی زندگی کو یاد کیا جاتا ہے کہ وہ خُدا کے خاص لوگ ہیں، عہد باندھنے کا ذکر ہے۔ یہ یرمیاہ نبی کی نبوت کو یاد دِلاتی ہے۔

(یرمیاہ ۳۱باب کی ۳۱ سے ۳۴ آیت)

۔۔۔۔نیا عہد باندھوں گا۔۔۔میں اپنی شریعت اُن کے باطن میں رکھوں گا اور اُن کے دل پر اُسے لِکھوں گا۔

وہ اُن کے گُناہوں کو مُعاف کرے گا اور بھُول جائے گا۔

ب) بہتوں کے لئے جان اُنڈیلنا یسعیاہ نبی ۵۳ باب کی ۱۱ اور ۱۲ آیت میں بہتوں کا لفظ بار بار آرہا ہے۔ دوسروں کے فائدے کے لئے دُکھ اُٹھانے والاخادم جان دے گا۔

قُرآن ۲۰:۲۸ میں ہم پہلے نبی سے واقف ہیں وہاں پر اِس کا تعلُق یسوع مسیح کے مقاصد سے ہے۔ یہاں پر عیسیٰ ۵۳ میں جان انڈیلنے کو استعاراتی طور پر استعمال کیا گیا ہے۔

ج) آخری حصہ گُناہوں کی مُعافی کے لئے

یہ نہ صرف دُکھ اُٹھانے والے خادم کی یاد دِلاتا ہے جس نے لوگوں کے لئے جان قُربان کی بلکہ اِس کا تعلُق یرمیاہ کی نئے عہد نامے کی نبوت سے بن جاتا ہے جس کی بُنیاد سے نیا رشتہ پیدا ہوتا ہے۔۔۔یعنی کہ

میں (خُدا) اُن کی بدکرداری کو بخش دونگا اور اُن کے گُناہوں کو یاد نہ کرونگا۔

خروج ۸:۲۴ خُون کی یاد تازہ کرتا ہے جہاں موسیٰ نے آدھا خُون لے کر باسنوں میں رکھا اور آدھا قُربانگاہ پر چھڑکا۔ پھر اُس نے عہد نامہ لیا اور لوگوں پر چھڑکا اور کہا کہ جو کُچھ خُداوند نے فرمایا اُس سب کو ہم کریں گے اور تابع رہیں گے تب موسیٰ نے اُس خُون کو لے کر اُن لوگوں پر چھڑکا اور کہا کہ دیکھو یہ اُس عہد کا خُون ہے جو خُداوند نے اُن سب باتوں کے بارے میں تُمہارے سامنے باندھا ہے۔

جو خُون مُشترکہ طور پر لوگوں اور قُربان گاہ پر چھڑکا گیا خُدا اور لوگوں کو ایک عہد میں باندھتا ہے اور لوگ خُدا کی پاکیزگی کے دائرے میں آجاتے ہیں۔ خروج ۲۴ باب ۸ آیت کی طرح کی ایک بازگشت زکریاہ ۹ باب کی ۱۱ آیت میں سُنائی دیتی ہے۔

خُداوند یُوں فرماتا ہے کہ تیری بابت یوں ہے کہ تیرے عہد کے خُون کے سبب سے میں تیرے اسیروں کو اندھے کُوئیں سے نکال لایا۔

اِس عہد کی بنا پر جو خُدا نے کوہ سینا پر باندھا کہ وہ اُن کو رہائی بخشے گا۔ زکریاہ کی کتاب میں اسیروں کو اندھے کوئیں سے نکالنے کی بازگشت متی کی کتاب میں سُنائی دیتی ہے۔ جو اِس بات کا ثبوت ہے کہ خُدا نے اپنے لوگوں بچانے کا عہد کیا ہے۔ یسعیاہ ۵۳ کی ۱۰ آیت میں دُکھ اُٹھانے والے خادم کی موت دراصل تقصیر کے عوض دی گئی۔ مکابیوں کی چوتھی کتاب ۶:۲۹، میرے خُون سے اُنھیں پاک کردو۔ یہاں پر جو زبان مستعار لی گئی ہے عہد کے خُون والی ہی ہے۔ یہاں یہ لوگوں پر اِس لئے آئی کہ وہ ہیکل اور اُس کی چیزوں کی بے حُرمتی نہیں

ہونے دیتے تھے۔ اِس طرح خُود شہید ہوجاتے ہیں۔ اور کہتے ہیں۔۔۔۔ میرے خُون سے اُنہیں پاک کر دو۔ عہد کا از سرِنو آغاز کا پیشگی شکریہ اور انبیا تقصیر سے وابستہ ہوتے ہیں۔ جیسے کہ حزقی ایل ۱۶:۶۳ جب کہ میں (خُدا) سب کُچھ جو تُو نے کیا ہے مُعاف کر دُوں خُداوند خُدا یوں فرماتا ہے۔

یرمیاہ ۳۱:۳۴۔۔۔ میں اُن کی بد کرداری کو بخش دونگا اور اُن کے گُناہوں کو یاد نہ کرونگا۔

روٹی اور پیالے کی علامت صرف اُس وقت پُوری ہوتی ہے جب ہر ایک شاگرد یسوع کی موت میں شریک ہوتا ہے تب اُس میں کاملیت آتی ہے۔ آیت ۲۶ میں یسوع کے بدن کے حوالے سے۔۔۔۔ جب وہ کہتا ہے۔ یہ میرا خُون ہے۔ اور شیرہ یعنی مے یسوع کے خُون کی علامت ہے۔ شیرہ پینے سے ہم یسوع کے خُون میں شریک ہوجاتے ہیں۔ اِس سے کفارے کے اثرات پیدا ہوتے ہیں۔ یوں یہ بات تین جُملوں کی سُوجھ بُوجھ سے واضح ہوجاتی ہے۔

پہلی بات: خُون کو عہد کے طور پر بیان کیا گیا ہے۔ یہ جُملہ پُرانے عہد نامے میں بیان کیا گیا ہے۔ (خروج ۲۴:۸، زکریاہ۹:۱۱ اور عبرانیوں ۹:۱۸)

لیکن اِسی سے نئے عہد نامے کا آغاز ہوتا ہے۔

جُملہ عہد کا خُون اسم صفت کے بغیر ہے۔ جب ہم اِس کے ساتھ لفظ نیا لگاتے ہیں تو یہ مسیح کا خُون بن جاتا ہے۔ اِس کی توجیع ہمیں عبرانیوں ۱۰:۲۹ میں سے مِلتی ہے۔

دوسری بات: خُون کے بارے میں یوں بیان کیا گیا ہے کہ یہ بہتیروں کے واسطے بہایا جائے گا۔ یسعیاہ ۱۲: ۵۳

خُون کو اُنڈیلنا کو تلمیع کے طور پر استعمال کیا گیا ہے جس سے مُراد کفارے کی قُربانی ہے۔ اِس کی رسم ہیکل میں ادا کی جاتی تھی۔ جیسے کہ احبار ۳۴، ۳۰، ۲۵، ۸، ۷: ۴

یہاں خُون کو اُنڈیلنے کو استعاراتی طور پر استعمال کیا گیا ہے۔ اِس سے مُراد مسیح کی موت ہے۔

تیسری بات: خُون (اِس کے لئے خُون اُنڈیلنا زیادہ مُناسب ہوگا) سے مُراد ہے کہ یہ گُناہوں کی مُعافی کے لئے بہایا گیا۔ اِس خُون کا تعلُق مسیح کی موت سے ہے۔ اِس کا حوالہ یسعیاہ ۵۳ باب کی ۱۲ آیت میں دیا گیا ہے کہ وہ دُکھ اُٹھانے والا خادم ہوگا۔ نئے عہد کی پیشنگوئی یرمیاہ نے کی ہے(یرمیاہ ۳۴ ۳:۳۱) آخر کار اِس کا مقصد آنے والے مسیح کے بارے میں ہے۔

پُرانے عہد نامے میں ایک اور اہم تلمیع استعمال کی گئی ہے۔ جیسے کہ ۲۸:۲۰ میں یسوع مسیح خُود کو دُکھ اُٹھانے والے خادم کے طور پر پیش کرتا ہے۔ اِس کی بُنیاد ۳ باتوں پر ہے۔

۱۔ میرا عہد کا خُون۔۔۔اِس بات کو یاد دِلاتا ہے کہ دُکھ اُٹھانے والا خادم دوسری بار پیش کیا جاتا ہے تا کہ وہ دوسروں کے لئے عہد بنے۔

یسعیاہ ۴۲ باب ۶ آیت

میں خُداوند نے تُجھے صداقت سے بُلایا ہے میں ہی تیرا ہاتھ پکڑوں گا اور تیری حفاظت کرونگا اور لوگوں کے عہد اور قوموں کے نُور کے لئے تُجھے دونگا۔

یسعیاہ ۴۹ باب ۸ آیت

خُداوند یُوں فرماتا ہے کہ میں نے قبولیت کے وقت تیری سُنی اور نجات کے دن تیری مدد کی اور میں تیری حفاظت کرونگا اور لوگوں کے لئے تُجھے ایک عہد ٹھہراونگا۔ تاکہ مُلک کو بحال کرے اور ویران میراث وارثوں کو دے تاکہ تُو قیدیوں کو کہے کہ نکل چلو اور اُن کو جو اندھیرے میں ہیں اپنے آپ کو دِکھلاؤں۔

جیسے کہ وہ اپنا عہد دوبارہ باندھے گا۔

ج۔ ہوسکتا ہے کہ اُنڈیلنا کا اثر یسعیاہ ۵۳ باب کی ۱۲ آیت پر ہو جہاں پر یوں لکھا ہوا ہے کہ: میں اُسے بُزرگوں کے ساتھ حصہ دونگا اور وہ لُوٹ کا مال زور آوروں کے ساتھ بانٹ لے گا کیونکہ اُس نے اپنی جان موت کے لئے اُنڈیل دی اور وہ خطاکاروں کے ساتھ شُمار کیا گیا۔

۳۔ بہتوں کے لئے، یہ پھر ہمیں دُکھ اُٹھانے والے خادم کی یاد دِلاتا ہے۔ جس کا ذکر یسعیاہ ۵۲ باب کی ۱۳ اور ۵۳ باب کی ۱۲ آیت میں پایا جاتا ہے۔[اُس نے بہتوں کے گُناہ اُٹھا لئے اور خطاکاروں کی شفاعت کی]

یہ چار حوالے مسیح کے خُون اور اُس کے عہد سے ایک رشتہ قائم کرتے ہیں۔ متی اور مرقس کے مُطابق یسوع کہتا ہے کہ میرے عہد کا خُون۔ یوں اِس بات سے ہمارا خیال پھر خروج ۲۴ باب کی ۸ آیت کی طرف چلا جاتا ہے۔

اِس کی اہمیت ۱۷ باب کی ۱۱ آیت میں واضح ہوجاتی ہے۔ اور عبرانیوں ۹ باب کی ۲۲ آیت کے مُطابق یہ کہ بغیر خُون بہائے مُعافی نہیں، بحوالہ افسیوں ۱ باب کی ۱۷ آیت۔ اِس لئے خُدا اور لوگوں کے درمیان خاص دوستی کا تعلُق اور عہد نہیں۔ خُدا سے ملاپ کا تقاضا خُون ہے اور کفارہ دیا جائے۔ انسان میں یہ صلاحیت نہیں ہے کہ ایسی قُربانی دے سکے۔اِس لئے ایمان کا تقاضا یہی ہے۔ (یسعیاہ ۵۳باب کی ۱۰،۸،۶ سے ۱۲ آیت اور متی ۲۰ باب کی ۲۸ آیت، مرقس ۱۰ باب کی ۴۵ آیت، یوحنا ۳ باب کی ۱۶ آیت، ۶ باب کی ۵۱ آیت، رومیوں ۴ باب کی ۱۹ آیت، ۸ باب کی ۲۲ آیت، ۲ کرنتھیوں ۵ باب کی ۲۰ اور ۲۱ آیت، گلتیوں ۲ باب کی ۲۰ آیت ۳ باب کی ۱۳ آیت اپطرس ۲ باب کی ۲۴ آیت)

پُرانا عہد نامہ عبرانی بائبل کے اقتباسات اِن نکات کا حوالہ دیتے ہیں۔

اور اُس نے موسی سے کہا کہ تُو ہارون اور ندب اور ابیہو اور بنی اسرائیل کے ستر بُزرگوں کو لے کر خُداوند کے پاس اوپر آ اور تُم دُور ہی سے سجدہ کرنا۔

اور موسی اکیلا خُداوند کے نزدیک آئے پر وہ نزدیک نہ آئیں اور لوگ اُس کے ساتھ اوپر نہ آئیں۔ اور موسی نے لوگوں کے پاس جا کر خُداوند کی سب باتیں اور احکام اُن کو بتا دئیے۔ اور سب لوگوں نے ہم آواز ہوکر جواب دیا کہ جتنی باتیں خُداوند نے فرمائیں ہیں ہم اُن سب کو مانیں گے۔ اور موسی نے خُداوند کی سب باتیں لِکھ لیں اور صُبح کو سویرے اُٹھ کر پہاڑ کے نیچے ایک قُربان گاہ اور بنی اسرائیل کے بارہ قبیلوں کے حساب سے بارہ ستون بنائے۔ اور اُس نے

بنی اسرائیل کے جوانوں کو بھیجا جنھوں نے سوختنی قُربانیاں چڑھائیں اور بیلوں کو ذبح کر کے سلامتی کے ذبیحے خُداوند کے لئے گُذرانے۔ اور موسیٰ نے آدھا خُون لے کر باسنوں میں رکھا اور آدھا قُربان گاہ پر چھڑک دیا۔ پھر اُس نے عہد نامہ لیا اور لوگوں کو پڑھ کر سُنایا اُنہوں نے کہا کہ جو کُچھ خُداوند نے فرمایا ہے اُس سب کو ہم کریں گے اور تابع رہیں گے۔ تب موسیٰ نے اُس خُون کو لے کر لوگوں پر چھڑکا اور کہا دیکھو یہ اُس عہد کا خُون ہے جو خُداوند نے اِن سب باتوں کے بارے میں تُمہارے ساتھ باندھا ہے۔ (خروج ۲۴ باب کی ۱ سے ۸ آیت)

کیونکہ جسم کی جان خُون میں ہے اور میں نے مذبح پر تُمہاری جانوں کے کفارے کے لئے اُسے تُم کو دیا ہے کہ اُس سے تُمہاری جانوں کے لئے کفارہ ہو۔ کیونکہ جان رکھنے ہی کے سبب سے خُون کفارہ دیتا ہے۔ (احبار ۱ باب کی ۱۱ آیت)

دیکھ وہ دن آتے ہیں خُداوند فرماتا ہے جب میں اسرائیل کے گھرانے اور یہوداہ کے گھرانے کے ساتھ نیا عہد باندھوں گا۔ اُس عہد کے مُطابق نہیں جو میں نے اُن کے باپ دادا سے کیا کہ جب میں نے اُن کی دستگیری کی تا کہ اُن کو مُلکِ مصر سے نکال لاؤں۔ اور اُنہوں نے میری اُس عہد کو توڑا اگرچہ میں اُن کا مالک تھا۔ خُداوند فرماتا ہے بلکہ یہ وہ عہد ہے جو میں اُن کے بعد اسرائیل کے گھرانے سے باندھوں گا۔ خُداوند فرماتا ہے میں اپنی شریعت اُن کے باطن میں رکھوں گا اور اُن کے دل پر لِکھوں گا اور میں اُن کا خُدا ہُونگا اور وہ میرے لوگ ہونگے اور پھر اپنے اپنے پڑوسی اور اپنے اپنے بھائی کو یہ کہہ کر تعلیم نہیں دیں گے کہ خُداوند

کو پہچانو۔ کیونکہ چھوٹے سے بڑے تک وہ سب مُجھے جانیں گے خُداوند فرماتا ہے اِس لئے کہ میں اُن کی بدکرداری کو بخش دونگا اور اُن کے گُناہ کو یاد نہ کرونگا۔ یرمیاہ ۳۱باب کی ۳۱ سے ۳۴ آیت

یہ بات سمجھنا نہایت ضروری ہے کہ کوئی بھی مذہب جو پُرانے عہد نامے یعنی عبرانی بائبل کو خُدا کا الہام مانتا ہے وہ پُرانے عہد نامے کی قُربانیوں کو اہم حیثیت دیتا ہے۔ اور صلیب پر یسوع کی موت کو اِس کی کُلید سمجھتا ہے۔

بابل میں جلاوطنی سے واپسی کے بعد ہیکلِ ثانی کی تعمیر ہوئی۔ موسوی شریعت کے مُطابق یروشلیم میں قُربانیوں کا دوبارہ اجرا ہوا۔ گو کہ اِس میں بہت حد تک مخالفت بھی ہوئی۔ یسوع مسیح کی زمینی زندگی میں اِن قُربانیوں کا سلسلہ جاری رہا تھا۔ یسوع مسیح نے بھی قُربانی دی تھی لیکن اُس نے اپنے آپ کی قُربانی دی تھی۔ بچپن میں اُسے ہیکل میں نذر کیا گیا تھا۔ اپنے آخری فسح پر اُس نے اپنے آپ کو پیش کردیا تھا اور ہم یہ بھی جانتے ہیں کہ وہ تہواروں پر ہیکل میں بھی جایا کرتا تھا۔

اپنی موت اور مُردوں میں سے زندہ ہونے کے بعد اُس کے رسول اور پولوس رسول بھی ہیکل میں جاتے اور پینتیکوست کی عید کو مناتے اور دیگر موقعوں پر قُربانیاں گُذرانتے تھے۔ جن میں گُناہ، خطا اور تقصیر کی قُربانیاں شامل تھیں۔ (اعمال ۱۸:۱۸، ۲۱: ۲۳ سے ۲۶) گنتی کی کتاب بھی مُلاحظہ فرمائیں۔

نئے عہد نامے کے دور کے بیرونی تسلسل کے باوجود یوں لگتا ہے کہ ہر چیز بدل گئی ہے۔ اب قُربانیوں کا مرکز ہیکل نہیں بلکہ مسیح کی کفارے کی قُربانی اور مسیحیوں کی روحانی قُربانیاں ہیں۔ اصول کے مُطابق اب موسوی قُربانیاں ضروری تھیں۔ یہودی نسل کے مسیحیوں نے ان قُربانیوں کو اِسی طرح سے ادا کیا لیکن سن ۷۰ میں رومیوں نے ہیکل کو مسمار کیا تا کہ یہودیوں کی بغاوت کو کُچلا جائے۔ اور یوں ہیکل میں قُربانیاں دینے کا اختتام ہوا۔

جب سے یرمیاہ نے نئے عہد نامے کا اعلان کیا تو کوہ سینائی قُربانیاں پُرانی ہوگئیں۔ جب اُس نے نیا عہد کہا تو پہلے کو پُرانا ٹھہرایا اور جو چیز پُرانی اور مُدت کی ہوجاتی ہے وہ مٹنے کے قریب ہوجاتی ہے۔ عبرانیوں ۸:۱۳

مسیح کے اِس دُنیا میں آنے سے یہ کام پُورا ہوگیا۔ پُرانے عہد نامے کی قُربانیوں کا مکمل ذکر نئے عہد نامے میں عبرانیوں کے نام خط میں ہے۔ (عبرانیوں ۱۱ باب ۴، ۱۷ سے ۱۹ اور ۲۸ آیت)

لیکن سب سے اہم بات یہ ہے کہ اِس کی موزنیت کو تلاش کیا جائے۔ اِس لئے بہتر یہی تھا کہ مسیحی حقائق سے پہلے اُن کا مُطالعہ کیا جائے۔ حقیقت یہ ہے کہ قدوس القدُس میں انسان کو شامل نہیں کرسکتے ہیں۔ دراصل اُن کا موقف ہے کہ وہ انسانی گُناہ سے آزاد ہے۔ لہذا اُن قُربانیوں کا سلسلہ اُس وقت تک رہا۔ (عبرانیوں ۹ باب کی ۶ سے ۱۰ آیت) بُرائی کی قوتیں مسیح کی موت سے ٹکڑے ٹکڑے ہوگئیں۔

(مرقس ۱۵باب کی ۳۷ اور ۳۸ آیت، عبرانیوں ۱۰ باب کی ۲۰ آیت)

کفارے کی قُربانی کی نااہلی کی ایک صورت یہ ہے کہ جانوروں کی قُربانیوں سے یہ حاصل نہیں ہوتا ہے۔ (عبرانیوں ۱۰:۴) اور اُن کے بار بار دوہرانے کی حقیقت سے۔۔(عبرانیوں ۱:۱۰ اور ۲ آیت) یہ اُن گُناہوں کے علاج کے لئے کافی نہ تھیں(۱۰:۳) پُرانے عہد نامے میں یہ نہ صرف مسیح کی قُربانی کا ابتدائی عکس تھا بلکہ اِس کی پیشنگوئی بھی کی گئی تھی۔ نئے عہد نامے میں یسوع کی شناخت پُرانے عہد نامے میں دُکھ اُٹھانے والے خادم کے طور پر بھی ہوتی ہے (یسعیاہ ۵۲ اور ۵۳ ابواب) وہی اِس بات کا اہل تھا کہ گُناہوں کی قُربانی دے سکے (یسعیاہ ۵۳ باب ۱۰ آیت) اور نبی خُود بھی اِسی شش و پنج میں ہے کہ دُکھ اُٹھانے والا یہ خادم کون ہے جس کو استعاراتی طور پر پیش کیا گیا ہے۔ جیسے کہ مسیح کی پیشن گوئی میں کفارے کی قُربانی کا تصور اور قائم مُقام کی سزا کو ملا دیا گیا ہے۔ موسیٰ کی شریعت کے مُطابق قُربانی اور سزا کا باہمی اور قریبی رشتہ ہے۔

احبار ۶:۱۶ اور گنتی ۳۵ باب کی ۳۳ اور ۳۴ آیت کے موازنے سے یہ بات واضح ہوجاتی ہے کہ یسعیاہ ۵۲ اور ۵۳ باب میں سزا پانے والے خطاکار یا گُناہگار کو دوسرے بھی قبول کرتے ہیں۔

اور خُدا کی ہمارے لئے محبت۔۔۔۔اور ہمارے گُناہوں سے آزادی بخشنا اور مُفت مُعافی دینے کی بنیاد مسیح کی قُربانی ہے۔ اور ہمارا ایمان بھی اسی بات پر ہے۔ بائبل مُقدس اور ماہرین الہیات اِس کو کفارہ کہتے ہیں یعنی خُدا کے ساتھ راست باز ہونا۔

ہمیشہ یہ دیکھا گیا ہے کہ خُدا انسان کی نجات میں پہل کرتا ہے۔ اِس طرح ہم یہ کہہ سکتے ہیں کہ کفارے کا کام خُدا ہی کا کام ہے۔ جس سے یہ بات مُمکن ہوجاتی ہے کہ انسان مُعافی کا فضل حاصل کرے۔ گُنہگار جو خُدا تک نہیں پہنچ سکتے ہیں، جو خُدا اور انسان کے درمیان پائی جانے والی خلیج کو ختم کرنے کے لئے پُل نہیں بنا سکتے ہیں اُن سب کے لئے زندگی گُذرانے کا نیا راستہ کُھلا ہے۔

کفارے کی ضرورت اُن سب لوگوں کو ہے جو مُکمل طور پر گُناہ کی دلدل میں دھنسے ہوئے ہیں۔ تمام الہامی کُتب نے اُن کے گُناہوں کی انتہائی خطرناک حالت کی طرف اشارہ کیا ہے۔ یسعیاہ نبی اِس کی تصدیق کرتا ہے۔ یسعیاہ ۵۳ باب کی ۶ آیت میں یوں لِکھا ہوا ہے کہ ہم سب بھیڑوں کی مانند بھٹک گئے۔

اور پھر یرمیاہ ۱۷ باب کی ۶ آیت میں یوں لِکھا ہوا ہے:

دل سب چیزوں سے زیادہ حیلہ باز اور لاعلاج ہے اُس کو کون دریافت کرسکتا ہے۔

زبور نویس حضرت داؤد یوں بیان کرتے ہیں کہ:

کوئی نیکو کار نہیں ایک بھی نہیں

پولوس رسول یوں بیان کرتے ہیں کہ انسان کی پستی کا سبب اُس کی شہوت پرستی، حسد، خُونریزی، مکاری اور بُغض ہیں۔ (بحوالہ رومیوں ۱ باب کی ۱۸ سے ۳۲ آیت)

اب پولوس اِن کا خُلاصہ یوں بیان کرتا ہے کہ:

اِس لئے سب نے گُناہ کیا اور خُدا کے جلال سے محروم ہیں (رومیوں ۳ باب کی ۲۳ آیت)

ایک اور جگہ پولس انسان کو خُدا کا دُشمن بیان کرتا ہے (رومیوں ۵ باب کی ۱۰ آیت)

جسمانی نیت کو خُدا سے دُشمنی ہے۔ (رومیوں ۷:۸)

آدم کی نسل آدم ہی کی طرح ہے رومیوں ۵ باب کی ۱۱ آیت میں یوں لکھا ہوا ہے:

ایک آدمی کے سبب سے گُناہ دُنیا میں آیا اور گُناہ کے سبب سے موت آئی اور یوں موت سب آدمیوں میں پھیل گئی اِس لئے کہ سب نے گُناہ کیا اور خُدا کے جلال سے محروم ہیں۔

کیونکہ خُدا گُناہ کو دیکھ نہیں سکتا ہے۔

یسعیاہ نے خُدائے قدوس کو ہیکل میں دیکھا اور پیچھے مُڑ گیا کیونکہ وہ گُناہگار تھا۔ (یسعیاہ ۶ باب کی پہلی ۵ آیات)

انسان انتہائی گناہگار ہے جبکہ خُدا سراسر مُقدس اور پاکیزہ ہے۔ نتیجہ یہ کہ انسان خُدا سے خوف کھاتا ہے اور حالات کو بدلنے کے لئے کُچھ نہیں کرسکتا ہے۔ وہ گُمشُدہ، بے یارومددگار خدا کے غضب کی عدالت کے نیچے کھڑا ہے۔ وہ اپنی خُوبیوں یا کاموں کی وجہ سے خُدا کے سامنے ٹھہر نہیں سکتا ہے۔ اِس لئے کفارے کا انحصار صرف خُدا ہی پر ہے۔ کفارے کی نوعیت کو

بائبل مُقدس کی تاریخ میں بیان کیا گیا ہے۔ اِس میں بیک وقت خُدا اور انسان کی فطرت کے دعوؤں کی تصدیق ہوتی ہے۔

پُرانا عہد نامہ میں لفظ کفارہ استعمال ہوا ہے۔ یہ عربی لفظ کُفر سے مُشتق ہے۔ بُنیادی طور پر اِس کا مطلب ڈھانکنا ہے۔ اصطلاح میں اس سے مُراد گُناہ کو ڈھانکنا، اِس کا مطلب صاف کرنا یا ختم کرنا بھی ہے۔ اس سے مُراد ہے کہ عوضانہ دے کر مُطمئن کرنا ہے۔ اِس کے علاوہ کفارے دینے سے مُراد نقصان کو پُورا کرنا بھی ہے۔

اِس سے مُراد مُعاف کرنا اور ملاپ کرنا بھی ہے۔ پُرانے عہد نامے میں کفارے سے مُراد کِسی کی خاطر قُربانی پیش کرنا تاکہ اُس کے گُناہوں یا خطاؤں کو ختم کیا جاسکے۔ اِس بات کو سمجھنا بہت ہی ضروری ہے کہ قُربانی کے لئے برہ خُدا ہی مُہیا کرتا ہے جبکہ انسان صرف رسومات ہی ادا کرتا ہے۔ انسان کے مُتعلق یہ رائے ہے کہ وہ اپنی مرضی سے مُعافی حاصل نہیں کرسکتا ہے۔ قُربانی کے لئے بھی پہل خُدا نے ہی کی تھی۔ انسان کے گُناہوں کے بدلے میں خُدا نے فضل دیا۔

احبار ۱۷ باب کی ۱۱ آیت میں یوں لِکھا ہوا ہے کہ:

میں (خُدا) نے مذبح پر تُمہاری جانوں کے کفارے کے لئے اُسے تُم کو دیا ہے کہ اُس سے تُمہاری جانوں کے لئے کفارہ ہو۔

ابراہام (ابراہیم) کی کہانی میں ہم دیکھتے ہیں کہ اُس نے اضحاق کی قُربانی کو آزاد مرضی سے دیا تھا۔ پیدائش کی کتاب کے ۱۵ باب کی ۱۷ سے ۲۱ آیت میں خُدا نے ابرہام کو عہد کی قُربانی کرنے کے لئے بُلایا تھا تاکہ انسان خُدا کو مطمئن کرسکے۔ دراصل قُربانی خُدا ہی کا عمل ہے جو کہ وہ انسان کے لئے کرتا ہے۔ اور یاد رکھیں کہ قُربانی میں مرکزی عمل خُون کو اُنڈیلنا ہے۔ کیونکہ لکھا ہے کہ خُون میں ہی زندگی ہے۔ خُون کو انڈیلتے ہوئے زندگی کا خاتمہ ہوجاتا ہے اور یوں موت واقع ہوجاتی ہے۔ ہر جگہ میں خُون کو زندگی کی علامت تصور کیا جاتا ہے۔ لیکن قُربانی میں مرکزی نقطہ خون موت کی علامت ہے۔

نیا عہد نامہ: پُورے نئے عہد نامے میں مسیح کے کام کو واضح کردیا گیا ہے کہ صلیب پر مسیح یسوع کا جان دینا درحقیقت کفارہ دینا تھا۔ پُرانے عہد نامے کی زبان کو نئے عہد نامے میں جاری رکھا گیا ہے۔ یہاں پر خُون کی اصطلاح کو بیان کیا گیا ہے۔

اِس طرح سے نئے عہد نامے میں ہمارے پاس عہد کے خُون کی اصطلاح ہے۔ (متی ۲۶ باب کی ۲۸ آیت)

نئے عہد کا میرا خُون (لوقا ۲۲ باب کی ۲۰ آیت)

اور اِسی طرح سے مسیح کا خُون (افسیوں ۲ باب کی ۱۳ آیت)

صلیب پر بہایا گیا خُون (کُلسیوں ۱ باب کی ۲۰ آیت)

اِس طرح بہت سے حوالہ جات صلیب اور مسیح کے خُون کا ذکر کرتے ہیں۔

نیا عہد نامہ ایک نیا عہد ہے اِس پر یسوع مسیح نے اپنے خُون اور موت کی مہر لگائی ہے۔ اس نے ایک ہی بار سب انسانوں کے لئے قُربانی دی ہے۔ مسیح یسوع کی یہ قُربانی اُس کی انسانوں کے ساتھ محبت کا ثبوت ہے۔ یوحنا رسول اِس تعلُق کو یوں بیان کرتا ہے کہ:

خُدا نے دُنیا سے ایس محبت رکھی کہ اُس نے اپنا اکلوتا بیٹا بخش دیا تاکہ جو کوئی اُس پر ایمان لائے وہ ہلاک نہ ہو۔(یوحنا ۳ باب کی ۱۶ آیت)

پولوس رسول رومیوں ۵ باب کی ۸ آیت میں یوں بیان کرتا ہے:

خُدا اپنی محبت کی خُوبی کو ہم پر یوں ظاہر کرتا ہے کہ جب ہم گُناہگار ہی تھے تو مسیح ہماری خاطر موا۔

کفارے کا عمل خُدا کے فضل کا عمل ہے کیونکہ اُس نے وہ کیا جو انسان نہیں کرسکتا تھا۔انسان کے پاس اِس کا کوئی عُذر نہیں ہے۔ خُدا کا انصاف راست ہے، ہر طرح کا فضل خُدا ہی سے صادر ہوتا ہے۔ مسیح کے کارِ منصب (دُکھ اُٹھانے) کا چشمہ خُدا کی محبت اور فضل ہی سے پُھوٹتا ہے۔

مسیح کے کفارے کو بیان کرنے کے لئے بہت سی اصطلاحات استعمال کی گئی ہیں۔ اُس کی موت خُدا کے سامنے ایک قُربانی ہے (افسیوں ۵ باب کی ۲ آیت) گُناہوں کی ایک ہی قُربانی ہے (عبرانیوں ۱۲:۱۰ بحوالہ ۷، ۲۶:۹، ۲۷)

پولوس لِکھتا ہے کہ یہ قُربانی خُدا کے غضب کو ٹھنڈا کرنے کے لئے تھی۔

مسیح کی موت پُرانے عہد نامے کی قُربانیوں کی تکمیل ہے۔ مسیح کی موت کی نوعیت کو واضح طور پر بیان کیا گیا ہے۔ پولوس رسول مسیح کو ہمارا فسح کا برہ کہتا ہے۔ پطرس رسول یوں بیان کرتا ہے کہ:

تُمھاری خلاصی فانی چیزوں یعنی سونے چاندی کے ذریعے سے نہیں ہوئی بلکہ ایک بے عیب اور بے داغ برے یعنی مسیح کے بیش قیمت خُون سے۔ (پہلا پطرس ۱ باب ۱۸ اور ۱۹ آیت)

یوحنا رسول یسوع کو قُربانی کے حوالے سے خُدا کا برہ کہتا ہے۔ (یوحنا ۱ باب کی ۲۹ اور ۳۶ آیت)

اگر مسیح کو قُربانی کے حوالے سے دیکھتے ہیں تو وہ ہمارا نمائندہ ہے اُس نے ہماری موت کو اپنی موت کے ذریعے سے پیش کیا۔ بائبل مُقدس کی عام مگر مُشکل ترین بات یہ ہے کہ ہمارے لئے اُس (یسوع) نے قُربانی دی۔ عام طور پر اِس سے مُراد ہمارے واسطے ہے۔

اب سوال یہ پیدا ہوتا ہے کہ کیا مسیح نے ہماری نمائندگی کی؟ خاص طور پر وہ ہمارے عوض قُربان ہوا۔ کُچھ آیات میں تو واضح طور پر بیان کیا گیا ہے کہ اُس نے ہماری نمائندگی کی۔ جیسے کہ پولوس کہتا ہے کہ :

جب ایک سب کے واسطے موا تو سب مر گئے (۲ کرنتھیوں ۵ باب کی ۱۴ آیت)

اگر قائم مُقام عوضی کا مطلب یہ ہی ہے تو ہم نہیں مریں گے۔ عبرانیوں کا مُصنف خُدا کے سامنے یسوع کو سردار کاہن کہتا ہے۔

یوحنا اِسی حوالے سے یسوع کو خُدا کے حضور اپنا وکیل کہتا ہے۔

اصطلاح ہمارے واسطے کا مطلب یہ ہے کہ وہ نمائندہ سے کہیں زیادہ بڑھ کر ہے۔ اِس کے عام معنی قائم مُقام یا عوضی کے ہیں۔ یہ تصور پُرانے عہد نامے میں پایا جاتا ہے۔

۲ کرنتھیوں ۵ باب کی ۲۱ آیت کے مُطابق:

جو گُناہ سے واقف نہ تھا اُسی کو اُس نے ہمارے واسطے گُناہ ٹھہرایا۔

فدیے کے حوالے سے دو باتیں ہیں۔ اُس عوضی کی شبیہ یوں بیان کی گئی ہے۔ مرقس ۱۰ باب کی ۴۵ آیت کے مُطابق: ابنِ آدم بھی اِس لئے نہیں آیا کہ خدمت لے بلکہ اِس لئے کہ خدمت کرے اور اپنی جان بہتیروں کے بدلے فدیے میں دے۔

اور پھر ا تیمتھیس ۲ باب کی ٦ آیت میں یوں لِکھا ہے:

جس نے اپنے آپ کو سب کے فدیے میں دے دیا۔

اور گلتیوں ۳ باب کی ۱۳ آیت میں لِکھا ہے کہ:

مسیح جو ہمارے لئے لعنتی بنا۔

ہم نے بیان کیا ہے کہ مسیح ہمارے لئے کفارہ بنا۔ یوں معقول ایمان سے یہ قائم مُقام رہتا ہے۔ نسل انسانی کفارے میں شامل نہیں ہوئی۔ افسیوں ۲ باب کی ۸ آیت کے مُطابق یہ خُدا سے فضل پانے کے بعد ذاتی ایمان میں آتی ہے۔

خُلاصہ: ہم نے دیکھا ہے کہ یسوع بطور مسیح خُود اپنی موت کی طرف اشارہ کرتا ہے۔ پُرانے عہد نامے میں یعنی عبرانی بائبل میں اِس کے تعلُق سے پیشنگوئیاں کی گئی ہیں کہ وہ فدیہ ہے جس نے ہمیں غُلامی سے خریدہ ہے۔ اُس کے نتیجے میں ہمیں ہمارے گُناہوں سے خلاصی حاصل ہوئی ہے۔

پیشن گوئیوں کے علاوہ نئے عہد نامے کی قُربانیاں:

اِن میں گُناہوں کی مُعافی اور اپنے دلوں کو خُدا کے سامنے جُھکانے والی قُربانیاں شامل ہیں۔ اُس(یسوع) کی موت محض ایک واقعہ نہیں، نہ ہی یہ ناکامی تھی اور نہ ہی یہ ایک انسان کی موت تھی۔۔۔تو یہ خُدا کی محبت کی عملی قوت تھی۔ یہ ہم سب کے لئے مُعافی کی بُنیاد تھی۔ ہمیں ضرورت اِس امر کی ہے کہ ہم نہ صرف اُس کی صلیبی موت میں مُخلص اور ایماندار ہیں بلکہ مُعافی کا مُفت تحفہ حاصل کریں اور محبت کرنے والے زندہ اور قدُوس کے ساتھ تعلُقات کو بحال کریں۔

اِس سلسلے کے اگلے اور آخری حصے میں ہم مسیح کی موت کے ذریعے خُدا کے حیرت انگیز کاموں کا جائزہ سبک رفتاری سے لیں گے۔ ہم دیکھیں گے کہ صلیب پر جان دینے کے حوالے سے خُدا نے یسوع کے رسولوں اور شاگردوں کو کیا سِکھایا۔ اُنھوں نے نئے عہد نامے کی اِن باتوں کو روح کی ہدایت سے تحریر کیا۔ ہمیں اِن کو خُدا کی حیرت انگیز برکات سمجھنا چاہیے۔

Two questions from a truth-seeking Muslim on the death of Jesus on the cross: DID He die on the cross (which we looked at in Part One), and, if so, WHY did He die on the cross?

"I am looking at the Christians are preparing for this Easter. **I have known from friends that it was the real Christ on the Cross. But my Muslim friends and our [Muslim] teachings say that He was another man. I trust if the bible says then it is CHRIST**...

"Actually **in Muslim faith there are some different stories about crucifixion of Christ**. But need to know the reality. Perhaps I need to re read it for better understanding...but it is very important for me to learn about **why Christ was crucified. He was able to save himself from the enemies...why did he allow them to beat him and take him to the cross?**

....

In the first part of the discussion (Part One), we concluded that the Qur'an does **not** deny the historical crucifixion of Jesus, but only denies that his Jewish enemies were correct in their boasts to have thwarted God by executing/extinguishing His Messenger with finality. And that the Qur'an does point to a historical death of the historical Jesus—and that it was special in the eyes of God.

The Qur'an **does not explicitly discuss the meaning of that death**—other than as a martyr before God, as with other prophets—and so to understand the meaning of that death we have to look at the pre-Qur'anic revelation/messages of God (i.e. the Hebrew Bible and the Injil).

In the second part (Part Two) we studied the question of **why Jesus/Isa allowed himself to be mistreated/killed**, since he did not actually have to.

We saw that:

Jesus predicted (over and over) that His earthly life would involve suffering/shame/death at the hands of those who opposed Him, and his subsequent exaltation by God in resurrection.

Jesus was **not a victim**—that He was in control of His destiny (under obedience to God), and that no one killed him (in spite of what they might have thought). It is clear from the **Injil**, therefore, that Jesus was not a victim--that He knew of His shameful death ahead of time, that He voluntarily laid down His life (no one killed or crucified Him, against His will and against God's purpose), and He could have overthrown by force any and all of His enemies--had He chosen to. But He did not. He accepted this death as a 'commandment' from God the Father. It was, after all, God's will for Jesus and for God's purposes *through* Jesus.

Jesus explicitly **identifies** the path of suffering and death with the **will of God**, and which affirm that God was completely in control of the events leading up to, including, and subsequent to the Crucifixion. Strictly speaking, Jesus allowed Himself to be mistreated and executed, because it was the will of God for His life/ministry/death. This is clearly the understanding that Jesus reveals in the Injil.

Jesus accepted the shame, suffering, and death at the hands of his enemies because of His complete (and unique!) **obedience** to God. His complete **submission to God's will**—unique among men as the sinless one—resulted in His acceptance of the horrors of the Cross. **God was in complete control over those events--in His sovereignty**--and Jesus was a part of that plan of God. Jesus consistently portrays the Crucifixion as the will of God the Father for Him, as

something He Himself voluntarily accepted, and as an act of supreme obedience to God. He was fully submitted to the will of God--whatever the personal cost.

This submission to God is sometimes described as His obedience to God's will as **recorded in the prophetic Scriptures of Israel**. These pre-Quranic Scriptures (both Old and New Testaments) are consistently upheld as authoritative in the Qur'an. The pre-Quranic revelations (especially the Hebrew Bible and New Testament) are to be used as a source of accurate knowledge about God's actions and will.

The content of this will of God for Jesus was described in **very strongly unpleasant** terms: rejection, the 'cup', the 'hour', suffering, shame, and even terror. This was not the calm death of a martyr--this was something somehow much more horrible.

He spoke of His suffering and death as some kind of '**cup'** which the Father gave Him to drink. This cup is both a **cup of suffering** and a **cup of wrath/punishment** from God—something **Jesus did not deserve**. Somehow, this punishment-cup was given to Jesus to drink, but not because of some personal sin of His own. He is acknowledged by both Biblical and Islamic tradition as being sinless.

Jesus consistently spoke about His death, about His voluntary obedience to God the Father through that death, and about how unusually horrific some aspect of that death would be.

So, the answer to the second part of the question was straight-forward:

Jesus allowed His enemies to do these acts of evil to Him, because He was fully committed, submitted, and obedient to the will of God, as revealed in the prophetic Hebrew Scriptures/Old Testament..

In one of His post-resurrection appearances, Jesus pointed out that the Messiah/Christ **must have** experienced the suffering, in order to then experience His glory:

*That very day two of them were going to a village named Emmaus, about seven miles from Jerusalem, and they were talking with each other about all these things that had happened. While they were talking and discussing together, **Jesus himself drew near and went with them**. But their eyes were kept from recognizing him. And he said to them, "What is this conversation that you are holding with each other as you walk?" And they stood still, looking sad. Then one of them, named Cleopas, answered him, "Are you the only visitor to Jerusalem who does not know the things that have happened there in these days?" And he said to them, "What things?" And they said to him, "Concerning Jesus of Nazareth, a man who was a prophet mighty in deed and word before God and all the people, and how our chief priests and rulers delivered him up to be condemned to death, and crucified him. But we had hoped that he was the one to redeem Israel. Yes, and besides all this, it is now the third day since these things happened. Moreover, some women of our company amazed us. They were at the tomb early in the morning, and when they did not find his body, they came back saying that they had even seen a vision of angels, who said that he was alive. Some of those who were with us went to the tomb and found it just as the women had said, but him they did not see." And he said to them, "**O foolish ones, and slow of heart to believe all that the prophets have spoken! Was it not necessary that the Christ***

***should suffer these things** and enter into his glory?" 27 And **beginning with Moses and all the Prophets, he interpreted to them in all the Scriptures the things concerning himself**.* (Lk 24:13-27).

....

Now, in this article in this series, we will look at the prediction of the coming of Israel's Messiah. The Qur'an (and Muslim tradition) identifies the Jewish Messiah with Jesus, and if Israel's Messiah was *supposed* to suffer (like Jesus did), then we must look at the pre-Quranic Hebrew Bible/Old Testament for WHY the Messiah was supposed to suffer. Then (in the final article in this series) we will consider the explanations of the result of the Cross, as given by Jesus and His disciples in the Injil/New Testament.

First, let's note that the Qur'an explicitly refers to Jesus/Isa as "The Messiah" (al-Masih):

"The Messiah (Al-Masih) Jesus receives the title Messiah (Christ) eleven times in the Qur'an, all in Medinan suras (3,40/45; 4,156/157; 4,169/171; 4,170/172; 5,19/17 twice; 5,76/72 twice; 5,79/75; 9,30; 9,31). Sura 3,40/45 relating the Annunciation of the birth of Jesus says: 'His name shall be the **Messiah**, Jesus, son of Mary'... The title is used in a personal way like Jesus, as in 5,76/72: 'The **Messiah** said, 'O Children of Israel, serve God'... While no explanation is offered of the title Messiah, and it is **applied to Jesus at all periods of his life** from birth to exaltation, yet it appears to have a particular sense. 'O People of the Book, do not go beyond bounds in your religion, and do not say about God anything but the truth. The Messiah, Jesus, son of Mary, is only the messenger of God' (4, 169/171) " [WR:JIQ:30]

Second, let's note that the word was acknowledged to be a pre-Islamic foreign word:

"The word is of **Jewish origin**, transmitted through Syriac. It seems to have been known in the north and the south of Arabia in the pre-Islamic period. The Hebrew mashaih was used of the kings and the patriarchs and especially for the awaited Savior. The Septuagint translated it by Christos. **Al-Zamakhshari and al-Baydawi admit that the word is foreign** and al-Firuzabadi states that there are fifty explanations for this word. In the Kur'an the word is used only to signify Jesus." (EI, s.v. "Jesus")

Third, Muslim commentators gave numerous explanations of what it meant, but that no other prophet or Islamic figure is ever given this unique title--something was recognized as being different about Jesus:

"Firozabadi in his Arabic dictionary said that there were over fifty explanations of Masih. Zamakhshari and Baidawi admitted that it was a foreign word, and the latter commented that Masih was the surname of Jesus, a title of honour like al-Siddiq, the 'truthful', a surname of Abu Bakr the first caliph. **That the Hebrew original was used of the 'anointed' kings of Israel and then for the coming Christ, was known to Muslim commentators** and they tried to show how Jesus was anointed in this sense. ... Despite the prima facie plausibility of the etymologies mentioned above, however, it should be noted that those which seem to indicate qualities that Jesus shared with other prophets do not do justice to the fact that **he alone is called al-Masih in the Quran**. It seems likely that the first hearers of the revelations would have been aware that al-Masih was a dignified title which the Christians held was uniquely applicable to Jesus." [EQ, s.v. Jesus, 12b-13a]

Fourth, the term al-Masih is **uniquely** applied to Jesus/Isa in the hadith literature, especially in the passages about the return of Jesus/Isa in the future. There is also a rebuke again some unidentified Christian heretical group who **only** worshipped Isa:

"In canonical Hadith al-Masih is found in three main connections: (a) in Muhammad's dream, in which he relates how he saw at the Kaba a very handsome brown-complexioned man with beautiful locks, dripping with water, who walked supported by two men; to his question who this was, the reply was given, 'al-Masih b. Maryam' (al-Bukhari, *Libas*, *bab* 68; *Tabir*, *bab* 11; Muslim, *Iman*, trad. 302); (b) in the descriptions of the return of Isa; (c) at the Last Judgment, the Christians will be told; 'What have you worshipped?'. They will replay, 'We have worshipped al-Masih, the Son of God'. For this they shall wallow in Hell' (al-Bukhari, *Tafsir*, sura IV, *bab* 8; *Tawhid*, *bab* 24; Muslim, *Imam*, trad 302)." [EI, s.v. 'al-Masih']

Next, it is odd that even though Jesus/Isa is called the Messiah/Christ in the Muslim literature, **there did not seem to be any interest in that literature to explore what the pre-Quran scriptures meant by that term**. The term is **never explained** by the Quran or hadith, and only recently has we seen attempts to understand the term in is connection with pre-Quranic literature.

So, for example, in the writings of Abbas Mahmud al-Aqqad, we find him attempting to understand the significance of Jesus/Isa in the context of pre-Quranic literature:

"Belief in the expectation of the Messiah was at its height after the kingdom ruled by David's dynasty had disappeared and the first Temple had been destroyed. The people of Israel reverted to statements made by their prophets which promised the return of their king. These claimed that he would come as a prince from among the descendants of David himself; kings would submit to him and the nations would profess his authority. **There was then a development concerning belief in the "Messiah"; rather than being characterized as a king, it was believed that he would be "the chosen one" or "the expected one"** who would offer guidance and **establish righteousness**. This transformation reached a climax in **several prophetic books, among them the book of Isaiah**, which is distinguished from the others by its repetition of these promises. There the portrayal of this figure ranges from the description of his power, might and regal authority, **to his gentleness, sacrifice, and endurance of the abhorrent things** he must bear in the process of warning against judgment and preaching the good news. **According to Isaiah chapter 53,** the expected messenger is characterized as "despised and rejected by men, a man of sorrows and grief." It says in Zechariah chapter 9 that he is "just and victorious, humble and riding on a donkey, the foal of a donkey." Many passages also agree that the Messiah would be preceded by a forerunner who would announce his coming; this would be the prophet Elijah, resurrected from the dead." [The Genius of Christ, WR:TGOC, 88f]

Now, at a practical level, this means that we will need to use the pre-Quranic Scripture to understand the implications of Jesus/Isa being the Messiah for our understanding of why He died.

The understanding of what the Jewish Messiah was supposed to be and to do is found in the Old Testament/Hebrew Bible, and it is referred to in the New Testament/Injil.

As the Arabic commentators knew and pointed out, the term 'Messiah' (Christ) means 'anointed one', and this term is used in the Hebrew Bible to refer mainly to prophets, priests, and kings.
The OT contains scores of passages describing the character and ministry of these various 'anointed ones' (messianic figures), and **Jesus and His companions/disciples identify them as being fulfilled by Jesus/Isa.**
The Islamic faith believes that Isa/Jesus both had a ministry in His first sojourn on earth (the period of time described in the New Testament gospels) and will yet have another future ministry at His return to earth. This conforms to the patterns of prophetic fulfillment pointed out in the New Testament: many of the prophecies of the Anointed One were fulfilled in the lifetime of Jesus, but some of the prophecies will not be fulfilled by Him until His return to earth.
So, we will begin by looking at the Old Testament/Hebrew Bible prophecies of a thenfuture
figure (sent by God to minister to Israel, primarily) which Jesus Himself referred.
There are very, very many of these passages, so I will narrow them down to passages which have an impact on **how we understand Jesus' death on the Cross**. (We saw in the previous article that many passages in the Hebrew Bible spoke about the rejection of the Messiah, in His various roles, and even His death--but here we are interested in the passages that explain **the 'why'** of that death.
There are **two major passages** that Jesus referred to: the **Suffering Servant of Isaiah** and the **New Covenant in Jeremiah**.

Jesus identifies himself in Mark 10.45 with the **Suffering Servant** of the Old Testament prophet Isaiah in Isaiah 52-53.

Here is the reference on the lips of Jesus, the Gospel of Mark and its parallel in the Gospel of Matthew:
*"For even the Son of Man did not come to be served, **but to serve, and to give his life as a ransom for many**."* (Mark 10.45)
*"You know that the rulers of the Gentiles lord it over them, and their great men exercise authority over them. It is not so among you, but whoever wishes to become great among you shall be your servant, and whoever wishes to be first among you shall be your slave; just as the Son of Man did not come to be served, **but to serve, and to give His life a ransom for many**"* (Gospel of Matthew 20.25-28)
Those who study these passages understand them to be references to Isaiah 53:
By calling himself a "servant" and defining his mission as "giving his life a ransom for the many," **Jesus identifies himself with the suffering servant of Isaiah 53:10–12**. Although the servant's mission had been given to Israel as a whole (Is 41:8; 43:10; 44:2, 21; 49:3), Israel through disobedience could not fulfill it (42:19), so that the one who would fulfill it had to restore Israel as well as bring light to the Gentiles (49:5–7; 52:13–53:12). [Keener, C. S. (1997, c1993). The IVP Bible background commentary : New Testament (electronic ed.) (Mk 10:45). Downers Grove: InterVarsity.]
"The reversal of all human ideas of greatness and rank was achieved when Jesus came, not to be served, but to serve. He voluntarily veiled his glory as the Son of Man (cf. Chs. 8:38; 13:26; 14:62) and assumed the form of a slave who performed

his service unto death because this was the will of God (cf. Phil. 2:6–8). In verse 45, which subsumes verses 43–44, the death of Jesus is presented as his service to God and as a vicarious death for many in virtue of which they find release from sin. Each of the components of this highly compressed saying is significant. The formulation "*The Son of man cam*e …" places the entire statement in the context **of Jesus' messianic mission** (cf. Ch. 2:17). The service in which the royal will of the Son of Man is displayed is fulfilled in his giving of himself. In a Jewish frame of reference this expression was characteristically used of the death of the martyrs (e.g. 1 Macc. 2:50; 6:44; Mekilta to Ex. 12:1**). In this context it expresses the element of voluntariness or self-sacrifice in the death of Jesus who offers himself in obedience to the will of God.** His death has infinite value because he dies not as a mere martyr but as the transcendent Son of Man. … **The ransom metaphor sums up the purpose for which Jesus gave his life** and defines the complete expression of his service. The prevailing notion behind the metaphor is that of **deliverance by purchase, whether a prisoner of war, a slave, or a forfeited life is the object to be delivered**. Because the idea of equivalence, or **substitution**, was proper to the concept of a ransom, it became an integral element in the vocabulary of redemption in the OT. It speaks of a liberation which connotes a servitude or an imprisonment from which man cannot free himself. In the context of verse 45a, with its reference to the service of the Son of Man, it is appropriate to find an allusion to the **Servant of the Lord in Isa. 53, who vicariously and voluntarily suffered and gave his life for the sins of others. The specific thought underlying the reference to the ransom is expressed in Isa. 53:10 which speaks of "*making his life an offering for sin*.**" Jesus, as the messianic Servant, offers himself as a guilt-offering (Lev. 5:14–6:7; 7:1–7; Num. 5:5–8) in compensation for the sins of the people. The release effected by this offering overcomes man's alienation from God, his subjection to death, and his bondage to sin. Jesus' service is offered to God to release men from their indebtedness to God. … The thought of substitution is reinforced by the qualifying phrase "*a ransom for the many*." The Son of Man takes the place of the many and there happens to him what would have happened to them (cf. Ch. 8:37: what no man can do, Jesus, as the unique Son of Man, achieves). **The many had forfeited their lives, and what Jesus gives in their place is his life. In his death, Jesus pays the price that sets men free**. **The sacrifice of the one is contrasted with those for whom it is made, in allusion to Isa. 53:11f**. In rabbinic literature, and even more strikingly at Qumran, "*the many*" is a technical term for the elect community, the eschatological people of God. The majestic figure of the Son of Man is linked here with the community which will be vindicated and saved in the eschatological judgment because Jesus goes to his death innocently, voluntarily and in accordance with the will of God. This **corresponds perfectly with the main thought of Isa. 53.** The ultimate meaning of Jesus' vicarious suffering and his giving himself as a ransom, however, can be understood only from the reality of his life, death and resurrection as narrated in the Gospel. In Mark there is complete correspondence between the ransom saying and the death of Jesus. Because Jesus' will is synchronous with the will of God he must die in the place of guilty men (Ch. 8:31, 33). This is what it means for him

to offer his life as a ransom for the many. … This painful and glorious destiny of the Son of Man is something unique to his mission and in a definite sense is incommunicable: only he can accomplish this service. Nevertheless, his submission to the servant's vocation is here proposed as an example to the Twelve, who are summoned to pattern their lives after the humility of the Son of Man. Jesus' sacrifice of his own glory is the ground of a renewal of life to selfsacrificial obedience. The disciples were to experience this power of his death in themselves. That John, the son of Zebedee, ultimately understood Jesus' intention is clear from 1 John 3:16: "*He laid down his life for us; and we ought to lay down our lives for the brethren*." [Lane, W. L. (1974). The Gospel of Mark. The New International Commentary on the New Testament (383). Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.]
The passage in Isaiah 53 in the Hebrew Bible reads as this:
1 *Who has believed our message?*
And to whom has the arm of the LORD been revealed?
2 For He grew up before Him like a tender shoot,
And like a root out of parched ground;
He has no stately form or majesty
That we should look upon Him,
Nor appearance that we should be attracted to Him.
3 He was despised and forsaken of men,
A man of sorrows and acquainted with grief;
And like one from whom men hide their face
He was despised, and we did not esteem Him.
4 Surely our griefs He Himself bore,
***And our sorrows He carried**;*
Yet we ourselves esteemed Him stricken,
Smitten of God, and afflicted.
5 ***But He was pierced through for our transgressions,***
He was crushed for our iniquities;
The chastening for our well-being fell upon Him,
And by His scourging we are healed.
6 ***All of us like sheep have gone astray,***
Each of us has turned to his own way;
But the LORD has caused the iniquity of us all
To fall on Him.
7 *He was oppressed and He was afflicted,*
Yet He did not open His mouth;
Like a lamb that is led to slaughter,
And like a sheep that is silent before its shearers,
So He did not open His mouth.
8 By oppression and judgment He was taken away;
And as for His generation, who considered
That He was cut off out of the land of the living
For the transgression of my people, to whom the stroke was due?
9 His grave was assigned with wicked men,

Yet He was with a rich man in His death,
Because He had done no violence,
Nor was there any deceit in His mouth.
10 But the LORD was pleased
To crush Him, putting Him to grief;
If He would render Himself as a guilt offering,
He will see His offspring,
He will prolong His days,
And the good pleasure of the LORD will prosper in His hand.
11 ***As a result of the anguish of His soul,***
He will see it and be satisfied;
By His knowledge the Righteous One,
My Servant, will justify the many,
As He will bear their iniquities.
12 Therefore, I will allot Him a portion with the great,
And He will divide the booty with the strong;
Because He poured out Himself to death,
And was numbered with the transgressors;
Yet He Himself bore the sin of many,
And interceded for the transgressors.

This passage is full of explicit references to the Suffering Messianic Servant **taking upon Himself the punishment due to others**, and **freeing them from that 'debt of death'** by dying in their place.

Commenting on "*pierced through for our transgressions*", one commentator explains:

"Delitzsch goes so far as to say that it is the strongest term for violent and excruciating death in the language. Similarly, “crushed” is stronger than that which Eng. “bruised” implies. It suggests at least breaking into pieces and in some cases even pulverizing (19:10; Job 22:9; Jer. 44:10; Ps. 90:3 [dakkāʾ, “dust,” a noun form of medukkāʾ, “crushed,” here]). … **This effect in the Servant is the measure of how seriously God takes our rebellion and crookedness**. **We typically wish to make light of our “shortcomings,” to explain away our “mistakes.” But God will have none of it**. The refusal of humanity to bow to the Creator’s rule, and our insistence on drawing up our own moral codes that pander to our lusts, are not shortcomings or mistakes. They are the stuff of death and corruption, **and unless someone can be found to stand in our place, they will see us impaled on the swords of our own making and broken on the racks of our own design. But someone has been found**. Someone has taken on himself the results of our rebelliousness, and we have been given the keys of the kingdom (2 Cor. 5:21; 8:9; 1 Pet. 2:24)." [Oswalt, J. N. (1998). The Book of Isaiah. Chapters 40-66. The New International Commentary on the Old Testament (387). Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Co.]

This is the notion of **'ransom'** in Jesus' words, as the Shepard who *'lays down his life for his sheep'*:

"Jesus characterizes his death as a “ransom” (*lytron*), employing a word that does not appear elsewhere in the NT (a related word *antilytron*, also translated

“ransom,” is used in 1 Tim 2:6**). In extrabiblical sources *lytron* denotes the price paid to free slaves**, and it is likely that it has this meaning here, though obviously it is used in a metaphorical sense. Some scholars think that, when used with reference to God, the term refers to deliverance in a general way, without implying anything about cost. It appears that the related verb *lytroō* can describe an act of deliverance which does not involve payment, but it is doubtful that *lytron* is ever used in this way**. It specifically designates the means of deliverance and always seems to include the notion of cost**. When used metaphorically, however, it need not imply that payment is given to a particular individual, and the NT references to redemption never specify to whom the ransom is paid. In this case the term stresses that the emancipation of the many was accomplished at great cost, namely the death of the Son of man. …If the idea of cost attaches to *lytron*, the use of this word suggests that the death of Jesus had a substitutionary significance. The presence of the idea of substitution receives further support, if, as argued above, the ransom saying is indebted **to Isaiah 53, where the servant is pictured as suffering vicariously**. In any case there can be little doubt that the Evangelists thought in terms of substitution, since the saying calls to mind the question “*What can a man give in exchange for his soul*?” (Mt 16:26 par. Mk 8:37), which Jesus addressed to the disciples in the teaching he gave on discipleship after the first passion prediction. This passage, which echoes Psalm 49:7–9, indicates **that those who forfeit eternal life cannot buy it back. With the ransom saying Jesus claims that he can do for others what they cannot do for themselves**. … The idea of substitution is reinforced by the use of the preposition *anti* after lytron. This preposition normally indicates a relationship of equivalence or exchange. It is most often rendered “instead of” or “in place of.” …The far-reaching effects of the substitutionary death of Jesus are indicated by the phrase “for many.” [NT:DJG, s.v. "Ransom Saying"; Green, J. B., McKnight, S., & Marshall, I. H. (1992). Dictionary of Jesus and the Gospels (661–662). Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press.]

Thus Jesus explains that His life will be forfeited (by dying) **so that** others would **be set free from** death-as-judgement-for-sin.

The second major passage/theme that Jesus speaks of explicitly is about the **New Covenant**

……………………………

The references are at Jesus' last supper upon earth. Here are the parallel passages:

While they were eating, Jesus took bread, and when he had given thanks, he broke it and gave it to his disciples, saying, “Take and eat; this is my body.” Then he took the cup, and when he had given thanks, he gave it to them, saying, “Drink from it, all of you. ***This is my blood of the covenant, which is poured out for many for the forgiveness of sins****. I tell you, I will not drink of this fruit of the vine from now on until that day when I drink it new with you in my Father’s kingdom.”* [The Holy Bible : Today's New International Version. 2005 (Mt 26:26-29). Grand Rapids, MI: Zondervan.]

While they were eating, Jesus took bread, and when he had given thanks, he broke it and gave it to his disciples, saying, “Take it; this is my body.” Then he took the cup, and when he had given thanks, he gave it to them, and they all drank from it.

“This is ***my blood of the covenant, which is poured out for many****,” he said to them.* [The Holy Bible : Today's New International Version. 2005 (Mk 14:22-24). Grand Rapids, MI: Zondervan.]
And he took bread, gave thanks and broke it, and gave it to them, saying, “This is ***my body given for you****; do this in remembrance of me.” In the same way, after the supper he took the cup, saying, “This cup is* ***the new covenant in my blood****, which is* ***poured out for you****.* [The Holy Bible : Today's New International Version. 2005 (Lk 22:19-20). Grand Rapids, MI: Zondervan.]
We can see a couple of points here:
1. His blood was poured out for many
2. His blood was poured out for the forgiveness of sins of the many
3. His blood was the blood of the New Covenant
Here are some explanations of this by commentators:
"The words by which Jesus explains this extraordinary idea combine three phrases which together draw out the redemptive significance of his death. (a) “***Blood of the covenant*”** **directly echoes Exod 24:8** (and cf. Exod 24:6 for the “*pouring out*” of that blood) and so recalls the original basis of Israel’s life as the special people of God; mention of “*the covenant*” also recalls Jeremiah’s prophecy (Jer 31:31–34) that at the heart of God’s restoration of his people there would be a **“new covenant,” grounded in a new relationship of “knowing God” and in the forgiving and forgetting of their sins**. (b) “***Poured out for many*” recalls the “many” who are repeatedly referred to in Isa 53:11–12 as the beneficiaries of the suffering and death of the servant of God**, an allusion already familiar to us from 20:28, where again it was specifically linked to the purpose of Jesus’ death; here the Isa 53 allusion is further suggested by the verb “*poured out*” which is used in Isa 53:12 of the servant “*pouring out his life to death.*”32 (c) The final phrase “*for the forgiveness of sins*” not only recalls the servant’s death for the sins of his people (Isa 53:5–6, 8, 10, 11, 12) but also further reinforces the allusion to Jeremiah’s **new covenant prophecy, where the basis of this new relationship is that “I will forgive their wickedness and will remember their sins no more;**” it also recalls to the reader the original statement of Jesus’ mission in 1:21, to “*save his people from their sins*.” " [France, R. T. (2007). The Gospel of Matthew. The New International Commentary on the New Testament (993–994). Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publication Co.]
"‘*Blood of the covenant’* evokes Ex. 24:8, where **Moses splashes on the people half of the blood of the sacrifices** mentioned in v. 5. The other half had already been splashed against the altar in the normal way (v. 6), but half of it had been kept back and put in basins. The book of the covenant is read out to the people, and they promise obedience to its stipulations. Then the blood is splashed over the people with the explanatory words, ‘*See the blood of the covenant that Yahweh has made with you in accordance with all these words’*. The blood, shared between the altar and the people, binds God and the people together, with the people aligned with the holiness of God, and with solemn commitment on both sides. The one definite OT echo of Ex. 24:8 is in Zech. 9:11, ‘Because of the blood of the covenant with you [lit. ‘your covenant’], I [God] will set your prisoners free’. On the basis of his covenant commitment to Israel at Sinai God

promises that he will act to liberate. Given the importance of Zechariah in the Passion Narrative, it is likely that Zech. 9:11 is also in mind here, and that Matthew is echoing God's affirmation there of his covenant commitment to the saving of his people…. Is. 53:10 understands the Servant's death by **viewing his life as given up as a guilt offering**. In 4 Macc. 6:29, 'make my blood their purification', the language that is borrowed to speak of representative and substitutionary suffering comes from the purification of things and people associated with the temple… **The fresh beginning of the covenant anticipated by the prophets is related to forgiveness.** For example, Ez. 16:63, discussed above, has, '*when I [God] forgive you all that you have done'*, and Je. 31:34 has, '*I [God] will forgive their iniquity, and remember their sin no more'*. [Nolland, J. (2005). The Gospel of Matthew : A commentary on the Greek text (1079). Grand Rapids, Mich.; Carlisle: W.B. Eerdmans; Paternoster Press.]
"The symbolism of the bread and cup is only fulfilled in the participation of each individual disciple for whom Jesus' death was to be accomplished. In the parallel sentence to the saying of v. 26 concerning the body of Jesus, "for this is my blood," we have the same type of symbolism at work: the wine symbolizes the blood of Jesus, and to drink that wine is symbolically to partake of the blood and its atoning effect. This is clear from the three interpretive phrases that follow. First, the blood is described as "*of the covenant*." This phrase occurs in the OT (Exod 24:8; Zech 9:11; cf. Heb 9:20). The blood here is not the blood that was necessary to the first covenant (cf. Heb 9:18) but that which inaugurates the new covenant… The phrase "*blood of the covenant*," without the adjective "*new*," referring to the blood of Christ, is found in Heb 10:29 (cf. 13:20; in the OT, Exod 24:8). **The new covenant is that prophesied in Jer 31:31–34** (cf. Heb 8:6–13; 9:15–22). Second, the blood is described as "*which is poured out for many*" (cf. Isa 53:12). **The language "poured out" is itself an allusion to sacrifices of atonement** in the temple ritual (e.g., Lev 4:7, 18, 25, 30, 34). … The pouring out of the blood of Jesus is to be taken not literally but metaphorically, referring to his death. Third, the blood (or more accurately, the pouring out of the blood) is described as being "*for the forgiveness of sins*". This **notice links the death of Jesus both with that of the suffering servant of Isaiah (cf. Isa 53:12) and with the new covenant prophecy of Jeremiah (Jer 31:34). It is finally the real purpose of the coming of Jesus (cf. 1:21)**. [Hagner, D. A. (2002). Vol. 33B: Word Biblical Commentary : Matthew 14-28. Word Biblical Commentary (773). Dallas: Word, Incorporated.]
"One more OT allusion is worth emphasizing. As in 20:28, it is very probable that Jesus is also portraying himself as Isaiah's Suffering Servant. This is based on three things: (1) "*my blood of the covenant*" calls to mind that the servant is twice presented as "a covenant for the people" (Isa 42:6 ["*I, the LORD, have called you in righteousness; I will take hold of your hand. I will keep you and* ***will make you to be a covenant f****or the people and a light for the Gentiles, to open eyes that are blind, to free captives from prison and to release from the dungeon those who sit in darkness*]; 49:8 [*This is what the LORD says: "In the time of my favor I will answer you, and in the day of salvation I will help you; I will keep you and* ***will make you to be a covenant*** *for the people, to restore the land and to reassign its*

desolate inheritances, to say to the captives, 'Come out,' and to those in darkness, 'Be free!'])—i.e., he will reestablish the covenant; (2) "*poured out*" may well reflect Isaiah 53:12 [*Therefore I will give him a portion among the great, and he will divide the spoils with the strong,* ***because he poured out his life unto death****, and was numbered with the transgressors.*]; and (3) "for many" again recalls the work of the Servant in Isaiah 52:13–53:12. [*For* ***he bore the sin of many****, and made intercession for the transgressors*.]; " [Carson, D. A. (1984). Matthew. In F. E. Gaebelein (Ed.), The Expositor's Bible Commentary, Volume 8: Matthew, Mark, Luke (F. E. Gaebelein, Ed.) (538–539). Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House.]
"In all four accounts a relation is established **between Christ's blood and his covenant**. As reported by Matthew and Mark, Jesus said, "*my blood of the covenant.*" The expression goes back to Exod. 24:8. See also the significant passage Lev. 17:11. And note: "*Apart from the shedding of blood there is no remission*" (Heb. 9:22; cf. Eph. 1:7); therefore also no covenant, no special relation of friendship between God and his people. **Reconciliation with God always requires blood, an atoning sacrifice. And since man himself is unable to render such a sacrifice, a substitutionary offering**, accepted by faith, is required (Isa. 53:6, 8, 10, 12; Matt. 20:28; Mark 10:45; John 3:16; 6:51; Rom. 4:19; 8:32; II Cor. 5:20, 21; Gal. 2:20; 3:13; I Peter 2:24). " [Hendriksen, W., & Kistemaker, S. J. (1953-2001). Vol. 9: New Testament commentary : Exposition of the Gospel According to Matthew. New Testament Commentary (910). Grand Rapids: Baker Book House.]
The Old Testament/Hebrew Bible passages referred to here are mainly these:
When Moses went and told the people all the LORD's words and laws, they responded with one voice, "Everything the LORD has said we will do." 4 Moses then wrote down everything the LORD had said. He got up early the next morning and built an altar at the foot of the mountain and set up twelve stone pillars representing the twelve tribes of Israel. 5 Then he sent young Israelite men, and they offered burnt offerings and sacrificed young bulls as fellowship offerings to the LORD. 6 Moses took half of the blood and put it in bowls, and the other half he sprinkled on the altar. 7 Then he took the Book of the Covenant and read it to the people. They responded, "We will do everything the LORD has said; we will obey." 8 ***Moses then took the blood, sprinkled it on the people and said, "This is the blood of the covenant that the LORD has made with you in accordance with all these words***." [Exodus 24:3–8)]
For the life of a creature is in the ***blood****, and* ***I have given it to you to make atonement for yourselves on the altar****; it is the* ***blood*** *that makes* ***atonement*** *for one's life."* [Leviticus 17.11]
"The time is coming," declares the LORD, "when I will make ***a new covenant with*** *the house of Israel and with the house of Judah. 32 It will not be*
like the covenant I made with their forefathers when I took them by the
hand to lead them out of Egypt, because they broke my covenant,
though I was a husband to them," declares the LORD.
33 "This is the covenant I will make with the house of Israel after that
time," declares the LORD. ***"I will put my law in their minds and***

write it on their hearts. *I will be their God, and they will be my people.*
*34 No longer will a man teach his neighbor, or a man his brother, saying, 'Know the LORD,' because they will all know me, from the least of them to the greatest," declares the LORD. "**For I will forgive their wickedness and will remember their sins no more**."*
[Jeremiah 31.31-34]
It is important to understand that **any religion that claims to accept the Old Testament / Hebrew bible as a revelation from God** must admit that the **concept of sacrifice is central to the prescribed, revealed religion of the OT**, and that this key concept is also the **foundation** for the death of Jesus on the Cross.
"After the return from the Babylonian exile and the building of the second temple, the **Mosaic law of sacrifice** was once again put into practice in Jerusalem, and with less interference and fewer distractions, on the whole, than before. In the **lifetime of Jesus this observance still continued. He had sacrifice offered for him, or offered it himself, at his presentation in the temple**, at his last Passover, and presumably on those other occasions when he went up to Jerusalem for the feasts. After his death and resurrection, the apostles continued to frequent the temple, including even Paul, who went up to Jerusalem for the feast of Pentecost, and on that occasion offered the sacrifices, which included sin offerings, for the interruption of Nazirite vows (Acts 18:18; 21:23–26; see Num. 6:9–12). … Despite this outward continuity through the NT period**, the teaching of the NT shows that everything had changed. The sacrifices on which it concentrates attention are not those of the temple but the atoning sacrifice of Christ** and the spiritual sacrifices of Christians. **In principle, the Mosaic sacrifices were now unnecessary**. While the temple stood, Jewish Christians felt some duty to observe its ordinances, but when, in ad 70, the temple was destroyed by the Romans in suppressing the first Jewish revolt, and the offering of sacrifice there came to an end, Christians could see a certain appropriateness in the event. **Ever since Jeremiah had announced a new covenant, and had thereby made the covenant of Sinai 'old', it had been 'obsolete and … ready to vanish away' (Heb. 8:13), and now, through the coming and work of Christ, it had actually done so.** … The fullest NT discussion of the OT sacrifices is found in the epistle to the Hebrews. The writer's teaching on those sacrifices has its positive side (11:4, 17–19, 28), **but his great concern is to point out their inadequacy** except as types foreshadowing the Christian realities. The fact that they cannot gain human beings entrance into the Holy of Holies proves that they cannot free the conscience from guilt, but are simply fleshly ordinances, imposed until a time of reformation (9:6–10). The rending of the veil came only with the death of Christ (Mark 15:37–38; Heb. 10:20). **The inability of the sacrifices to atone is shown also by the fact that mere animals are offered** (Heb. 10:4), and by the fact of their repetition (10:1–2). They are not so much remedies for sin as reminders of it (10:3). … **The sacrifice of Christ is not only foreshadowed in the OT but also prophesied. The NT identifies Jesus with the suffering servant of Isaiah 52–53, who is to be a guilt offering for others** (Is. 53:10), and since the prophecy distinguishes him both from the nation (Is. 53:8) and from the

prophet himself (Is. 53:2–6), it is difficult to see who the suffering servant can be except an eschatological figure, such **as the Messiah. In this prophecy, the ideas of atoning sacrifice and vicarious punishment are combined. In the law of Moses sacrifice and punishment are closely related concepts,** as a comparison of Leviticus 16:16 with Numbers 35:33–34 clearly shows, and in Isaiah 52–53 the punishment sinners deserve is accepted by another, the one who offers himself as a guilt offering." [Alexander, T. D., & Rosner, B. S. (2001). New dictionary of biblical theology (electronic ed.). Downers Grove, IL: InterVarsity Press.]

And God's love for us--and His offer of freedom from sin's consequences and His offer of free forgiveness is based upon **Christ's self-sacrifice** and **our simple trust in that reality**. The bible and theologians call this 'atonement'--becoming right with God:

"**God is seen as taking the initiative in man's salvation; thus atonement is the work of God**, who opens the possibility for sinful human beings to receive pardoning grace. For the sinner, who cannot know God, who cannot bridge the gap between himself and God, a "new and living way" is opened up by God. **The need for atonement is bound up with man's thoroughgoing sinfulness. All of Scripture points to the radical nature of that sinfulness**. The prophet Isaiah affirmed, "*All we like sheep have gone astray*" (Is 53:6). According to another **prophet, Jeremiah**, "*The heart is deceitful above all things, and desperately corrupt; who can understand it*?" (Jer 17:9). David the psalmist cried, "*There is none that does good, no, not one*" (Ps 14:3). Paul described the degeneracy of man caused by his disobedience and idolatry (Rom 1:18–32) and summed it up: "*All have sinned and fall short of the glory of God*" (Rom 3:23). Elsewhere Paul described men as "*enemies of God*" (Rom 5:10), as "*hostile to God*" (Rom 8:7), as "*estranged and hostile in mind, doing evil deeds*" (Col 1:21). Adam's race is just like Adam: "*Therefore as sin came into the world through one man and death through sin, and so death spread to all men because all men sinned*" (Rom 5:12).

"The problem of the sinfulness of man is **compounded by the holiness of God, who cannot look upon sin**. Isaiah saw the holy God in the temple and drew back because of his own sinfulness (Is 6:1–5). Not only is man terribly sinful, but God is fearfully holy. **Consequently man dreads God and can do nothing to change this situation. He is lost, helpless, standing under the awful judgment of God**. He cannot justify himself before God and cannot merit God's concern.The possibility of atonement, then, rests entirely with God. The nature of that atonement, as illustrated in biblical history, affirms simultaneously the nature of both God and man.

"**Old Testament**. The Hebrew term frequently translated "atone" has the basic meaning "to wipe out," "to erase," "to cover," or perhaps more generally "to remove." In the King James Version of the Bible it is translated by such expressions as "to make atonement," "forgive," "appease," "pacify," "pardon," "purge," "put off," and "reconcile." … **The most common OT expression of the means of atonement was the sacrifice and offering up of the blood of a victim**. To appreciate the concept of sacrifice it must be understood that **God provided for the sacrifice, while man performed the rite**. Man is not to be viewed as attempting to do something "on his own" to obtain forgiveness. **The sacrifice**

took place at the initiative of God and was to be seen as God's gracious provision for sin. "*I have given it for you upon the altar to make atonement for your souls*" (Lv 17:11). In the account of Abraham's willingness to offer up his son Isaac, God provided the sacrifice (Gn 22:9–14). In Genesis 15:17–21 God called Abraham to arrange the covenant sacrifice. Far from being something man did to satisfy God, the sacrifice was an act of God for man. … **In a sacrifice the shedding of blood was the central act. Life was in the blood** (Lv 17:11); in the pouring out of the blood, life was given up; that is, death occurred. Elsewhere blood may be a symbol for life, but in the sacrificial motif it symbolized death.

"**New Testament**. Throughout the NT it is made clear that the work of Christ, primarily the cross, is what provides atonement. OT language continues to find expression in the NT, especially the term "blood." Thus in the NT we have the "blood of the covenant" (Mt 26:28) and the "new covenant in my blood" (Lk 22:20) as well as the "blood of Christ" (Eph 2:13) and the "blood of his cross" (Col 1:20). Almost equivalent are the frequent references to the cross and the death of Christ. The NT is the "new covenant" of Jesus Christ, sealed by his blood. **He represented the once-for-all coming of God to man and for man. The atoning work of Christ is described as an expression of the love of Christ for humankind**. The relationship was expressed clearly by the apostle John ("*For God so loved the world that he gave his only Son*," Jn 3:16) and by Paul ("*But God shows his love for us in that while we were yet sinners Christ died for us*," Rom 5:8). The atonement is the act of **God's grace whereby he does for man what man could not do for himself.** Man is without excuse. The judgment of God is just; yet grace is offered as coming from the very nature of God. The necessity of the work of Christ ("must suffer," Mk 8:31, etc.) is derived only from the grace and love of God.

"Many terms are employed to express the atoning significance of Christ. His death is the "sacrifice to God" (Eph 5:2) and a "single sacrifice for sins" (Heb 10:12; cf. 9:26; 7:27). Paul wrote that God set Christ forth to be a "propitiation" (King James Version) or "expiation" (Revised Standard Version). The New International Version of the Bible helps to clarify the concept by using the term "atoning sacrifice," an expression that includes the ideas of both propitiation and expiation. **The death of Christ is seen as the fulfillment of all that was prefigured by the OT sacrificial system**.

"The sacrificial nature of Christ's death is clearly expressed. He was referred to by Paul as "our paschal lamb" (1 Cor 5:7). The apostle Peter stated that believers are rescued "*not with perishable things such as silver or gold, but with the precious blood of Christ, like that of a lamb without blemish or spot*" (1 Pt 1:18, 19). So also the references in John 1:29, 36 to Jesus as the "Lamb of God" probably had in mind the idea of sacrifice.

"If Christ is viewed as our sacrifice, he is also viewed as our representative. That is, **he represented us in his death**. One of the most difficult phrases to interpret precisely is the common biblical expression "for us" ("for me," etc.). It may mean generally "for my sake" or something more specific. Does Christ represent us? **More specifically, is he a substitute for us?** Some texts clearly speak of him as our representative. Thus Paul said, "*We are convinced that one has died for all;*

therefore all have died" (2 Cor 5:14). If "substitution" were meant, the last clause would conclude that we will not, or do not, die. Hebrews speaks of Christ as our high priest before the Father, which is probably what John had in mind when he referred to Christ as our "advocate with the Father" (1 Jn 2:2). … The expression "for us" at times seems to mean much more than representation; it often carries the sense of substitution, an idea prevalent in the OT. So, "*For our sake he made him to be sin who knew no sin, so that in him we might become the righteousness of God*" (2 Cor 5:21). **Two "ransom sayings**" also portray substitution: "*The Son of man came not to be ministered unto, but to minister, and to give his life a ransom for many*" (Mk 10:45 kjv). He "*gave himself as a ransom for all*" (1 Tm 2:6). He became a "curse for us" (Gal 3:13). …

"However we describe what Christ has done by way of atonement**, it remains for human beings to appropriate it by faith**. The human race is not uninvolved in the atonement; the note of grace in the NT is always accompanied by a reference to faith (Eph 2:8). After the indicative of God's grace comes **the imperative of personal belief.**" [Elwell, W. A., & Beitzel, B. J. (1988). Baker encyclopedia of the Bible. Map on lining papers. (231). Grand Rapids, Mich.: Baker Book House.]

Summary: We have seen in this article **that Jesus himself indicated that His death**--as the Messiah--was foretold in the Hebrew Bible / Old Testament as both a **ransom** (for 'buying us' out of slavery to judgment, resulting in the forgiveness of sins) and as an **inaugural sacrifice** for the New Covenant (which included forgiveness of sins, and the power to submit to God in our very hearts). His death was not an accident, nor was it a failure, nor was it 'only' a human death--it was God's powerful love in action, providing a complete basis for forgiveness to us all. We need only to be honest with God about His work in and through Christ on the Cross, to be able to receive this free gift of forgiveness and a restored relationship with the Living, Loving, and Holy God.

In the next and final section of this series, we will present a quick overview of all the wonderful results of God's work through the Cross of Christ. We will see what God taught Jesus' companions and apostles about the results of the Cross. They wrote these things down under the inspiration of the Holy Spirit in the New Testament, and these are wonderful blessings of God for us to consider.